

'Buuk cĩ Yōannē

Thōōth cĩ rūgētōō

1 ¹ Baa 'thianaatta, baa aaĩ Thōōtha. Baa arūmĩ Thōōth hĩ Nyekuc, nē baa ĩn Thōōth Nyekuc. ² Baa arūmĩ Thōōth hĩ Nyekuc baa 'thianaatta.

³ Baa ēhēnytaa hēlēggĩ vēlēk Thōōthaa nīcĩ. Má baa hiittiōō nēē tōō, aitiōō baa 'gii 'cĩ ēhēnytaa tōō. ⁴ Baa aaĩ rūgētĩ hĩ ĩnōōnnō, nē baa ĩn rūgētĩ niccia lanyit cĩ eetu. ⁵ Nē lanyit cieeni, ĩn lanyit 'cĩ aara muguratōō, nē hōllōngaa occa adĩit muguuri lanyit icci ũdūt.

⁶ Ma ho, ĩ'thōōa Nyekuci eet 'cĩ haĩ Yōannē, ⁷ 'cĩ baa aku aduhaak eet lanyit nicci, hátĩ helemit eeta vēlēk ĩnōōnnō. ⁸ Baa hōllōngaa ĩn Yōannē lanyit, baa ĩn nēē eet 'cĩ ĩ'thooyiaa haaga, hikia huduhaak eet lanyit nicci. ⁹ Lanyit 'cĩ ĩn dīdĩ 'cĩ aku aara hĩ eet vēlēk ho, aku hĩ eet loota nīnga.

¹⁰ Baa aaĩ Thōōth loota nīnga, tananga baa ēhēnyta nēē looc, baa hinnie aitiōō eet 'cĩ aga ĩnōōnnō tōō. ¹¹ Baa aku nēē loocaa cīnnĩ, hōllōngaa hinnie ēlēmĩ eeta cīgīnnīg ĩnōōnnō.

¹² Baa nēē'thēk aatīg eeta ũgēēgĩ 'cīg ēlēmĩ ĩnōōnnō, nē ĩthīhīt thōōth cīnnĩ; nīngĩtĩ aa'nyīkĩ nēē ĩhōōggō hiita hīttō lōhōlĩ cīg Nyekuci. ¹³ Baa hōllōngaa ĩn nēēg lōhōlĩ cīg Nyekuci hīgōōng arrita eeta lōhōlĩ cīgīng, baa Nyekuc 'cĩ aa'nyīk ĩhōōggō hittirria hiita hīttō lōhōlĩ cīgīnnīg ho.

¹⁴ Ma nīngaata, ikia Thōōth baa ĩn lanyit ĩ eet, nē hūrūmtĩ hĩ ngagīt hōdēĩ loota nīnga. Hiita hīcīnīt naag bulēēnīt cīnnĩ dīdĩ, bulēēnīt cĩ Ngeertĩ Nyekuc Maa'nyĩ 'cĩ odoyyii. A'nyahaakeet nēē tarbal'thēēt vēlēk hĩ thōōth vēlēk 'cĩ ĩn dīdĩ 'cĩ aku hĩ Nyekuc ngagīt loota nīnga.^a

¹⁵ Baa irrioon Yōannē thōōth cīnnĩ, nē ēggērēny ĩ, “Eet baa haduhaakuung naa baa haini, ‘Anūaanna hatĩ eet umwaa 'cĩ ĩllōōanna nganīta, hīnīngītĩ baa aau nēē ēlēk baa nga hittirria naana.’ ”

¹⁶ Hīnīngītĩ makaa'thīt cĩ būnnai cīnnĩ, hiita hummuddia naag vēlēk 'gattaniinit tabattĩ mēēlīg. ¹⁷ Baa aa'nyīk Nyekuci eet nyattal cīnnĩ eetaa 'cĩ haĩ Mūū'tha, nē ikia būnnai hĩ thōōth 'cĩ ĩn dīdĩ hĩ Yeesu Kristō.^a ¹⁸ Nga hīcīn eet umwaa Nyekuc, Ngeerīnĩ 'cĩ odoyyii dioo, 'cĩ ĩn Nyekuc dīdĩ nē ōbōhōō hĩ Maa'nyĩ, 'cĩ etere'theet ngagīt hagaac ĩnōōnnō.

Ōthōōth Yōannē Batitta thōōth cĩ Yeesu

(Tigiil Maatteo 3:1-12; Maarko 1:1-8; 'Luuka 3:15-17)

¹⁹ Baa ĩ'thō makayyiooha cīg Judeei Jeruthalēma, 'paadīr'nya hĩ elliook cīg 'Cieeth cĩ Nyekuci hōōt hijinit Yōannē hīttīk, eet 'cĩ nganĩ nēē. ²⁰ Hōllōngaa abūrĩ Yōannē ngaatĩ ōthōōthōnĩ hĩ ĩhōōggō, nīngītĩ ēdēcĩ ĩhōōggō annēēkĩ, “Hōllōngaa hīnĩ naa Kristō.”

²¹ Ajin nēēg ĩnōōnnō annek, “Eet iina thĩ nii, Elija?”

Ēdēcĩ nēē ĩhōōggō annek, “Aitiōō hōllōngaa hīnĩ Elija.”

---

^a**1:17** Yeesu Kristō: 'Thaara 'cīg haĩ Yeesu ho aĩ, ēēlanneet Nyekuci, ne 'cīg haĩ Kristō ho aĩ nībēnīt 'cĩ ēbēraanĩ Nyekuci eet hī Habu.

^a**1:14** Yōannē 1:17

Nīngītī ajini nēeg ĩnōōnnō tarī annēēkī, “Īnī thī pōrōvētaac?”^b

Ēdēcī nēē aī, “Aitiōō tōō.”

²² Ma baa uruta, ijinit nēeg ĩnōōnnō tarī ĩttīk, “Nganī nii, hātī hoottia huduktaaha eet 'cīg ĩ'thōōanneet ngagīit ho thōōth cunni?”

²³ Attacan Yōannē ĩhōōggō thōōthaa cī pōrōvētaac I'thaia anneck, “Hīnī naa molook 'cī heggerenyi horrwatōō ĩmwaanī ĩcī ōdōhōhī kak haini, ‘Ūkūmatteek 'gōōl cī Makayyiookto hūūlan!’ ”

²⁴ Baa ĩ'thooyi Vari'theei^c ūgēēgī hōōt hī Yōannē. ²⁵ Nīngītī au ajini ĩnōōnnō annēēkī, “Aggameehi nii eet baattithimo inni hatī hōllōngaa ĩnī nii Kristō hode Elija hode pōrōvētaac?”

²⁶ Ēdēcī Yōannē ĩhōōggō anneck, “Haggameehi naa eet baattithimo maamī, aā eet umwaa hōrggēēna cunuung, 'cī hōllōngaa agayyu niiga. ²⁷ Tananga baa huwwatta naa ĩcī ouu, hōllōngaa occa hūūlū ngaatī hōōgī lōhamūcī cīg caawa cīgīnnīg.” ²⁸ Baa aduha Yōannē thōōth icci, baa aggameek nēē eet baattithimo ĩcī uruto cī hidioo cī Jōrdanī loocaa cī Bēthani.

Īn Yeesu mī'nyōōn cī Nyekuci

²⁹ Ma looth cīnnī, uduuha Yōannē Yeesu ngaatī akuuni hī ĩnōōnnō, nīngītī ōthōōthī aīnnī, “Īcīnīt Mī'nyōōn cī Nyekuci^d 'cī aattīg 'thēccanēēt cīg eetuk! ³⁰ Eet baa haduhaakuung naa hanneekuung, ‘Aku hatī eet umwaa 'cī 'rīng 'cī ĩllōōanna nganīta, hīnīngītī baa aau nēē ĩcī ouu baa nga hittirria naana.’ ³¹ Baa nga haga naa ĩnōōnnō, nē haggameekuung naa ngagīit baattithimo maamī, hātī hagaacō eeta cīg Ī'thīraēlī vēlēk ĩnōōnnō.”

³² Nīngītī aduahanī Yōannē thōōth umwa aīnnī, “Baa hacini Lori 'cī Ēllēēmīthī ngaatī alluuccianī hēētahujjeen 'cī aā hī bōllōōī nē ikia ĩbīl ēllaa cīnnī. ³³ Occa baa nga haga naa ĩnōōnnō hiittiōō ngaatī aduhaaka ēētī baa ĩ'thōōanna nganīt hikia haggameek eet baattithimo maamī annecka, ‘Ēētī 'cī acini alluucciak Lorii 'cī Ēllēēmīth nē ikia ĩbīl ēllaa cīnnī, ĩnōōnnō 'cī hatī aggameek eet baattithimo Loriaa 'cī Ēllēēmīthī.’ ³⁴ Hīcīna ĩnōōnnō dīdī nē haggaa ngaatī ĩnnī nēē Ngeertī Nyekuci.”

Ēbēra Yeesu nuyyiook cīgīnnīg 'cīg ouu

³⁵ Ma hī looth cīnnī tarī, iita aauto Yōannē hī nuyyiook cīgīnnīg 'ramma nīngaata. ³⁶ Ma baa adtuuha nēē Yeesu ngaatī ōvvōōī nīngaata ho, ōthōōth nēē ĩ, “Īcīnīt Mī'nyōōn cī Nyekuci!” ³⁷ Ma baa athīhī nuyyiooha 'cīg ĩn 'ramma thōōth icci ho, iita unuyyioōthī Yeesu.

³⁸ Ma baa abbuudi Yeesu ho, adtuuha hinnia ĩhōōggō ngaatī anūī ĩnōōnnō, nīngītī ajini ĩhōōggō annēēkī, “Ne 'cī adiimmu niig ho?”

^b**1:21** Pōrōvētaac: Baa ōthōōth nēeg pōrōvētaac baa aduha Mūū'tha aī, aā hatī pōrōvētaacī umwaa 'cī aku ĩllōōan ĩnōōnnō. Tigil Ditoronomi 18:15-18.

^c**1:24** Vari'theei: Ēlēmī Vari'theei aī arūgna hatī eeta cīg adaahito, nē ēlēmī nēeg aajilēēt hī loriēēta. Tigil Dtiicanī cīg 'Thooyياهو 23:8.

^d**1:29** Mī'nyōōn cī Nyekuci: Baaggōōng ĩbboorīk Judeei 'gaarriēēn cīg mī'nyō cīg a'thaannu Nyekuc, hātī hūtūngtoothīk 'thēccanēēta cīgīng.

Ēdēcī nēeg Yeesu annek, “Rabbi, nīngītī aayyi nii inoo?” Aī thōōth 'cī aī “Rabbi” ho Ebereeyyi, “Limmannioohit.”

³⁹ Ēdēcī Yeesu ihōōggō annek, “Iita ĩcīnīt!” Baa ĩi 'thaa 'wec, baa iggiingi kōrra 'cī ōōkōrī nēeg hī Yeesu ōō acīnī nīngītī aayyi nēē ho. Nīngītī arūmēēnī hī ĩnōōnnō nīngaata hutub.

⁴⁰ Eetini 'cīg baag ĩn 'ramma ĩcīg athīhī thōōth cī Yōannē nē ookorit hī Yeesu ho, ĩnōōnnō Andrea, 'gōtōnī 'Thimōōnē Pēētūrū. ⁴¹ 'Gii 'cī baa adīman Andrea ĩcī ouu, baa adiimothi nēē 'gōtōnī 'Thimōōnē nē uduhaak ĩnōōnnō ĩnnīk, “Hummuddiaawa Me'thia,” Aī 'thaara cīg haī Me'thia ho Ebereeyyi Kristō. ⁴² Ma nīngaata, ikia ũūhī Andrea 'gōtōnī Pēētūrū hī Yeesu.

Ma ho, adtuuha Yeesu ĩnōōnnō nē ĩnnīk, “Īnī nii 'Thimōōnē ngeertī Yōannē. Hīītō hatī 'thaar cugunnig, Ceeva.”^e

Ēbēra Yeesu Pilippo hī Nathaniele

⁴³ Ma hī looth, ĩtīnga Yeesu ũūk ĩcī 'Galilea. Ma baa ommottio hī Pilippo, othoothīk ĩnōōnnō ĩnnīk, “Nūaa nganīta.”

⁴⁴ Baa au Pilippo hī Andrea hī Pēētūrū taaūnaa cī Be'thaida. ⁴⁵ Nīngītī ammūdaanī Pilippo Nathaniele nē uduhaak ĩnnīk, “Hummuddiaawa eet baa ēhēēd Mūū'tha nyattaala nē eteheedito pōrōvētaa'nya buúk ĩtō, Yeesu cī Natharetī ngeertī Yothebo.”

⁴⁶ Nīngītī ajini Nathaniele ĩnōōnnō annēēkī, “Occa 'thēk aku 'giimwa 'cī abūnnaa Natharēta?”

Ēdēcī Pilippo ĩnōōnnō annek, “Ijia thī da cīnō.”

⁴⁷ Ma baa acīn Yeesu Nathaniele aku obokii ho, ikia ōthōōth ĩnōōnnō ĩi, “Eet 'cī ĩn Ī'thīraēleenit dēēdē cieeni, 'cī hōllōngaa ĩn olo'ngiaahit.”

⁴⁸ Ēdēcī Nathaniele ĩnōōnnō annek, “Agayya nii nganīt hutuno?”

Ēdēcī Yeesu annek, “Hacciinnii naa nganiit booboleetta uruta, aa nga hutuvvii Pilippo.”

⁴⁹ Nīngītī aduhaanī Nathaniele aīnnī, “Limmannioohit! Īnī nii Ngeertī Nyekuci, Habu cī Ī'thīraēlī!”

⁵⁰ Ma ho, ĩnnīk Yeesu ĩnōōnnō, “Elemi thōōth caannī hīnīngītī hanneekii iyyia hacciinnii aa aāi booboleetta uruta. Acini hatī nii hēlēggī 'cīg ĩllōōan thoo'thiok iccig.”

⁵¹ Ma nīngaata, ōthōōth Yeesu ĩi, “Haduhaakuung dīdī, acinnu hatī hēētkujjieen ngaatī abbuuhēnī nē uduktau aajīlēēt cīg Nyekuci,^f ngaatī ōtōdī nē ulluucciak Ngeertī Eeto.”

Ūūhū Yeesu maam hī mērtī

2¹ Ma urutaa cī waathīnniook iyyio, baa aāi Maria aattī Yeesu nyahūūtaawa ĩmwaanī ōlōō ĩcī haī Kana loocaa cī 'Galilea. ² Baa avva eeta Yeesu hī nuyyiook cīgīnnīg buúk, hiita nyahūūtaawa nīcī. ³ Ma baa edeccia mērtā cī viinoo, ikia uduhaak Maria Yeesu ĩnnīk, “Edecciaak eeta niccieeg mērtī cī viinoo.”

⁴ Ēdēcī Yeesu aattīnnī annek, “Morwahit, nga hōdōlan 'thaa 'cī occa hadticanī nā thōōth umwa. Ma haduhaaka dtiic 'cī occa hadticanī.”

⁵ Nīngītī aduhaakī Maria dticcianniook nīngaata annēēkī, “Īdīmanit nēē niig 'gii vēlēk 'cī aduhaakuung nēēnī.”

^e1:42 'Thaara 'cīg haī Ceeva Aramaayyi, hī 'cīg haī Pēētūrū 'Giriheeyyi ho, aī nēēg vēlēk, Lōbarab.

^f1:51 Aajīlēēt: Aattīg nēēg hēētahujjieen hī Nyekuc, aitiōō ihōōggō eleeti tōō. Ī'thōōa Nyekuci ihōōggō waathīnnioohī hiriiri hiita ha'nyaktaak nyeemuut cī Nyekuci eet loota nīnga.

⁶ Baa aattīg ijji'nya tōrkōnōn 'cīg abbī'thī maama obokii nīngaata, 'cīg baag occa ūūnyēnī eeta, hī 'cī aduha nyattalī cī Judeei. A'nyak ijji hōdēi lotorro'nya 'cīg obbitig cīg occa ūūppan īn 'wec hode tōrkōnōn.

⁷ Ma nīngaata, uduhaak Yeesu dticcianniook īnnīk, “Otegoocik ijji'nya niccig maam hībbītīt.” Nīngītī ōgōōcīkī nēēg maam hībbītīt dhūk. Ma baa ībbītīt ijji'nya, ⁸ uduhaak Yeesu dticcianniook īnnīk, “Idtiillia maam ūgī nē a'nyaktoothihu baattī nyahūūtaaō.”

Iita īdīmanit nēēg hī 'cī aduhaak Yeesu ho. ⁹ Nīngītī atarrī jayyōōi maam iccig utuhuyyi ītō mērtī cī viinoo 'cī ahahat dtum. Baa hōllōngaa aga nēē 'gōōl 'cī akuuni mērtā niccieeni, tananga aga dticcianniooha baag adtīla maam niccig. Ma ho, ūtūvva jayyōōi nyattaraan ngadiiha, ¹⁰ nē īnnīk, “Gōōng hakatī mērtī cī viinoo 'cī ahahatī īcī ouu. Ma ūūppattī hēērōnī, nēēthī a'nyakta 'teeddiaha. Agunyuthi hīnnia hatī nii mērtī cī viinoo 'cī ahahatī ī'thōng hī noho!”

¹¹ Thōōth 'cī baa adtican Yeesu īcī ouu, 'cī īnaat eeta ho cieeni. Baa adtican nēē thōōth icci, ōlōō cī Kana, looccaa cī 'Galilea. Ikiā ētērētha Yeesu bulēēnīt cīnnī ōlōō nīca, nē iita elemit nuyyiooha cīgīnnīg īnōōnō, hīnīngītī thōōth icci.

¹² Ma urutaa cī, īfīngaacō Yeesu hī aattīnnī hī 'gōtōōnōgī hī nuyyiook cīgīnnīg ōōt īcī taaūn cī Kapernaumī, nē ōōt aauto waathīnniook 'cīg abadtēc nīngaata.

Itiggia Yeesu tūjaarīt 'Cieethaa cīnnī

(Tigiil Maatteo 21:12-13; Maarko 11:15-17; 'Luuka 19:45-46)

¹³ Ma baa ōbōhī Kōrra cī Haangittōō,^g ikia ūūk Yeesu īcī Jeruthalēmī. ¹⁴ Ma halangatōō cī 'Cieeth cī Nyekuci,^h ūmmūdoothīk Yeesu eet 'cīg ūūtēnī tīn, hī a'tha, hī ngabuuthi'nya 'cīg occa ūūtī hī 'baaninit cī Nyekuci, hī eet 'cīg appak 'rabbēēt, iccioloongan tērēmēējītī loota. ¹⁵ Nīngītī akūmanaanī Yeesu halli umwa lōōrōngītī nē itiggiaeek īhōōggō hōdēi hī a'tha hī tīn vēlēk hōōt battaala 'Cieethaa cī Nyekuci. Ebelluukan nēē tērēmēējīt cīg eet 'cīg appak 'rabbēēt ho nē ī'thaan 'rabbēēt cīgīng ho. ¹⁶ Ma nīngaata, othoothīk eet 'cīg ūūtēnī ngabuuthi'nya īnnīk, “Ootti ngabuuthi'nya niccig battaala! Ma haarru 'Cieeth cī Baaba hī 'cuuk!”

¹⁷ Nīngītī ammuhaanī nuyyiooha cīgīnnīg thoo'thiok baag eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci aī, “Hammīnani naa 'cieeth cunni gērrēēt ūdūt.”^b

¹⁸ Ma ho, iita ijinit makayyiooha cīg Judeei Yeesu īttīk, “Thōōth iina 'cī īnaat eeta 'cī occa eter'theeket nii ngagīt makaa'thīt 'cī adticanī thoo'thiok iccig vēlēk ho?”

¹⁹ Ēdēcī Yeesu īhōōggō annek, “Ī'thaanit 'Cieeth icci Nyekuci ho, hehenyiti hatī naa waathīnnioohī īcīg īn iyyio hībīl tarī.”

²⁰ Ēdēcī makayyiooha cīg Judeei īnōōnō annek, “Ēhēnytī 'Cieeth cie Nyekuci ho irki'nyia hēēn 'wec hī tōrkōnōn. Ne 'cī aa'nyi nganiit 'muuk īī, occa ehenyiti tarī waathīnnioohī īcīg īn iyyio thōng ho?”

^g**2:13** Kōr cī Haangittōō: Baa ammuhaanī Ebereei kōr baa ahaangī Makayyioohiti olooyyiok cīgīng looccaa cī Ijjibi, hī kōr baa aduhi eeta ūbūnēēt baag aitiōō hōllōngaa aarīhoothīk abūūlana. Tigiil 'Buuk cī Luugithōō 12:17-28.

^h**2:14** 'Cieeth cī Nyekuci: Baa a'nyak Judeei 'Cieeth cī Nyekuci hōdēēthōng diooni Jeruthalēma. Baa īn 'Cieeth cī Nyekuci nīngītī hōdēēthōng 'cī aa'nyīkī 'paadīr'nya Nyekuc 'gaarreenit. Baaggōōng 'paadīr'nya dioo 'cīg occa aduhun nīngaata hīnīngītī īn Nīngītī A'ngirannī 'cī Ēllēēmīth Gērrēēt 'cī aayyi Nyekuci dioo bulēētta.

^b**2:17** 'Buuk cī Tegellwaanu 69:9

²¹ Nēēthī 'Cieeth cī Nyekuci 'cī ōthōōth Yeesu ho, iin ēlē cīnnī. ²² Ma baa ūrūga Yeesu daahītha, iita ummuktōōthī nuyyiooha cīgīnnīg thōōth baa aduha nēē aī, hehenyiti hatī naa 'Cieeth nicci waathīnnioohī īcīg iin iyyio haaga. Nīngītī au ēlēmmī nuyyiooha cīgīnnīg thōōth 'cī eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci hī thōōth baa aduha nēēnī.

Aga Yeesu eet vēlēk

²³ Nē baa nga aā Yeesu Kōrraa cī Haangittōō Jeruthalēma, baa mēēlīg eeta 'cīg acīn thoo'thiok 'cīg īnaat eeta cīg adtican nēēnī, nīngītī ēlēmmī īnōōnnō. ²⁴ Nēēthī baa aga Yeesu thoo'thiok 'cīg 'thinneeti cīggīng, nē hōllōngaa ēlēmmī nēē ngaatī ēlēmmī nēēg īnōōnnō dīdī. ²⁵ Baa hōllōngaa adiim nēē eet umwa 'cī aduhaak īnōōnnō thōōth cī etu. Hīnīngītī baa aga nēē īhōōggō 'thinneeti cīggīng ēlēk.

Yeesu hī eet 'cī haī Nikodemo

3 ¹ Baa aā eet umwa 'cī haī 'thaar cīgīnnīg Nikodemo, 'cī baa iin Vari'theenit, nē baa iin nēē buūk eet 'cī aku makayyioohī īcīg Judeei. ² Ma kōr umwa baal, ikia ūmmūdoothīk nēē Yeesu nē iinnīk, “'Limmannioohit, hagayya naag iinī nii 'limmannioohit 'cī ī'thōōannii Nyekuci, aī ijia 'limmaneet ngagīta. Aitiōō ēētī 'cī occa adīman thoo'thiok 'cīg īnaat eeta ho, hatī aitiōō Nyekuci hī īnōōnnō tōō.”

³ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō aneek, “Haduhaaki dīdī, aitiōō ēētī 'cī occa aduhun habuccieet cī Nyekuci, hatī nga hittirria nēē tarī tōō.”^c

⁴ Ma nīngaata, ijin Nikodemo Yeesu iinnīk, “Occa gōōng arrittiaa ēētī cobbi tarī hutuno? Dīdī occa hōllōngaa aduhun nēē hēēngatōō cī aattīnnī nē ittirria tarī!”

⁵ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō aneek, “Haduhaaki thōōth dīdī, aitiōō ēētī 'cī aduhun habuccieet cī Nyekuci, hatī nga hittirria maamī hī Loriaa 'cī Ēllēmīth tōō. ⁶ Arrita eeta lōhōlī cīggīng, nēēthī Loria cī Nyekuci diooni 'cī occa ūūhūyyii nganiit ī loholec cī Nyekuci. ⁷ Ma hakuleehi 'jīeen hatī hanneekii naa, adiim arrittiaannu niig vēlēk tarī. ⁸ Lori cī Nyekuci diooni, 'cī aa'nyuung rūgēt 'cī iin ngeju. Aā Lori hī ngōōtī 'cī uuhan ōkō īcī adiim nēēnī. Occa athīknu niig ngōōt nē hōllōngaa agayyu aku iina hode ōkēēna.”

⁹ Nē ijin Nikodemo Yeesu iinnīk, “Occa gōōng aā thōōth hoti hutuno?”

¹⁰ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō aneek, “Iinī nii 'limmannioohit cī Ī'thīraēlī nē erekti thoo'thioha cieeg nganiit hutuno? ¹¹ Haduhaaki thōōth dīdī, haduhaanna naag thōōth 'cī hagayyia hīnīngītī hīcīta hēbērēēnnī īcīggaang. Nē hōllōngaa elemmu thōōth 'cī haduhaanna naag ho būtī. ¹² Má hōllōngaa athīknaangu niig nganiit hatī haduhaakuung hēlēggī 'cīg aattīg loota nīnga, elemmu hatī ngaatī haduhaakuung thoo'thiok cīg ōlōō cī Nyekuci hutuno? ¹³ Nga hōdōlan ēētī umwaa ōlō cī Nyekuci hēētahujjīeen, nganiit dioo Ngeertī Eeto 'cī baa halluuccia hakuu loota nīnga. ¹⁴ Nē adiim odo'ngi Ngeertī Eeto hēētahujjīeen haau hī baa ōdōng Mūū'tha hūkaat 'cī iin 'thīhit horrwatōō iimwaanī īcī ōdōhōhī kak,ⁱ ¹⁵ Nēēthī hatī ummuddia eeta vēlēk 'cīg a'nyak lemiinit hī Ngeertī Eeto, rūgēt 'cī aalla ooo.

¹⁶ “Hīnīngītī baa ammīnan Nyekuci eet cīg looc nicci gērrēēt ūdūt, īnōō 'cī ēlēmanaanī Ngeerīnī 'cī odoyyī, hātī hiittiōō ēētī 'cī ēlēmmī īnōōnnō hōllōngaa adaahī, ammūda hatī nēē rūgēt 'cī aalla ooo. ¹⁷ Baa hōllōngaa ī'thōōa Nyekuci Ngeerīnī loota nīnga hīkia huuk eet cīg looc nicci, baa ī'thōōa nēē īnōōnnō hīkia hēēla īhōōggō thōng. ¹⁸ Hōllōngaa hatī

ⁱ3:14 'Buuk cī Tigilēttōō 21:8-9. Aduhaak Nyekuci Mūū'tha haarīk hūkaat 'cī atturriaa 'thīkta teleca hujjīeen hātī eeta cīg Ī'thīraēlī 'cīg adak hūkaat 'cī a'nyak madoot, ma acīn hūkaat nicci ho nē ūbūtaathō.

uuki eētī 'cī ēlēmī Ngeerīnī, nēēthī eētī 'cī hōllōngaa ēlēmī ĩnōōnnō, ēttēēdī thōōth cīnnī ēlēk, hīnīngītī hōllōngaa ēlēmī nēē Ngeertī Nyekuci 'cī odoyyii.

¹⁹ “Ikia lanyit loota nīnga ēlēk, nē eeta cīg adīman thoo'thiok 'cīg abathī, ettedothoothīk thoo'thioha cīg abathī, hīnīngītī ammīnan nēēg muguur hīllōōan lanyit. ²⁰ Eeta vēlēk 'cīg adīman 'thēccanēēta, aaburreek lanyit nē occa hōllōngaa au hī lanyit, hīnīngītī i'ngolli nēēg aī appulanniaa hatī 'thēccanēēta cīggīng ho battaala. ²¹ Nēēthī eētī 'cī adtican thoo'thiok 'cīg abūnnaa, aku hī lanyit, hātī hētērētha aī baa adtican nēē thoo'thiok tīko hīnīngītī athīhī thōōth cī Nyekuci.”

Yeesu hī Yōannē Batitta

²² Ma urutaa ĩcī, ĩfīngaacō Yeesu hī nuyyiook cīgīnnīg oōt ĩcī looc cī Judeea, ngaatī baa oō aattiyyi nēēg waathīnniok ūgī, nē oōt aanytīk eet baattithimo.

²³ Nē baa aggameek Yōannē buúk eet baattithimo looccaa cī Enonī, ngaatī ōbōhōō hī 'Thaalim, hīnīngītī baa mēēlīg maama, nē baa ariha eeta cīg mēēlīg gērrēēt, hiita haggamit baattithimo. ²⁴ Baa adīmanni thōōth cieē baa nga haarīhoothīk Yōannē baabuuthatōō.

²⁵ Ma nīngaata, ēppēhattōō nuyyiooha cīg Yōannē hī Judeeinit umwa, hīnīngītī nyattal 'cī tūūnyēttōō. ²⁶ Ma ho, iita oōt nuyyiooha niccieeg hī Yōannē nē ijinit ĩnōōnnō ĩttīk, “'Limmannioohit, eētī baa arūmeenu hī nganiit ĩcī baakīt cī hidioo cī Jōrdanī, eet baa othoothi nii jurrung, aa'nyīk nēē buúk eet baattithimo, nē oōt eeta vēlēk hī ĩnōōnnō.”

²⁷ Ēdēcī Yōannē ĩhōōggō annek, “Aggama eētī 'gii 'cī aku hēētahujjien diooni 'cī aa'nyīhoothīk ĩnōōnnō. ²⁸ Nē dīdī, ammuho'o'thu niig thōōth baa hanneekuung, ‘Hōllōngaa hīnī naa Kristō, hīnī naa eet 'cī ĩ'thōōanna Nyekuci ĩcī ouu hī ĩnōōnnō.’

²⁹ “Nē a'thūanni loholec 'cī ngayyi nyahūūtaawa. Atalī 'goonnia ngaatī aayyi nīngaata, hātī hīthīk molook cī nyattaraanō. ĩnōō 'cī haccamanōōthīkī naa gērrēēt ho. ³⁰ Yeesu 'cī hatī aku abuli hīllōōan, nē hīkia hīna naa eet umwa 'cī hidici haaga.

Īllōōan eētī 'cī aku hēētahujjien eet vēlēk

³¹ “Aku Yeesu hēētahujjien, nē ĩllōōan eet vēlēk. Īn eētī 'cī aku loota nīnga, eet cī looc nicci, nē ōthōōth thoo'thiok cīg looc nicci. Īllōōan eētī 'cī aku ōlōō cī Nyekuci hēētahujjien eet vēlēk. ³² Ōthōōth nēē thōōth 'cī baa ĩcīn nēē nē ĩthīha. Nēēthī hīnnia, aitiōō eētī 'cī ēlēmī thōōth cīnnī ho tōō. ³³ Aduha eētī 'cī ēlēmī thōōth cīnnī aī, ōthōōth Nyekuci thōōth 'cī ĩn dīdī. ³⁴ Hīnīngītī eētī baa ĩ'thōōa Nyekuci ōthōōth thōōth cī Nyekuci, hīnīngītī hōllōngaa abīlī Nyekuci ngaatī aa'nyīkī eet Lori 'cī Ēllēēmīthī.

³⁵ “Ammīnan Maa'nyia Ngeerīnī nē aa'nyīk ĩnōōnnō 'gii vēlēk. ³⁶ Ammūda hatī eeta vēlēk 'cīg ēlēmī Ngeertī Nyekuci rūgēt 'cī aalla ooo; nē eētī 'cī abūrī thōōth cīnnī, hōllōngaa hatī ammūda rūgēt niccia, alīllīk hatī Nyekuci nē uuk ĩnōōnnō ūdūt!”

Yeesu hī ngaa 'cī ĩn Thamaritanooc

4 ¹ Baa athīhī Vari'theei aī, mēēlīg nuyyiooha cīg Yeesu 'cīg aggameek nēē baattithimo hīllōōanit cīg Yōannē. ² Nēēthī baa hōllōngaa Yeesu 'cī aa'nyīk eet baattithimo ho, baa nuyyiook cīgīnnīg 'cīg aggameek eet baattithimo ho.

Yeesu hī ngaa cī ĩn Thamaritanooc

³ Ma baa athīhī Makayyioohiti thōōth icci ho, ikia ūtūngeek nēē looc cī Judeea nē ōbōdōōthī ūūk ĩcī looc cī 'Galilea. ⁴ Nēēthī 'yioko, ikia ē'ngērkeēthan nēē ūūk ĩcī looc cī Thamarīa.

⁵ Nīngītī ōdōlanī nēē taaūn umwa looccaa cī Thamaria 'cī haī Thikar, ngaatī baa ōbōhōō hī mana umwa, 'cī baa aa'nyīk Yakobo ngeerīnī Yothebo. ⁶ Baa aaī weetanēēcī cī Yakobo nīngaata, nīngītī aku iyyioman Yeesu weetaneeca nīca, hīnīngītī baa īppīra nēē weet 'cī ōvvōōī, baa aaū kōrra lokora.

⁷ Ma baa aku adtīila ngaa umwa cī baa īn Thamariitanooc maam weetaneeca ho, ikia othoothīk Yeesu īnōōnnō īnnīk, “'Baanaa baaī maam ūgī hūhūdī.” ⁸ Baa ōō ūūta nuyyiooha cīgīnnīg 'gēēn umwa taaūnatōō.

⁹ Ēdēcī ngaa niccīe Yeesu annek, “Ajinnaa gōōng ēētī 'cī īnī Judeeinit ngaa 'cī hīnī Thamaritanooc maam hutuno?” (Baa īngīnnōō Judeeī hī eet cīg Thamaria mīrōk.)

¹⁰ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō annek, “Má gaa nii 'baaninit 'cī occa aa'nyi Nyekuci, nē agau eet iina 'cī ajinni nganiit maam ho, occa 'yioko ijinu īnōōnnō haa'nyi maam 'cīg rūgētaak.”

¹¹ Ēdēcī ngaa niccīe īnōōnnō annek, “Ēētī cie, aitiooni nōō uhucu 'cī adtīlanī maam tōō, nē uuthik weetanēēcī thōng buúk, attiha occa hatī maam 'cīg aa'nya rūgēt ho ngaana?

¹² Īllōōani nii Yakobo baangeet cīnaang baa aa'nyeet ngagīt weetanec icci, nē ūhūdōōī nēē hī lōhōlī cīgīnnīg hī ēētha hī a'tha cīgīnnīg vēlēk?”

¹³ Ēdēcī Yeesu annek, “Má ahūd eeta maam cugguung ho, au hatī aam kōrra īhōōggō tarī. ¹⁴ Nē ēētī 'cī haa'nyihi naa maam cīgannīg, aitiōō hatī hōllōngaa aam īnōōnnō kōrra tarī ūdūt. Aattīg maama cīgannīg ho hī maama 'cīg ariha ū'ngeecaa cī hidioo nē aa'nyīk eet rūgēt 'cī aalla ooo.”

¹⁵ Ēdēcī ngaa niccīe aī, “Makayyioohit 'baanaa baaī nuun maam tīko hiittiōō hōllōngaa aamma kōrra tarī, nē hātī hiittiōō hōllōngaa hakuu weetaneeca cī tarī.”

¹⁶ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō annek, “Bīteek maaccunni.”

¹⁷ Ēdēcī ngaa niccīe aī, “Aitioonna maac tōō.”

Ēdēcī Yeesu īnōōnnō annek, “Aduha dīdī ngaatī aīnnī aitiooni maac tōō. ¹⁸ Īn thōōth dīdī, baa a'nyahu nii maacwa 'tur, nē ēētī 'cī arūmeenu 'yioko ho buúk, hōllōngaa īn maaccunni.”

¹⁹ Ēdēcī ngaa niccīe aī, “Ēētī cie, hacinnii naa īnī pōrōvētaac. ²⁰ Baa gōōng alayyi hībaangī cīggaang muuraa īcī, ainnu hinnia niig eeta cīg Judeeī aaī nīngītī occa halaī Nyekuc Jeruthalēma dioo.”^j

²¹ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō annek, “Lēēm thōōth caannī ngaa cieeni, aaī hatī kōrra 'cī hōllōngaa alayyu niig Baaba ngaati, hode Jeruthalēma. ²² Erekuung ngagiit eet cīg Thamaria Nyekuci 'cī alayyu ho; ngagīt eet cīg Judeeī 'cīg hagayyia īnōōnnō jurrung, hīnīngītī aku eliiniti hī ngagīta. ²³ Aaī hatī kōrra nē ikia ēlēk, 'cī hatī aa'nyīkī Lorii 'cī Ēllēmīth eet halaacō Baaba 'gōōla 'cī īn dīdī, hīnīngītī īn nēēg eet cīg adiim Baaba halaacō īnōōnnō 'gōōla nīca. ²⁴ Īn Nyekuci Lori, nē eeta 'cīg ala īnōōnnō buúk, abūnnaa ala īnōōnnō 'tirrianaa cī Lori cīnnī 'gōōla 'cī īn dīdī.”

²⁵ Ēdēcī ngaa niccīe aī, “Haga naa aku hatī Me'thia 'cī haī Kristō, 'cī ēbēra Nyekuci hikia hēēla eeta, ma ikia nēēnī, aku hatī aduhaakeet ngagīt thoo'thiohī vēlēk.”

²⁶ Nīngītī aduhaakī Yeesu īnōōnnō annēēkī, “Nganīt Kristō 'cī hōthōōthōō hī nganiit 'yioko ho.”

Ūrūmtī nuyyiooha hī Yeesu tarī

²⁷ Ma nīngaata noho, oboddia nuyyiooha cīgīnnēēgī. Nē ukullieek 'jieven ngaatī ammūdēēkī ōthōōthōnī hī ngaa nicci, nē baa hi'thihi eet umwa hōrggēēna cīnīng 'cī ajin Yeesu thōōth 'cī ōthōōthōnī hī ngaa nicci ho buūk.

²⁸ Ma tarī ho, ītīnga ngaa nicciee, ūtūngeek deerī cī maamu weetaneeca nīcī, nē ōbōdōōthī īcī olu ūūk uduhaak eet vėlēk īnnīk, ²⁹ “Iita īcīnīt eet umwa 'cī aduhaaka thōōth vėlēk 'cī baa hīdīmana naana! Kristō occa nēēnī?” ³⁰ Nīngītī allūnganiini eeta vėlēk taaūnaa tīho ōō acīnī Yeesu.

³¹ Ma baa nga ovvooyyia eeta 'gōōla, iita othoo'thik nuyyiooha cīgīnnīng īnōōnnō īttīk, “'Limmannioohit, daak 'gēēn umwa 'cī abadtēc.”

³² Ēdēcī Yeesu īhōōggō anneck, “Ha'nyahi naa 'gēēn umwa 'cī hadahi 'cī erekuung ngagiita.”

³³ Ma nīngaata, i'thiaattaaī nuyyiooha ijitto ēmmēn ītō, “A'nyahaak occa hatī eet umwaa īnōōnnō 'gēēn 'cī adahī?”

³⁴ Nīngītī ēdēcī Yeesu īhōōggō annēēkī, “'Gēēn caannī 'cī hadīmanī thōōth 'cī adiim Nyekuci! Baa īnōōnnō 'cī ī'thōōanna nganīta nē occa hēdēcaahi dtiic baa aa'nyā nēē hidtican. ³⁵ Ainu hinnia 'yioko niig, ‘Nga aattiyyiaa nyīlōhī 'wec 'cīg janiittak.’ Haduhaakuung naa hanneekuung īcīnīt, ibbiir mana ēlēk, ī 'thaa cī janiitto. ³⁶ Tananga 'yioko, ummuddia janniooha 'baaninit cīnīng ēlēk, ngaatī ajanaanī 'gēēn 'cī a'nyaha rūgēt cī aalla ooo. Nēēthī eeta vėlēk baag athacī hinyomo hī 'cīg ajana 'gēēn, au hatī accamanoothīk nēēg vėlēk hōdēī. ³⁷ Īn thōōth dīdī 'cī aī, ‘Akatī eet umwaa mana cīnnī, nē ikia ajan ēētī 'cī 'rīng.’ ³⁸ Hī'thooyyung naa ngagiit ōōt ajattō manēēnī ībaag hōllōngaa akannu niiga. Baa idticanit eeta ūgēēgī dtiic 'cī ōkōmī nē iita ajattu niig dtiic cī mūlūk cīggīng.”

Ēlēmī eeta cīg mēēlīg cīg Thamaria Yeesu

³⁹ Baa au ēlēmī eeta 'cīg mēēlīg cīg Thamaria taaūnaa tīho Yeesu, hīnīngītī thōōth 'cī aduhaak ngaa īhōōggō anneck, “Aduhaaka ēētī cieē thōōth vėlēk 'cī gōōng hadīmani naana.” ⁴⁰ Ma baa au acīn eeta cīg Thamaaria Yeesu ho, iita uduktaak īnōōnnō īttīk, “Hūrūmtī nōō hī ngagīta.” Nīngītī arūmēēnī nēē hī īhōōggō waathīnniook 'ramma.

⁴¹ Nē hīnīngītī thōōth cīnnī ho, iita elemit eeta cīg mēēlīg īnōōnnō. ⁴² Ma baa ho, iita uduktaak nēēg ngaa nicci īttīk, “Hēlēmta naag Yeesu, hīnīngītī thōōth 'cī aduha nēē dēēdē, hōllōngaa hīnīngītī thōōth baa aduhaakeet nii diooni. Īko īn nēē Ellioohit cī lootu dīdī!”

Aa'nyīk Yeesu ngeertī makayyiookto hūbūna

(Tigiil Maatteo 8:5-13; 'Luuka 7:1-10)

⁴³ Ma urutaa cī waathīnniook 'cīg īn 'ramma ho, ikia ītīnga Yeesu ūūk īcī looc cī 'Galileea, ⁴⁴ Baa ōthōōth Yeesu aī, “Hōllōngaa iteelli eeta pōrōvētaac loocaa cīnnī, i'ngolli nēēg īnōōnnō loonyini īcīg 'rīng diooni.” ⁴⁵ Ma baa ōdōlan Yeesu 'Galileea, baa ī'tha eeta īnōōnnō taliitta, hīnīngītī baa agaacō nēēg īnōōnnō Kōrraa cī Haangittōō Jeruthalēma, hīnīngītī baa adtican nēē thoo'thiok 'cīg īnaat eeta 'cīg mēēlīg.

⁴⁶ Ma ho, ōbōdōōthī nēē īcī ōlō cī Kana, loocaa cī 'Galileea, ōlōō īi baa ūūhūī nēē maam hīī mērtī cī viinoo. Baa aa' 'gaalacī umwaa 'cī ōmmōōrī ngeerīnī gērrēēt taaūnaa cī

Kapernaumī. ⁴⁷ Ma baa athīhī nēē aī ōbōda Yeesu looccaa cī 'Galileea aku īcī Judeea ho, ikia ala nēē īnōōnnō hātī haa'nyīk ngeerīnī 'cī baa ōbōhī adaak hūbūna.

⁴⁸ Ma nīngaata, uduhaak Yeesu 'gaalac nicci īnnīk, “Má hōllōngaa acinnu niig thoo'thiok 'cīg īnaat eeta, hōllōngaa hatī elemmu.”

⁴⁹ Ēdēcī 'gaalacī nicciee Yeesu anneck, “Makayyioohit, ijia cīneehaa loholec nga hadaak!”

⁵⁰ Ēdēcī Yeesu īnōōnnō anneck, “Bodooth īcī olu, ūrūg loholec cunnēēnī!” Nīngītī ēlēmī 'gaalacī nicciee thōōth cī Yeesu nē ītīnga ūūk īcī olu.

⁵¹ Ma baa nga hōdōlan nēē ōlō cīnnī, ithirriamanit īnōōnnō dticcianniooha cīgīnnīg nē uduktaak īnōōnnō nyeemuut 'cī aī, “Ūbūna loholec aau lō'ngōōc!” ⁵² Ma nīngaata, ijin nēē īhōōggō 'thaa 'cī baa abūnnayyī loholec ho. Ēdēcī nēēg īnōōnnō anneck, “Ammanyanni abuurthet cīnnī baalō baa 'thaa hōdēī cī waathīnu.”

⁵³ Ikia agaōōthī baattī loholecō aī, abūnnaa loholec 'thaa baa aduhaakī Yeesu īnōōnnō annēēkī, “Ūrūg loholecō.” Nīngītī aku ēlēmī 'gaalacī hī eet cīg halang cīnnī vēlēk Yeesu.

⁵⁴ Baa thōōth 'cī adtican Yeesu 'cī īnaat eeta 'cī īn 'ramma cieeni, baa ōbōda nēē īcī looc cī Judeea, ikia ūūk īcī 'Galileea.

Aa'nyīk Yeesu eet 'cī ahuuli hūbūna

5 ¹ Ma urutaa cīnnī, ikia ūūk Yeesu Jeruthalēma karramaawa cī Judeei. ² Baa aaī bōrrōhī umwa Jeruthalēma 'cī ōbōhōō hī nīngītī haī Hattūūg cī A'thaannu 'cī haī 'thaar ūgī Aramaayyi Be'thatha. Baa a'nyak bōrrōhī cieie tuggu 'cī a'nyak hattūūgēt 'tur.

³ Tuggu 'cī baa gōōng iyyiomanī tuhulliaha hī 'rubenniaak hī eet 'cīg alalliaa eleeti. ⁴ Nē hōdōōkōthī alluuccia aajīlō cī Makayyiookto hēētahujjeen hikia hōtōmōōī maam. Nē ēētī 'cī udhuhoothīk maamītōō īcī oou ngaatī ō'ngōnyōōnī eeta 'gōōl ho, a'nginoothi hatī mōōrīthī cīnnēēnī.^k

⁵ Baa aaī eet umwaa nīngaata 'cī ōbōhōō hī bōrrōk, 'cī baa ōmmōōrī irki'nyia hēēn iyyio hī turkiyyio. ⁶ Ma baa adtuuha Yeesu īnōōnnō ngaatī oongiyyi nīngaata, nē ūmmūda ngaatī ahuulēēnī irki'nyia 'cīg mēēlīg ho, ikia ijin īnōōnnō īnnīk, “Adiimi nii būna?”

⁷ Ēdēcī ngoolliahi Yeesu anneck, “Makayyioohit, aitioonna eet 'cī ēēlla hudhuhoothīk bōrrōōhatōō tōō hatī ōtōmōōcō maama. Ma nga haī hudhuhoothīk naana, aku hinnie atiman eet umwa ōōa 'cī nga hudhuhōōthīhī naana.”

⁸ Nīngītī annēēkī Yeesu īnōōnnō, “Tīnga, dūhan lotoonu cunni bītō!” ⁹ Ma hīdīkoothong, ūbūna ēētī. Nīngītī adūhanī lotoonu cīnnī ōkōōī.

Baa īn lōōcī Kōr cī 'Yiommaanō^l 'thaa 'cī aa'nyīkī Yeesu eet hūbūna ho.

¹⁰ Ma baa acīn makayyiooha cīg Judeei eet icci a'nyak lotoonu ho, eggerenyteek īnōōnnō īttīk, “A'nyahi lotoonu Kōrraa cī 'Yiommaanō inni? A'ngirannii nyattaala ngaatī occa a'nyahi nii lotoonu cunni.”

¹¹ Ēdēcī hinnie nēē īhōōggō anneck, “Eet aa aa'nyaa hūbūna ho 'cī annecka, ‘Dūhan lotoonu cunni bītō.’ ”

^k5:4 Tabaac cī īn 'wec: Īttoorīk 'buhēta cīg Yōannē ūgēēgī tabaac icci.

^l5:9 Kōr cī 'Yiommaanō: Kōr 'cī adukiaak Judeei aī iyyioman dtiica nē alayyio kōrra 'cī hanneck naag Dīdīngaayyi lōōcī tōrkōnōn. Anneck Judeei kōr īcī, “Thabath” 'cī baa īn Kōr cīnnīng 'cī īn tūkīramma 'cī ammuhaanī nēēg Nyekuc ngaatī īnī Tehe'nyioohit hī Ellioohit cīnnīng. Tigil 'Buuk cī Luugithōō 20:8-11, Ditoronomi 5:12-16

¹² Nīngītī ajini īnōōnnō annēēkī, “Eet iina 'cī anneeki nganiit dūhan lotoonu cunni tōō ho?”

¹³ Nēēthī, baa hōllōngaa aga ēētī niccīee eellīaa ho Yeesu, hīnīngītī baa i'nginōōthī Yeesu lohippitātōō haaga.

¹⁴ Ma baa urutaa cīnnī, ūmmūdaak Yeesu eet nicci 'Cīeethaa cī Nyekuci nē īnnīk, “Cīin nōō, ūbūnauu thī 'yioko niina. Ma nga hadīmani 'thēccan nē hatī ōbōdaahi bathi 'cī īllōōan baa oou.” ¹⁵ Nīngītī ōkō aduhaakī ēētī niccīee makayyiook cīg Judeei annēēkī, īko hatī Yeesu 'cī aa'nya hūbūna ho.

Rūgēt 'cī aku hī Ngeertī Nyekuci

¹⁶ Nēēthī hoti ho, hīnīngītī baa adīman Yeesu thoo'thiok iccig Kōrraa cī 'Yiommaanō, iita eggerenyteek makayyiooha cīg Judeei īnōōnnō. ¹⁷ Nīngītī annēēkī Yeesu īhōōggō, “Nga hībīl Baaba caannī dtiica hī kōr hī niccīeeni, īnōō 'cī hadticanīini naa buúk ho.” ¹⁸ Nē 'yioko, idiimito makayyiooha cīg Judeei uruhit Yeesu hīnīngītī thoo'thiok 'cīg īin 'ramma, īcī oou, ē'thēcan nē nyattal cī Kōr cī 'Yiommaanō. Nē tarī thōōth 'cī abathī gērrēēt, ōthōōth nēē aī, īin Nyekuci Maa'nyī, thōōth 'cī aa'nyīk īnōōnnō hudukto hī Nyekuc.

'tirrian cī Ngeerīnī

¹⁹ Ma nīngaata, ēdēc Yeesu īhōōggō īnnīk, “Haduhaakuung dīdī, aitiōō 'gii 'cī adtican Ngeerīnī ēmmēn tōō. Adīman nēē thōōth 'cī acīn adīman Maa'nyia. 'Gii 'cī adīman Maa'nyia, adīman Ngeerīnī buúk. ²⁰ Hīnīngītī ammīnan Maa'nyia Ngeerīnī nē eteretheek īnōōnnō thoo'thiok vėlēk 'cīg adīman nēēnī. Nē dīdī, eter'theek hatī nēē īnōōnnō thoo'thiok 'cīg obbitig 'cīg abulannuung ngagiit 'cīg īllōōan iccig. ²¹ Hī 'cī arūgtha Maa'nyia daakiak, nē aa'nyīk īhōōggō rūgēt, 'gōōlaa cī buúk, aa'nyīk hatī Ngeerīnī rūgēt hī eet 'cī accamana nēēnī.

²² “Hōllōngaa ēttēēd Maa'nyia thōōth cī eet umwa, hīnīngītī baa aa'nyīk nēē Ngeerīnī hēttēēd thoo'thiok cīg eet vėlēk. ²³ Hatī hitingolli eeta vėlēk Ngeerīnī hī 'cī i'ngolli nēēg Maa'nyī. Nēēthī ēētī 'cī hōllōngaa i'ngolli Ngeerīnī, hōllōngaa i'ngolli Maa'nyī baa ī'thōōa īnōōnnō. ²⁴ Haduhaakuung dīdī, ēētī 'cī athīhī thōōth caannī nē ēlēm eet baa ī'thōōanna nganīta, ammūda hatī nēē rūgēt 'cī aalla oou nē hōllōngaa hatī uuki, hīnīngītī abaakia nēē daahītha ikia rūgēta.

²⁵ “Haduhaakuung dīdī, ōbōhī kōrra nē 'yioko ikia ēlēk, 'cī hatī athīknī eeta 'cīg adaahito molook cī Ngeertī Nyekuci. Nē eeta 'cīg hatī athīhī molook tīho, arūgī hatīnī. ²⁶ Hī 'cī a'nyak Baaba rūgēt ēllaa cīnnī, ikia aa'nyīk nēē Ngeerīnī buúk ha'nyak rūgēt ēllaa cīnnī. ²⁷ Nē aa'nyīk nēē īnōōnnō makaa'thīt 'cī ēttēēdī thoo'thiok cīg eet vėlēk, hīnīngītī īin nēē Ngeertī Eeto.

²⁸ “Ma hakuleeku 'jīeen hīnīngītī thōōth iccī! Aku hatī kōrra 'cī athīknī eeta 'cīg aauto 'lōōhītītōō vėlēk, molook cīnnī, ²⁹ nē hatī uduhutta nēēg 'lōōhītī īcīggīng. Arūgna hatī eeta 'cīg baa adtican thoo'thiok 'cīg abūnnaa, nē ōōt rūgēta, nē hatī ūrūgta eeta 'cīg baa adtican thoo'thiok 'cīg abathī, nē uukti.

³⁰ “Aitiōō thōōth 'cī hadīmani naa ēmmēn tōō; hetteedi naa thōōth hī 'cī hathihi hī Baaba, nē thōōth 'cī hetteedi naa ho, īin dīdī, hīnīngītī hōllōngaa hadiimi naa hadihithi ēlē caannī, hadiimi hadihithi naa Baaba baa ī'thōōanna nganīta.

Hēbēri cīg aduha thōōth cī Yeesu

³¹ “Má hothoothi naa ēlē caannī ēmmēn, aitiōō 'gōōl 'cī occa agayyu aī haduha naa thōōth 'cī iin dīdī tōō. ³² Aaī eet umwaa 'cī ōthōōth hīnīngītī nganīta, nē haga naa thōōth 'cī aduha nēē ho, iin dīdī. ³³ Baa ī'thooiku niig Yōannē Batitta nuyyiook ūgī, nē ūūk uduhaak nēē ihōōggō thōōth 'cī iin dīdī. ³⁴ Hōllōngaa haallahi naa thoo'thiok 'cīg ōthōō'tha eeta nganīta, haduhaakuung naa thoo'thiok iccig, hātī eellia niiga. ³⁵ Baa iin Yōannē loomo 'cī aa'nyuung lanyit, nē iita eberriaau niig ngaatī accamanoothiku hīdīhīdīc hīnīngītī lanyit cīnnī ho.

³⁶ “Ha'nyahi naa thoo'thiok ūgī cīg aaddi illōōan baag Yōannē. Nē dtiici baa aa'nya nganīt Baaba hēdēcaak hī 'cī hadīmani 'yioko ho, ētēr'tha aī ī'thōōanna nēē nganīta.

³⁷ “Nē Baaba baa ī'thōōanna nganīt ho, ōthōōth nēē buūk hīnīngītī nganīta. Nē nga īthīhīt niig molook cīnnī hode nga īcīnīt ēlē cīnnī. ³⁸ Hode nga haau thōōth cīnnī 'thinneetinitōō cugguung, hīnīngītī hōllōngaa elemmu niig eet baa ī'thōōa nēēnī.

³⁹ “Agiillu niig 'Buuk cī Nyekuci gērrēēt hīnīngītī ammuku ainu ammūdaannu hatī rūgēt 'cī aalla ooo hī īnōōnnō. Ōthōō'tha 'Buuhi cī Nyekuci ho nganīta, ⁴⁰ nēēthī aburru hīnnia niig ngaatī auunnu hī nganīt, hātī ummuddia rūgēt 'cī aalla ooo.

⁴¹ “Hōllōngaa haallahi naa dīhīthēēnīt cī eetu, ⁴² nēēthī hagayyuung naa ngagiita. Haga naa aitiōō niig hōllōngaa ammīnannu Nyekuc 'thinneetini cugguung dīdī. ⁴³ Baa hakuu naa 'thaarī cīg Baaba, nē hōllōngaa ēlēmmaangu būtī, nēēthī má hikia eet umwa 'cī 'rīng 'thaarī īcīgīnnīg, elemmu hīnnia hatī īnōōnnō. ⁴⁴ Occa elemiinnu niig hutuno hatī adiimmu dīhīthēēnīt 'cī aku hī 'goonogu nē hōllōngaa aallaku ngaatī ammūdaannu dīhīthēēnīt 'cī aku hī Nyekuc 'cī odoyyii?

⁴⁵ “Ma hammuku hainnu nganīt hatī 'cī habilluung hī Baaba. Mūū'tha baa aariku niig muhēēnīt cunuung vēlēk 'cī hatī abilluunga. ⁴⁶ Má baa elemi Mūū'tha, occa 'yioko ēlēmmaangu nganīt buūk, hīnīngītī baa ēhēēd Mūū'tha thoo'thiok cīgannīg. ⁴⁷ Nē má hōllōngaa elemmu thoo'thiok baag ēhēēd Mūū'tha, occa hatī elemmu thoo'thiok 'cīg haduha naa hutuno?”

Irohīt Yeesu eet aalib'nya 'tur

(Tigiil Maatteo 14:13-21; Maarko 6:30-44; Luuka 9:10-17)

6 ¹ Ma baa urutaa cī thoo'thiok iccig, ikia ē'ngērkeēthan Yeesu būlūc 'cī haī 'Galileea, 'cī haī 'thaar ūgī Tiberia. ² Baa anū īnōōnnō lohippiti cobbi gērrēēt 'gōōla 'cī ōkōōī nēēnī, hīnīngītī īcīnīt nēēg thoo'thiok 'cīg īnaat eeta 'cīg aa'nyīkī nēē eet 'cīg ōmmōōrī hūbūttaathō. ³ Nīngītī ōtōdī Yeesu hī nuyyiook cīgīnnīg muura lōmērra nē ōōt aauto loota. ⁴ Baa ōbōhī Kōrra cī Haangittōō cī Judeei.

⁵ Ma baa acīn Yeesu au eeta īcī aayyi nēē ho, ijin nēē Pilippo iinnīk, “Ēlē Pilippo, hammūda occa hatī ūbūnēēt 'cīg haa'nyīk lohippiti 'cī iin noho vēlēk ho nga?” ⁶ Baa ajini Yeesu hoti aī hīttīman Pilippo thōng, hīnīngītī baa aga nēē 'gii 'cī hatī ōkō adtican nēē ēlēk.

⁷ Ēdēcī Pilippo īnōōnnō annek, “Hōllōngaa ūūppan 'rabbēeta cīg adak ēētī cī adticanni nyīlōhī turkiyyio ngaatī ūūtakī eet hōdēī hōdēī ūbūnēēt 'cīg abadtēc hatarit!”

⁸ Ma nīngaata, ēdēc nuyyioohiti cīnnī umwaa 'cī haī Andrea 'gōtōnī 'Thimōōnē Pēētūrū ī, ⁹ “Aaī nyahaappanī umwaa ngaati 'cī a'nyak ūbūnēēt 'tur hī ulugo 'ramma, ūūppan occa hatī 'gēēn cieē eet niccig vēlēk?”

¹⁰ Ma ho, othoothīk Yeesu nuyyiook cīgīnnīg iinnīk, “Uduktaak eet haauto loota.” Baa iin lōōcī nīngaata arteenit. Nīngītī au aattiyyi eeta vēlēk loota; baa occa iin eeta 'cīg

maacĩg dioo aalib'nya 'tur. ¹¹ Nĩngĩtĩ aggamaanĩ Yeesu ũbũnēēt niccig, nē ĩnnĩk Nyekuc ĩlaallē, nē e'ngereek eet 'cĩg aattĩg loota ho hũũppattĩ nēēg vėlēk. Nē ōbōdēēhĩ ulugo buúk 'gōōlaa nĩcĩ dioo.

¹² Ma baa udukto eeta vėlēk hũũppattĩ, ikia uduhaak Yeesu nuyyiook cĩgĩnnĩg ĩnnĩk, “Uluttia ũbũnēēt 'cĩg anyi'thiaa vėlēk, hátĩ hiittiōō 'cĩg aduhoothĩk tuu tōō.” ¹³ Baa alũta nuyyiooha thuruthur 'cĩg anyi'thiaa eeta ho, abbĩ'thĩ lohoddwa 'cĩg obbitig ōmmōtō hĩ 'ramma ũbũnēētĩ ĩcĩg baag ĩn 'tur ho.

¹⁴ Ma baa ĩcĩnĩt eeta Yeesu ngaatĩ adĩmanĩ thōōth icci ĩnaat eeta ho, iita ĩtō nēēg, “Dĩdĩ ĩko ĩn ēētĩ cıee pōrōvētaac 'cĩ hatĩ aku loota nĩnga!” ¹⁵ Ma baa ōrōōta Yeesu ngaatĩ adiim aggamĩ eeta ĩnōōnnō nē idiimito ĩttĩngatteek haarrik hĩ ĩnōōnnō ho, ikia ũũk nēē muura hujjıeen ngaatĩ baa adiim ōkō aayyi ēmmēn.

Ōvvō Yeesu maamĩ hujjıeen

(Tigiil Maatteeo 14:22-27; Maarko 6:45-52)

¹⁶ Ma 'jiaatĩn niccia, iita ulluucci nuyyiooha cĩg Yeesu ōōt ĩcĩ Bũlũc cĩ 'Galıleea, ¹⁷ ngaatĩ baa ōō ōtōdĩ nēēg haahũl 'cĩ ē'ngērkeēthanĩ bũlũc ōōĩ ĩcĩ taaũn cĩ Kapernaumĩ. Baa ĩ baalin lōōcĩ, nē nga hōdōlan Yeesu ĩhōōggō. ¹⁸ Ma nĩngaata, ikia ulubaak ĩhōōggō ngōōfĩ 'cĩ attıran 'cĩ aa'nyĩk maam hōtōmōōcō gērrēēt ũdūt. ¹⁹ Ma baa u'thuanıt nēēg haahũl bũlũcatōō ōōt maaĩl'nya^m iyyıo hode iyyıo hĩ 'nuth, iita uduukta nēēg Yeesu ovvooyıya maamĩ hujjıeen aku ĩcĩ aayyi haahũlĩ, nē iita itıngolli nēēg gērrēēt ũdūt. ²⁰ Ma nĩngaata, ikia othoothĩk Yeesu ĩhōōggō ĩnnĩk, “Nganĩt Yeesu! Ma hi'ngolinnaangu!” ²¹ Baa adiim aa'nyĩk nuyyiooha cĩgĩnnĩg ĩnōōnnō hıkia haahũlatōō, ma hĩdĩkoothong ōdōlan hınnıa haahũlĩ dēmēt cĩ looc 'cĩ ōōĩ nēēg ho.

Ĩn Yeesu 'gēēn 'cĩ aa'nyıet rũgēt 'cĩ aalla ooo

²² Ma lootho cĩnnĩ, iita eeta baag aattĩg dēmēta cĩ bũlũcō baakĩta iıyyıellıa nēēg aĩ baa aaĩ haahũlĩ hōdēēthong dioo nĩngaata, nē baa nga hōtōd Yeesu hĩ nuyyiook cĩgĩnnĩg haahũl nicci, ĩko nēē ōōt nēēg ēmmēn. ²³ Baa au haahũlĩta ũgēēgĩ ĩcĩ taaũn cĩ Tıberıa hııta hōdōlanıt nĩngĩtĩ ōbōhōō hĩ nĩngĩ baa agganı ĩnōōnnō Makayyıoohıtı ũbũnēēt nē udukto eeta.

²⁴ Ma baa iıyyıela lothıppıtı ngaatĩ aıtıōōnnı Yeesu hĩ nuyyiook cĩgĩnnĩg tōō ho, iita otodıt nēēg haahũlıt nē abaaktı ōōt ĩcĩ taaũn cĩ Kapernaumĩ, ōō adiımothı Yeesu. ²⁵ Ma baa ōō ammũda nēēg ĩnōōnnō baakĩta cĩ bũlũcō ho, iita ijııt ĩnōōnnō ĩttĩk, “Lımmannıoohıt, ōdōlanı nıı ngaatı nıınga?”

²⁶ Ēdēcı Yeesu ĩhōōggō annek, “Haduhaakuung dıdı, adiımmaangu nııg nganııt, hınnıngııtı 'gēēn baa haa'nyuung naa ngagııt uduhit ũũppattı, hōllōngaa hınnıngııtı thoo'thıok baag ĩnaattu hadımanı naana. ²⁷ Ma harrıcanaannu dtııc hınnıngııtı 'gēēn 'cĩ ugğuba, nēēthı ĩrrıcatta dtııc 'cĩ a'nyak rũgēt 'cĩ aalla ũdūt 'cĩ hatı aa'nyuung Ngeertı Eeto ngagııta. Baa aa'nyıık Maa'nyıa Nyekucı ĩnōōnnō 'tırrıan 'cĩ adımanı thoo'thıok 'cĩg ĩnaat eeta.”

²⁸ Nĩngĩtĩ ajıını nēēg Yeesu annēēkĩ, “Occa 'yıoko hıdımatta hutuno hátı hıdtıcatta dtııcanı 'cĩg adiım Nyekucı?”

²⁹ Ēdēcı Yeesu ĩhōōggō annek, “Adıımmuung Nyekucı ngagııt a'nyahıt lemıııt hı eet baa ĩ'thōōa nēēnı.”

³⁰ Nĩngĩtĩ ajıını nēēg Yeesu annēēkĩ, “Thōōth 'yıoko iına 'cĩ ĩnaat eeta 'cĩ occa eter'theeket nıı ngagııt hátı helemtıına? Ne occa 'yıoko 'cĩ occa adımanı nıı? ³¹ Baa aduk

^m6:19 Maaĩl'nya: Aga ēētı ngaatı ōvvōōı maaĩl'nya iyyıo 'thaa hōdēı.

nyakangaa'nya cĭggaang 'gēen baa haĩ manna, baa övvö nēeg horrwa 'cĭ ödöhhöhiĩ kak hĩ 'cĭ eheddi 'Buuhi cĭ Nyekuci aĩ, 'aa'nyĭk Nyekuci ĩhööggö ũbünēēt 'cĭg au hēētahujjieen huduhit.'”

³² Nĭngĩtĩ annēēkĩ Yeesu ĩhööggö, “Haduhaakuung dĭdĩ, baa höllöngaa Mũũ'tha 'cĭ aa'nyuung ngagiit ũbünēēt 'cĭg au hēētahujjieen ho, baa Baaba 'cĭ aa'nyuung ngagiit ũbünēēt 'cĭg ĩn dĭdĩ 'cĭ au hēētahujjieen ho. ³³ Nē ũbünēēta 'cĭg aa'nyĭk Nyekuci eet ho, ĩnöönnö 'cĭ alluuccia hēētahujjieen hikia haa'nyĭk eet cĭg looc nicci rügēt.”

³⁴ Nĭngĩtĩ annēēkĩ nēeg Yeesu, “Makayyioohit! Aa'nyeet hatĩ gööng ũbünēēt iccig hödöököthĩ.”

³⁵ Ma ho, ēdēc Yeesu ĩi, “Hĩĩnĩ naa ũbünĩ cĭ rügētöo! Ēētĩ 'cĭ aku hĩ nganĩta, aitiöo hatĩ höllöngaa adak magĩthĩ, nē ēētĩ 'cĭ ēlēm̄ma nganĩta, höllöngaa hatĩ aam körra. ³⁶ Nēēthĩ hĩ 'cĭ huduhaahuung naa ho, ĩcĭttaangu niig nganĩt ēlĕk nē aalla höllöngaa ēlēm̄maangu buúk. ³⁷ Eeta vĕlĕk 'cĭg aa'nya nganĩt Baaba, au hatĩ hĩ nganĩta nē ēētĩ 'cĭ aku hĩ nganĩta, höllöngaa hatĩ hiiggaeehi tuu. ³⁸ Hĩnĭngĩtĩ baa höllöngaa halluuccia naa hēētahujjieen hikia hĩdĩman tabiinit caannĩ, nēēthĩ baa hakuu naa hikia hĩdĩman tabiinit cĭ eet baa ĩ'thööanna nganĩta. ³⁹ Nē tabiinit 'cĭ adiim ēētĩ 'cĭ ĩ'thööanna nganĩt ho cieeni. Occa höllöngaa hadhuheehi eet umwa tuu eetini ĩi baag aa'nya nēēnĩ. Nēēthĩ harüg'tha hatĩ ĩhööggö kör cĭ decciaanĩt cĭ lootu. ⁴⁰ Hĩnĭngĩtĩ tabiiniti cĭ Baaba, adiim eet vĕlĕk 'cĭg acĭn Ngeerĩnĩ nē elem̄it ĩnöönnö, ammũda hatĩ nēeg rügēt 'cĭ aalla ooo, nē harüg'tha hatĩ naa ĩnöönnö kör cĭ decciaanĩt cĭ lootu.”

⁴¹ Ma nĭngaata, iita ongoongoyyieek Judeei ĩnöönnö hĩnĭngĩtĩ aĩ nēē, “Hĩĩnĩ ũbünĩ 'cĭ aku hēētahujjieen.” ⁴² Nĭngĩtĩ aĩnnĩ nēeg, “Höllöngaa nooyyia Yeesu ngeertĩ Yothebo cieeni, 'cĭ haga naag maa'nyĩ hĩ aattĩnnĩ? Inni gööng hĩ nēē, 'Hakuu hēētahujjieen ho'?”

⁴³ Ma ho, edecoothĭk Yeesu ĩhööggö ĩnnĭk, “Ibilli thööth 'cĭ ongoongoonnu nyaagwaana ho. ⁴⁴ Aitiöo eet 'cĭ aku hĩ nganĩt, hatĩ nga hĩ'thööa Baaba baa ĩ'thööanna nganĩt töo, nē harüg'tha hatĩ naa ĩnöönnö kör cĭ decciaanĩt cĭ lootu. ⁴⁵ Eheddi 'Buuha cĭ Pörövētaa'nyanu aĩ, 'Alliman hatĩ Nyekuci ĩhööggö vĕlĕk.' Nē eeta vĕlĕk 'cĭg athĩhĩ Maa'nyĩ nē illimatta thööth hĩ ĩnöönnö, au hatĩ hĩ nganĩta.

⁴⁶ “Nga hĭcĭn eet umwaa Baaba, nēēthĩ eet baa aku hĩ Nyekuc dioo 'cĭ ĩcĭn ĩnöönnö.

⁴⁷ Haduhaakuung dĭdĩ, ēētĩ 'cĭ ēlēm̄ma nganĩta, ammũda hatĩ nēē rügēt 'cĭ aalla ooo.

⁴⁸ “Hĩĩnĩ naa ũbünĩ 'cĭ rügētöo. ⁴⁹ Baa aduk hĩbaangĩ baagguung baarkit 'gēen baa haĩ manna horrwa 'cĭ ödöhhöhiĩ kak nē baa aalla adaahĩ noho. ⁵⁰ Nēēthĩ 'yioko, ũbünĩ 'cĭ alluuccia hēētahujjieen cieeni 'cĭ occa aduk ēētĩ nē höllöngaa adaahĩ ũdüt. ⁵¹ Hĩĩnĩ naa ũbünĩ cĭ rügētöo baa alluuccia hēētahujjieen. Eeta 'cĭg aduk ũbünĩ icci, arügĩ hatĩ nēeg ũdüt. ĩn ũbünĩ cieē ēlĕ caannĩ 'cĭ hatĩ haa'nyihĩ eet cĭg looc nicci hatĩ hürügĩt.”

⁵² Nĭngĩtĩ ĕppĕhanöönĩ Judeei ĕmmĕn aĩnnĩ, “Occa gööng aa'nyeet ēētĩ cieē ēlĕ cĭnnĩ hadahit hutuno?”

⁵³ Nĭngĩtĩ annēēkĩ Yeesu ĩhööggö, “Haduhaakuung dĭdĩ, má höllöngaa aduku ēlĕ cĭ Ngeertĩ Eeto nē uhuddu biyyi cĭgĩnnĭg, aitiöo rügētĩ hĩ ngagiit töo. ⁵⁴ Ēētĩ 'cĭ aduk ēlĕ caannĩ nē ũhũd biyyi cĭgannĭg, ammũda hatĩ rügēt 'cĭ aalla ooo, nē harüg'tha hatĩ naa ĩnöönnö kör cĭ decciaanĩt cĭ lootu. ⁵⁵ Hĩnĭngĩtĩ ĩn ēlĕ caannĩ 'gēen dĭdĩ nē ĩtö biyyieeta cĭgannĭg biyyi 'cĭg ahũdĩ dĭdĩ. ⁵⁶ Nē ēētĩ 'cĭ aduk ēlĕ caannĩ nē ũhũd biyyi cĭgannĭg, aalla hatĩ nēē hĩ nganĩta, nē haalla hatĩ naa buúk hĩ ĩnöönnö.

⁵⁷ “Baa i'thōōanna naganīt Baaba 'cī arūgī nē harūgī naa buúk hīnīngītī īnōōnnō. Nē ēētī 'cī aduk ēlē caannī, arūgī hatī nēē buúk hīnīngītī naganīta. ⁵⁸ Ūbūnī baa aku hēētahujjien cieeni. Baa aduk hībaangī cugguung manna nē aalla adaahī noho, nēēthī ēētī 'cī aduk ūbūnī icci, arūgī hatī nēē ūdūt.”

⁵⁹ Baa ōthōōth Yeesu thoo'thiok iccig, baa nga alliman nēē eet 'Cieethaa cī Laiittoⁿ Kapernauma.

Thoo'thiok cīg rūgēt 'cī aalla ooo

⁶⁰ Ma baa athīhī nuyyiooha cīgīnnīg thōōth icci ho, iita othoothito 'cīg mēēlīg iītō, “Ōkōmī 'limmanī cīee gērrēēt, naganī 'cī occa ēlēēmī?”

⁶¹ Ma baa aga Yeesu ngaatī ōngōōngōī nuyyiooha cīgīnnīg ho, iīnnīk ihōōggō, “Ītīkīanuung ngagiit thōōth cieeni? ⁶² Ma hatī 'yioko icittu Ngeertī Eeto ngaatī ōtōdī ōkōōī hēētahujjien iī baa akuuni! ⁶³ Lori 'cī aa'nyīk eet rūgēt, iīn ēlē iding haaga. Nē thoo'thioha 'cīg haduhaakuung naa ho, iīn lori nē iīn rūgēt. ⁶⁴ Nēēthī aattiyyu niig ūgēēgī 'cīg hōllōngaa elemmu thōōth caannī.” Baa ōthōōth Yeesu hoti, hīnīngītī baa aga nēē īcī oou ngaatī aattiyyi nuyyiooha 'cīg hōllōngaa ēlēēmī īnōōnnō nē aga eet 'cī hatī ōhōppōōcan īnōōnnō. ⁶⁵ Nīngītī ōthōōthī Yeesu aīnnī, “Īnōō 'cī haduhaakuung naa ngagiit hanneekuung, aitiōō ēētī 'cī aku hī naganīt hatī nga hī'thōōa Baaba tōō.”

⁶⁶ Ma ngaati, iita ūtūbūrīt nuyyiooha ūgēēgī 'cīg mēēlīg ngaatī anūī īnōōnnō.

⁶⁷ Nīngītī ajini Yeesu nuyyiook 'cī iīn ōmmōtō hī 'ramma ho annēēkī, “Aitiōō niig buúk hōllōngaa adiimmu ūūnnīkaangu?”

⁶⁸ Ēdēcī 'Thimōōnē Pēētūrū īnōōnnō annek, “Makayyioohit! Naganī umwaa tarī 'cī occa hooyya naag ho? Thōōth cunni dīoo 'cī aa'nyēet rūgēt 'cī aalla ooo! ⁶⁹ Helemmi naag nganiit nē hagayya ngaatī iīnnī nii Loholeec 'cī Odoyyī 'cī Elleemi cī Nyekuci.”

⁷⁰ Ēdēcī Yeesu ihōōggō annek, “Nga nooyya hēbēraauung naa ngagiit 'cīg iiginnu ōmmōtō hī 'ramma ho? Nēēthī hīnnia aaī eet umwaa hōrggēēna cunuung 'cī iīn habuui cī loriēēt 'cīg abathī!”^o ⁷¹ Baa ōthōōth Yeesu Juudath, ngeertī eet 'cī haī 'Thimōōnē Ithkarioote, 'cī hatī ōhōppōōcan īnōōnnō kōr umwa. Tananga baa aaī Juuda buúk nuyyioōhī īcīg iīn ōmmōtō hī 'ramma ho.

Hōllōngaa a'nyak 'gōtōōnōgī Yeesu lemiinit hī īnōōnnō

7 ¹ Ma urutaa cī, ikia ūūk Yeesu 'Galīlea, baa alīit nēē looc cī Judeea hīnīngītī baa adiim aruk makayyiooha cīg Judeei īnōōnnō. ² Baa ōbōhī kōrra 'cī au adahī Judeei Karrama Tuggēēnī.^p ³ Ma ho, iita othoothīk Yeesu 'gōtoonoggia iītīk, “Tūngeek nīngītī bīit īcī looc cī Judeea, hātī hōōt hīcīnīt nuyyiooha cugunnig thoo'thiok 'cīg īnaat eeta 'cīg adīmani nii ho. ⁴ Aitiōō ēētī umwaa 'cī adiim hīī eet cī lothippito nē utuguthi thōng tōō. Teretheek eet loonyini vēlēk, thoo'thiok 'cīg adīmani nii 'cīg īnaat eeta ho!” ⁵ Hīnīngītī, tananga 'gōtōōnōgī Yeesu buúk nga helemit īnōōnnō.

⁶ Nīngītī ēdēcī Yeesu ihōōggō annēēkī, “Nga hūttūbanoothīk naganīt kōrra caannēēnī. Abūnnaa hī ngagiit korriooaha vēlēk. ⁷ Hōllōngaa aaburreekuung ngagiit eeta cīg looc

ⁿ6:59 'Cieeth cī Laiitto: Baa gōōng a'nyak Judeei 'Cieethi 'cīg mēēlīg cīg Laiittak taaūnnioohī cīgīgīng. Baa gōōng aluttiaak nēēg 'Cieethaa cī Laiitto Kōrraa cī 'Yiommaanō halaacō Nyekuc nē itigiilito Thōōth cīnnī.

^o6:70 Habu cī loriēēt cīg abathī: Haī habu cī loriēēt 'cīg abathī ho, 'Thīttaan.

^p7:2 Karrama Tuggēēnī: Korriook tūkīramma 'cīg obbitig baag ammuhaanī Judeei irki'nyia hēēn 'wec baag aattiyyi nyakangaa'nya cīgīgīng tuggēēnī horrwa cī ōdōhōhī kak. Tigiil Levitikath 23:39-43

nicci, aaburreeka nēeg nganīit hīnīngītī hībōōrahi naa ihōōggō thoo'thiok 'cīg abathī 'cīg adīman nēegī. ⁸ Ōōt kōrra cobbi, nga hūūk naa Karramaa, hīnīngītī nga hūttūbanoothīk kōrra caannēnī.” ⁹ Ma baa uduha Yeesu thōōth icci ēlēk, ikia aau nēē 'Galilea.

Aaī Yeesu karramaawa cī tuggeenu

¹⁰ Ma baa itīngaacō 'gōtōōnōgī Yeesu ōōt Karramaa, ikia īnīk nēē buúk ūnūōōthī ihōōggō, hīnīngītī baa hōllōngaa adiim nēē hīcīnīt eeta īnōōnnō lothippita.

¹¹ Ma baa karramaatōō, iita idiimto makayyiooha cīg Judeei nē ijitto ītō, “Aaī nēē ngaana?” ¹² Baa ēppēhanōōnī eeta Yeesu lothippita gērrēēt. Baa ōthōōth ūgēēgī aī, “Īn nēē eet 'cī abūnnaa.” Nē tarī ītō ūgēēgī, “Īggōōl nēē eet vēlēk.” ¹³ Nēēthī baa hi'thihi eet umwa lothippita 'cī ōthōōth hīnīngītī Yeesu, hīnīngītī baa i'ngolli nēēg Judeei.

Alliman Yeesu eet karramaawa

¹⁴ Ma baa ōbōhī edecia karrama, ikia udahun Yeesu ūūk 'Cieethaa cī Nyekuci nē i'thiaanaaī 'limman. ¹⁵ Baa abulan makayyiook cīg Judeei 'limmanī cīnnī ho nē ijitto ītō, “Aga baa ēētī cieē thōōth gērrēēt nē nga hillimanī buúk hutuno?”

¹⁶ Ēdēcī Yeesu ihōōggō annek, “Hōllōngaa īn 'limmanī cieē caannī. Aku 'limmanī cieē hī eet baa ī'thōōanna naanīta. ¹⁷ Má ēbēra ēētī umwa ngaatī adīmanī tabiinit cī Nyekuci, ammūda hatī nēē 'gōōl 'cī akuuni 'limmanī caannī ho hī Nyekuc, hode hothoothi naa ēmmēn. ¹⁸ Ēētī 'cī ōthōōthī ēlē cīnnī ēmmēn, abuluth nēē ēlē cīnnī. Nēēthī ēētī 'cī adticanoothīk eet baa ī'thōōa īnōōnnō, īn eet 'cī aduha thōōth 'cī īn dīdī. Aitiōō thōōth 'cī īn ōlōng 'cī aduha nēē tōō. ¹⁹ Nga nooyyia haa'nyuung ngagiit Mūū'tha nyattal cī Nyekuci? Nē hi'thihi hinnie eet 'cī a'thūūnnī nyattal tīho! Nē 'yioko idiim uruktaangu nganīit inni?”

²⁰ Ēdēcī lothippiti Yeesu annek, “Adaki nganiit maangōnī! Nē 'cī aa'nyi nganiit muhuneek ngaatī aayyi eet 'cī occa adiim aruku nganiit ho?”

²¹ Ēdēcī Yeesu annek, “Baa hadīmani naa thōōth hōdēēthōng 'cī īnaat eeta nē baa abulannuung ngagiit vēlēk.^d ²² Baa anneekuung ngagiit Mūū'tha etteedit electi^q 'cīg lōhōlī cugguung. Nēēthī nēē'thēk baa hōllōngaa Mūū'tha 'cī aduhaakuung thōōth nicci ho. Baa hībaangī cugguung 'cīg aduhaakuunga, nēēthī hinnie etteeddu lōhōlī Kōrraa cī 'Yiommaanō.^r ²³ Má etteeddi lōhōlī electi Kōrraa cī 'Yiommaanō hātī hiittiōō hōllōngaa ē'thēcanni nyattalī cī Mūū'tha, inni thī ililiyyiehaangu niig nganīit ngaatī haa'nyīkī eet hūbūna Kōrraa cī 'Yiommaanō ho?^s ²⁴ Ma hetteediku 'goonogu thōōth 'gōōlēē 'cī acinnu eet battaali haaga, etteeddik eet thōōth 'cī aūlan dīdī.”

^q7:22 Eet 'cīg etteeddi electi: Īn cieeg eet 'cīg etteeddi electi 'cīg eet 'cīg maacīg.

^r7:22 'teedinit cī electinu: Baa aduhaak Nyekuci Abūrahamō annek a'nyīk lōhōlī 'cīg maacīg hetteedi urutaa cī waathīnniok turkiyyio, īnōō cī ēttēēdī electi hātī hiita hīttō lōhōlī cīg Nyekuci. 'Buuk cī 'Thianaattō 17:10-14

^s7:23 Kōr cī 'Yiommaanō: Kōr 'cī adukiaak Judeei aī iyyioman dtiica nē alayyio kōrraa 'cī hanneek naag Dīdīngaayyi lōōcī tōrkōnōn. Anneek Judeei kōr icci, “'Thabath” 'cī baa īn Kōr cīnnīng 'cī īn tūkīramma 'cī ammuhaanī nēēg Nyekuc ngaatī īnī Tehe'nyioohit hī Ellioohit cīnnīng. Tigiil 'Buuk cī Luugithōō 20:8-11, Ditoronomi 5:12-16

^d7:21 Yōannē 5:7-9

Ĩin occa Yeesu Kristõ dīdī?

²⁵ Ma nīngaata, i'thiaattaaĩ eeta ũgēēgī cīg Jeruthalēmī ijitto ĩitõ, “Hõllõngaa nooyia eet 'cī adim aruk eeta ho cieeni? ²⁶ Īcīnīt nõõ ngaatī irrioonī lothippita nē ēbēk eeta noho. Ammuku niig occa 'thēk ĩitõ makayyiooha cīggaac ho ĩin nēē Kristõ dīdī? ²⁷ ĩin occa nēē Kristõ hutuno? Haga naag 'gõõl 'cī akuuni ēētī cieee ho. Ma ikia Kristõ, aitiõõ hatī ēētī 'cī aga 'gõõl 'cī akuuni nēē tõõ.”

²⁸ Ma baa nga alliman Yeesu eet 'Cieethaa cī Nyekuci, ikia ēggērēny nēē ĩi, “Ammuku niig ainu agayyiaangu nganīt nē agayyu nīngītī hakuuni naa ho? Baa hõllõngaa hakuu naa ēmmēn! Baa ĩ'thõõannaa nganīt ēētī 'cī ĩin dīdī nē hõllõngaa agayyu niig ĩnõõnnõ.

²⁹ Nēēthī haga naa eet 'cī ĩ'thõõannaa nganīt ho hīnīngītī hakuu naa hī ĩnõõnnõ.”

³⁰ Ma nīngaata, atabit aggamit nēēg ĩnõõnnõ, nēēthī hinnia baa hi'thihi eet 'cī ahumeek ĩnõõnnõ a'thiit, hīnīngītī baa nga hūttūbanoothīk kōrra cīnnēēnī. ³¹ Nē baa nga mēēlīg eeta 'cīg ēlēmī ĩnõõnnõ lothippitatõõ. Nīngītī aīnnī, “Ma ikia Kristõ, aku occa hatī adtican thoo'thiok 'cīg ĩnaat eeta 'cīg ĩllõõan 'cīg adtican ēētī cieeni?”

Ĩ'thõõcõ makayyiooha athegeree'nya hõõt haggamit Yeesu

³² Ma baa athīhī Vari'theei eet ngaatī õ'ngõmtī thõõth 'cī Yeesu lothippitatõõ ho, iita ulutti hī makayyiook cīg 'paadīr'nyaannu nē ĩ'thõõcõ athegeree'nya 'cī ēbēk 'Cieeth cī Nyekuci hõõt haggamit ĩnõõnnõ. ³³ Nē othoothīk Yeesu ĩhõõggõ ĩinnīk, “Nga harūmī naag hī ngagiit hīdīhīdīc nē hatī hobodootha hī eet baa ĩ'thõõannaa nganīta. ³⁴ Adiimmaangu hatī niig nganīta, nē hõllõngaa ammūdaannaangu, nē nīngītī hõkõõĩ naa ho hõllõngaa occa auunnu niiga.”

³⁵ Nīngītī ajinõõnī makayyiooha cīg Judeei ēmmēn aīnnī, “Õkõ occa hatī nēē ĩina hanyamaneet hatī ngaatī hammūdaanī ĩnõõnnõ ho? Õkõ occa hatī looccaa cī 'Girihi, ĩīgõõng ĩ'thaanõthõõthīkī eeta cīggaac eetini cīg 'Girihi nē ũūk illiman eet cīg 'Girihi?

³⁶ Aĩ 'thēk nēē dēēdē neegi hī, ‘Adiimmaangu hatīnī nē hõllõngaa ammūdaannaangu, hīnīngītī hõllõngaa occa auunnu niig ngaatī haayyi naa ho’?”

Liilliok cīg maam 'cīg aa'nyeet rūgēt

³⁷ Ma baa kōr 'cī uduurnihii Karrama, ikia ĩĩnga Yeesu nē irrioon moloohaa cobbi ĩi, “Má aam eet umwa kōrra, a'nyīk hikia hī nganīt haa'nyīk maam hūhūdī! ³⁸ Ēētī 'cī ēlēmī nganīta, hī 'cī aduha 'Buuhi cī Nyekuci aĩ, ‘Ariha hatī maama cīg rūgētaak ēllaa cīnnī.’ ” ³⁹ Baa õthõõth Yeesu thõõth cī Lori 'cī Ēllēēmīthī, 'cī hatī aanyīthoothīk eet vėlēk 'cīg ēlēmī ĩnõõnnõ. Baa nga haa'nyīthoothīk Lorii 'cī Ēllēēmīthī eet umwa, hīnīngītī baa nga haa'nyīthoothīk Yeesu bulēēnītī cīnnī vėlēk.

E'ngerrio eeta

⁴⁰ Ma baa athīhī lothippiti Yeesu ngaatī õthõõthī hoti ho, iita othoothito ũgēēgī ĩitõ, “Ĩin ēētī cieee pōrõvētaac.” ⁴¹ Õthõõth ũgēēgī aĩ, “Ĩin nēē Kristõ!” Nē baa nga õthõõth ũgēēgī aĩ, “Occa gõõng aku Kristõ 'Galilea hutuno? ⁴² Hõllõngaa nooyia aduha 'Buuhi cī Nyekuci aĩ, arrittiaa hatī Kristõ hattūũgaa cī habu Daavide Bētēlēma taaũnaa ĩi baa aayyi

Daavide?”^t 43 Nīngĩtĩ au ē'ngērōōnĩ eeta hīnīngĩtĩ Yeesu. 44 Baa adiim eeta ũgēēgĩ aggam ĩnōōnnō, nē baa hinnia hi'thihi eet 'cĩ ahumeek ĩnōōnnō a'thiit.

Abūrĩ makayyiooha cĩg Judeei ngaatĩ ēlēmĩ Yeesu

45 Ma baa uruta, iita oboddioothĩ athegere'e'nya 'cĩg ēbēk 'Cieeth cĩ Nyekuci hĩ makayyiook cĩg 'paadĩr'nyaannu hĩ Vari'theei, 'cĩg baag ajin ĩhōōggō anneek, “Hōllōngaa a'nyahaannu Yeesu ngaati inni?”

46 Baa ēdēcĩ athegere'e'nya aĩ, “Aitiōō ēētĩ umwa 'cĩ ōthōōth hĩ ēētĩ cieee tōō.”

47 Ajin hinnia Vari'theei ĩhōōggō anneek, “Ainnu niig iggoolluung Yeesu ngagiit buúk?

48 'Yioko occa aau makayyioohiti umwaa hode Vari'theeniti 'cĩ ēlēm ĩnōōnnō? 49 Aitiōō ũdūt! Nēēthĩ eeta cieeg hōllōngaa aga nyattal ho, ĩccĩn Nyekuci ēlēk.”

50 Baa aaĩ eet umwa 'cĩ haĩ Nikodemo nīngaata. Baa ĩn nēē buúk makayyioohit nē baa ommottio nēē hĩ Yeesu baa ĩcĩ ouu ēlēk, nīngĩtĩ ajini annēēkĩ, 51 “Aĩ nooyyia nyattalĩ cĩnaac occa hettedĩk eet umwa thōōth haaga nga hĩthĩhĩt thoo'thiok 'cĩ ē'thēcan nēē ho buúk?”

52 Ēdēcĩ nēēg aĩ, “Akuu nii buúk ĩcĩ 'Galileea? 'Yioko tigiil 'Buuk cĩ Nyekuci, occa ammūda ngaatĩ hi'thihi pōrōvētaacĩ hōdēēthōng 'cĩ aku ĩcĩ 'Galileea.”^u

Nгаа cĩ aggammi 'thēccaana

53 Ma nīngaata, iita ĩ'thaattĩ eeta vēlēk ōōt olooyyiohĩ ĩcĩggĩng.

8 1 Nīngĩtĩ ōkōōĩ Yeesu ĩcĩ Muur cĩ Olivi. 2 Ma baa looth cĩnĩ ngerrenita, ũūk 'Cieethaa cĩ Nyekuci, ngaatĩ baa auuni eeta vēlēk hĩ ĩnōōnnō, nīngĩtĩ aayyi loota nē illiman ĩhōōggō.

3 Ma nīngaata, a'nyakta Vari'theei hĩ 'limanniook cĩg nyattaalak, ngaa umwa 'cĩ aggamoothĩk hĩ eet 'cĩ 'rĩng. Nē iita aanyĩk ngaa nicci hībĩl hōrggēēna ĩcĩ lothippito.

4 Nīngĩtĩ aduhaakĩ nēēg Yeesu annēēkĩ, “'Limannioohit, haggameeka ngaa icci oogin hĩ eet umwa 'cĩ hōllōngaa ĩn maaccĩnĩ. 5 Nyattaala, anneekeet ngagĩt Mūũ'tha ohoddia ngaaĩ 'cĩg aattĩg noho ho thōng. Aini 'yioko nii ne?”

6 Baa adticaniiini nēēg jinēēnĩt icci hĩ nīngĩtĩ ēdētĩ Yeesu hummuddia 'gōōl 'cĩ occa abĩllĩ ĩnōōnnō. Nēēthĩ, aggiingi hinnia Yeesu nē ētēhēēd looc attiaa cĩnĩ.

7 Ma baa aalla ajin nēēg ĩnōōnnō noho ho, ĩtĩnga Yeesu 'jjeena nē othoothĩk ĩhōōggō ĩnĩnĩk, “Má aaĩ eet umwaa hōrggēēnaa cunuung 'cĩ hi'thihi 'thēccan, a'nyĩk hitiman hōhōda ngaa nicci!” 8 Nīngĩtĩ aggiingēnĩ Yeesu nē ētēhēēd looc tarĩ. 9 Ma ho, iita ĩnĩhĩt eeta 'cĩg baag athĩhĩ thōōth icci ho hōdēĩ hōdēĩ, i'thiaanaanĩ eetini ĩcĩg obbitig ĩ'thōng hidionganit Yeesu hĩ ngaa nicci dioo.

10 Nīngĩtĩ ĩ'ngaannĩ Yeesu 'jjeena nē ĩjin ngaa nicci ĩnĩnĩk, “Ōōt eeta vēlēk ĩina? Iittiōō eet 'cĩ nga abilli tōō?”

11 Ēdēcĩ ngaa nicciee Yeesu anneek, “Eei Makayyioohit, hi'thihi eet.”

Nīngĩtĩ aduhaakĩ Yeesu ngaa nicci annēēkĩ, “Aitiōō naa buúk hōllōngaa habilli nganiita. Bītō, ma nga hōkō hē'thēcani tarĩ.”

^t7:42 Maatteo 2:1; 'Luuka 2:4-6. Baa arrittiaa Yeesu taaũna cĩ Bētēlēmĩ nē baa ĩn nēē eet cĩ hattũũg cĩ Habu Daavide.

^u7:52 Yōannē 7:53-8:11: ĩttoorĩk 'buuhēta cĩg Yōannē ũgēēgĩ taba iccig.

Ĩin Yeesu lanyit cĩ lootu

¹² Ma baa outhoorthik Yeesu eet tari, ĩnnik nēe ĩhooggō, “Hĩnĩ naa lanyit cĩ looc vėlēk. Ĕētĩ 'cĩ anũyya nganĩta, aitiōo hatĩ nēe hōllōngaa ōvvō muguratōo, ammũda hatĩ lanyit cĩ rūgētōo.”

¹³ Ĕppēhan hinnie Vari'theei ĩnōonnō aneek, “Othoothi nii thōoth cĩ ēlē cunni ēmmēn, nē thōoth 'cĩ aduha ho, hōllōngaa ĩn thōoth dīdĩ.” ¹⁴ Ĕdēcĩ Yeesu aneek, “Tananga hothoothi thōoth cĩ ēlē caannĩ ēmmēn, hothoothi thōoth 'cĩ ĩn dīdĩ. Hĩningĩtĩ haga naa nĩngĩtĩ baa hakuuni nē hagawa 'gōol 'cĩ hōkōōĩ. Nēethĩ aitiōo hōllōngaa agayyu niig nĩngĩtĩ hakuuni hĩ nĩngĩtĩ hōkōōĩ naana. ¹⁵ Etteeddu niig thoo'thiok hĩ eeta cĩg looc nicci, nē hōllōngaa hetteedi naa thōoth cĩ eet umwa. ¹⁶ Nēethĩ ma hētēēda naa thōoth, hetteedi jurrung, hĩningĩtĩ hōllōngaa hetteedi ēmmēn, harũmeenna hĩ Baaba baa ĩ'thōōanna nganĩta. ¹⁷ Eheeddi nyattaala cunuung aĩ, adiim nyattalĩ eet 'ramma 'cĩg aduha thōoth, hatĩ hagaĩ ngaatĩ ĩnnĩ thōoth dīdĩ. ¹⁸ Hĩnĩ naa hebereec cĩ ēlē caannĩ nē ĩ Baaba baa ĩ'thōōanna nganĩt hebereec umwa.”

¹⁹ Nĩngĩtĩ ajini nēeg ĩnōonnō annēēkĩ, “Aaĩ maa'nyu ĩna?”

Ĕdēcĩ Yeesu ĩhooggō aneek, “Hōllōngaa agayyaangu niig nganĩt, hode Baaba. Má agayyaangu, occa 'yioko agayyu Baaba buúk.”

²⁰ Baa outhoorth Yeesu thoo'thiok iccig baa alliman eet halaangatōo cĩ 'Cieeth cĩ Nyekuci ngaatĩ ōbōhōo hĩ nĩngĩtĩ iyyang'thĩ eeta 'baaninit. Nēethĩ baa aitiōo eet 'cĩ aggam ĩnōonnō tōo, hĩningĩtĩ nga hōdōlan 'thaa cĩnnēnĩ.

Hōllōngaa occa ooyu niig ĩcĩ hōkōōĩ naana

²¹ Ma tari ho, ĩnnik Yeesu ĩhooggō, “Hũũha naana, adiimmaangu hatĩ niig nganĩta, nē adaaknu hatĩ 'thēccanēētĩ cugguung. Nĩngĩtĩ hōkōōĩ naa ho, hōllōngaa occa auunnu niiga.”

²² Baa aa'nyĩk thōoth cīe Judeei hijitto hĩtō, “Aruk hatĩ ēētĩ cīe ēlē cĩnnĩ thōng? ĩnōo 'yioko 'cĩ outhoorthĩ nēe aĩnnĩ, ‘Nĩngĩtĩ hōkōōĩ naa ho, hōllōngaa occa auunnu niiga?’”

²³ Ĕdēcĩ Yeesu ĩhooggō aneek, “Iginnu niig eet cĩg looc nicci nē hĩnĩ naa eet cĩ hēētkujjeen. Iginnu niig eet cĩg looc nicci nē aitiōo naa hōllōngaa hĩnĩ eet cĩ looc nicci. ²⁴ ĩnōo 'cĩ haduhaakuung naa ngagiit hanneekuung, adaaknu hatĩ niig nga hũtũngtoothik 'thēccanēēta cugguung. Má hōllōngaa ēlēmmanangu nganĩt ngaatĩ hĩnnĩ Nganĩta, adaaknu hatĩ, nē hōllōngaa ũnnothoothik 'thēccanēēta cugguung.”

²⁵ Ma ho, ijinit nēeg Yeesu ĩttik, “Nganiit nganĩ?”

Ĕdēcĩ Yeesu ĩhooggō aneek, “Nganĩt eet baa haduhaakuung baa ōōa hanneekuung, nganĩt Naana. ²⁶ Ha'nyahi naa thoo'thiok mēēlīg 'cĩg occa hetteedikuung ngagiita. Nēethĩ hinnie ēētĩ baa ĩ'thōōanna nganĩt ho, ĩn eet 'cĩ aduha thōoth dīdĩ, nē thōoth 'cĩ hathĩkna naa hĩ ĩnōonnō haduhaahi eet 'cĩg looc nicci.”

²⁷ Baa hōllōngaa aga nēeg ngaatĩ outhoorthikĩ Yeesu ĩhooggō thōoth cĩ Maacōnĩ.

²⁸ Nē outhoorth Yeesu tari ĩ, “Má odongtu niig Ngeertĩ Eeto, nē hatĩ iita agayyaangu Nganĩt nganĩ Naa. Nē hōllōngaa hadticani 'giimwa ēmmēn, nēethĩ hothoothi thōoth baa allimaneeke Baaba. ²⁹ Harũmeenna naag hĩ eet baa ĩ'thōōanna nganĩta, nga hũtũngeeha nēe nganĩt ēmmēn, hĩningĩtĩ hadĩmani naa hōdōkōthĩ thōoth 'cĩ accamana nēnĩ.”

³⁰ Tananga baa nga outhoorth nēnĩ, iita elemit eeta 'cĩg mēēlīg ĩnōonnō.

Oogguung hatī thōōth 'cī iin dīdī aaut lō'ngōōc

³¹ Baa aduhaak Yeesu Judeei 'cīg ēlēmī iñōōnnō aneek, “Má a'thuunnu niig 'limman caannī, iiginnu nuyyiook cīgannīg dīdī. ³² Au hatī agayyu thōōth 'cī iin dīdī nē hatī oogauung ngagiit thōōth 'cī iin dīdī ho aaut lō'ngōōc.”

³³ Ēdēcī eeta Yeesu aneek, “Hīgīnna naag lōhōlī cīg Abūrahamī nē nga hītta appahaca'nya cīg eet umwa ūdūt. Inni iinnīheet hooggianna hatī haatta lō'ngōōc ho?”

³⁴ Ēdēcī Yeesu iñōōggō aneek, “Haduhaakuung dīdī, iin eeta 'cīg adīman 'thēccanēēt appahaca'nya cīg 'thēccaanak. ³⁵ Aitiōō appahaca hōllōngaa a'nyak nīngītī 'cī aallanī halangatōō ūdūt. Loholeec cī olu dioo 'cī a'nyak nīngītī aallanī halangatōō ūdūt. ³⁶ Má ōōgauung ngagiit Ngeertī Eeto, iita aauttu niig lō'ngōōc dīdī. ³⁷ Haga naa iiginnu niig lōhōlī cīg Abūrahamī. Nē adiimmu hinnia arukaangu nganīt thōng, hīnīngītī hōllōngaa elemmu niig thōōth caannī. ³⁸ Haduhaakuung naa ngagiit thōōth 'cī hadtuuha muumaa cī Baaba, nē adīmannu niig buúk thōōth 'cī baa athiknu hī maa'nyu.”

'Thīttan 'cī iin maa'nyu cunuung

³⁹ Ēdēcī nēēg iñōōnnō aneek, “Iin Abūrahamī nyakangaan cīnaang!”

Ēdēcī Yeesu iñōōggō aneek, “Má iitō lōhōlī cīg Abūrahamī, occa 'yioko adīmannu thoo'thiok baag adīman Abūrahamī. ⁴⁰ Hī 'cī aau hoti ho, adiimmu hinnia arukaangu nganīt eet 'cī haduhaakuung thōōth 'cī iin dīdī baa hathīkna naa hī Nyekuc. Baa hōllōngaa adīman Abūrahamī thoo'thiok 'cīg aattīg noho. ⁴¹ Adīmannu niig thoo'thiok 'cīg adīman maa'nyu cunuung!”

Ēdēcī eeta aneek, “Hōllōngaa hīgīnna naag lōhōlī 'cīg harrittiaanna battaala. Nyekuc dioo 'cī iin Baangeet cīnaang.”

Lōhōlī cīg habu cī loriēēt 'cīg abathī

⁴² Nīngītī annēēkī Yeesu iñōōggō, “Má baa hī Nyekuci Maa'nyu cunuung, occa 'yioko ammīnannaangu nganīta, hīnīngītī baa hakuu naa hī iñōōnnō, nē 'yioko nganīt cieeni. Baa hōllōngaa hakuu naa ēmmēn, baa i'thōōanna nēēnī. ⁴³ Inni hōllōngaa athīknu niig thōōth caannī ho? Hīnīngītī hōllōngaa uullu niig ngaatī athīknu thōōth 'cī haduha naana? ⁴⁴ Iīgīnna niig lōhōlī 'cīg habu cī loriēēt 'cīg abathī nē adīmannu thoo'thiok 'cīg adiim nēēnī. Baa iin nēē eet 'cī aruk eet baarkit nē hōllōngaa aduha thōōth 'cī iin dīdī hīnīngītī nga huduha nēē thōōth 'cī iin dīdī. Ma ōōlōng nēēnī, ōthōōth thōōthaa cīnnī hīnīngītī iin nēē olo'ngiaahit baattī olongo. ⁴⁵ Nē hīnīngītī haduhaakuung naa thōōth 'cī iin dīdī, hōllōngaa hinnia ēlēmāangu niig nganīta! ⁴⁶ Occa aā eet umwaa hōrggēēnaa cunuung 'cī ammūda 'thēcca hī nganīta? Má haduhaakuung naa thōōth dīdī, nē hōllōngaa ēlēmāangu inni? ⁴⁷ Ēētī 'cī iin eet 'cī Nyekuci, athīhī thōōth cī Nyekuci. Nēēthī aburru niig thōōth cīnnī, hīnīngītī hōllōngaa iiginnu niig eet cīgīnīg.”

Yeesu hī Abūrahamō

⁴⁸ Ma ho, edecit eeta cīg Judeei Yeesu iittīk, “Hōllōngaa hēbēanēēka naag ngaatī haīnna, iinnī nii Thamaritanooc nē a'nyahi lori 'cī abathī?”

⁴⁹ Ēdēcī Yeesu aī, “Aitiōō naa hōllōngaa ha'nyahi lori 'cī abathī. Hi'ngolli naa Baaba nē aburru niig ngaatī i'ngolinnaangu niig nganīt buúk. ⁵⁰ Hōllōngaa hadiimi naa bulēēnīt cī ēlē caannī. Nyekuc 'cī hatī abulu'thaa nganīta, nē iñōōnnō 'cī ēttēēd thoo'thiok vēlēk. ⁵¹ Haduhaakuung dīdī, eet 'cī a'thūūnnī thōōth caannī, aitiōō hatī hōllōngaa adaahī ūdūt.”

⁵² Ma ngaati iitō Judeei, “Hagayyia aattī dīdī ngaatī a'nyahī nii lori 'cī abathī! Baa adaak Abūrahamī hī pōrōvētaa'nya vėlēk nē hinnia aini nii, má a'thūūnnī ēētī umwaa thōōth cunni, hōllōngaa adaahī ūdūt. ⁵³ Īllōōani nii nyakangaan cīnaang Abūrahamō? Baa adaak nēē ēlēk nē adaahito pōrōvētaa'nya buúk. Ammuhi 'yioko 'thēk nii nganī nii?”

⁵⁴ Ēdēcī Yeesu ihōōggō aneek, “Má hubuluth naa ēlē caannī ēmmēn, occa iin thōōth niccia ōlōng. Baaba 'cī ainu niig iin Nyekuc cunuung ho, 'cī abulu'thaa nganīta.

⁵⁵ Tananga hōllōngaa agayyu niig iinōōnnō, haga naa iinōōnnō. Má hīi hōllōngaa haga naa iinōōnnō, occa 'yioko hīnī olo'ngiaahit hī niiga, nēēthī haga naa iinōōnnō nē hū'thūūtī thōōth cīnnī. ⁵⁶ Baa accamanoothīk nyakangaan cunuung Abūrahamī gērēēt ngaatī acinna nganīta.”

⁵⁷ Ēdēcī hinnia Judeei iinōōnnō aneek, “Nga nōō hīitō irki'nyia cugunnig hēēn 'tur buúk, nē icinu baa nii Abūrahamō hutuno?”

⁵⁸ Ēdēcī Yeesu ihōōggō aneek, “Haduhaakuung dīdī, baa nga hittirria Abūrahamī haau naa ēlēk!” ⁵⁹ Ma nīngaata, uuratta nēēg biyyiēēn 'cīg adiim ōhōdaanī Yeesu hadaak. Nīngītī agu'thēēnī Yeesu nē uduhuna battaala 'Cieethaa cī Nyekuci.

Aa'nyīk Yeesu eet 'cī arrittiaa 'ruben hūbūna

9 ¹ Ma baa nga ovvooyyia Yeesu 'gōōla, udtuuha eet umwa 'cī baa 'rubenī nganīngītī arrittiaanī. ² Ma nīngaata, ijinit nuyyiooha cīgīnnīg iinōōnnō iitīk, “'Limmannioohit, inni baa hittirria ēētī cieē hīi 'ruben ho? Ē'thēcan nēēnī, hode ē'thēcan maa'nyia hī nganī?”

³ Ēdēcī Yeesu ihōōggō aneek, “Aitiōō hōllōngaa ē'thēcan ēētī cieeni hode maa'nyia hī aattīnnī! Adiim Nyekuci hátī hedeē'nyia dtiici cīnnī rūgētaa cī eet icci. ⁴ Hī 'cī nga iin lōōcī waathīn ho, hidticanit thōōth cī eet baa i'thōōanna nganīta. Ma ikia baalini, iittiōō eet 'cī adticanni tōō. ⁵ Nē hī 'cī nga haaī naa loota nīnga ho, hīnī naa lanyit cī looc nicci.”

⁶ Ma baa urutaa cī uduhaaī thōōth icci ēlēk, ikia ūttūūrīk ammūt looc nē ō'ngōnya doob ammūtī nē uudik hēbērēēnnī i'cīg eet 'cī 'rubenī ho. ⁷ Nīngītī aduhaakī iinōōnnō annēēkī, “Bīit tūūnya doob nicci bōrrōōhaa cī 'Thiloamī.” Nīngītī ōkō ūūnyanī 'rubeniaahiti doob nē i'cīnī. (Aī thōōth 'cī haī 'Thiloam ho, eet 'cī i'thooyyia.)

⁸ Ma ho, ijitto eeta aagōōng aarōō hī iinōōnnō hī eet gōōng adtuuha ngaatī alaī nēē eet iitō, “Eet nēē'thēk gōōng iccioloongan nē ala eet cieeni?” ⁹ Baa aī eeta ūgēēgī, “Īnōōnnō 'thēk!”

Nē iitō ūgēēgī, “Aitiōō, aaī nēē'thēk hī nēēnī!”

Ma ho, uduha ēētī niccieē ēlē ēmmēn iī, “Nganīit 'thēk naana.”

¹⁰ Nīngītī ajini nēēg iinōōnnō annēēkī, “Nē i'cīnī hutuno?”

¹¹ Ēdēcī nēē ihōōggō aneek, “Ō'ngōnya eet umwaa 'cī aneek eeta Yeesu doob nē uudika hēbērī cīgannīg. Ma ho, iinīhaa, ‘Bīit tūūnya doob nicci bōrrōōhaa cī 'Thiloamī.’ Nīngītī hōkō hūūnyanī nē 'yioko hīcīnī dīdī.”

¹² Ma ho, ijinit nēēg iinōōnnō iitīk, “Aaī 'yioko eet tīho ngaana?”

Ēdēcī nēē aneek, “Ērēkaanī.”

Ijinit Vari'theei Yeesu

¹³ Nīngītī a'nyahaanī eeta niccieeg eet 'cī baa 'rubenī ho hī Vari'theei. ¹⁴ Baa iin kōrra 'cī ō'ngō'nyaanī Yeesu doob nē aa'nyīk 'rubenniaahit hīcīnī ho, Kōr cī 'Yiommaanō.^v ¹⁵ Ma ho, ijinit Vari'theei īnōōnnō 'gōōl 'cī baa acīnēēnī nēē ho. Ēdēcī nēē īhōōggō anneek, “Ō'ngōnya Yeesu doob umwa ammūtī īcīgīnnīg nē uudika hēbērī, ma baa hūūk hūtūūnya doob nicci, hikia hīcīnī.”

¹⁶ Nīngītī aīnnī Vari'theei ūgēēgī, “Aitiōō ēētī cieē hōllōngaa aku hī Nyekuc hīnīngītī hōllōngaa a'thūūnnī nēē Kōr cī 'Yiommaanō.”

Baa hinnia ōthōōth Vari'theei ūgēēgī aī, “Occa gōōng aga eet 'cī iin 'thēccannioohit ngaatī adīmanī thoo'thiok 'cīg īnaat eeta hutuno?” Nīngītī e'ngeriini lothippiti cī Vari'theei.

¹⁷ Ma ho, utuhuyyioothīk nēēg 'rubenniaahit tarī nē iittīk, “Aini 'yioko nii thōōth cī eet tīho ne? Baa hēbērī cugunnig 'cīg aa'nyīk nēē hūbūttaathō ho.”

Ēdēcī ēētī nicciee anneek, “Īn nēē pōrōvētaac.”

¹⁸ Baa aalla hōllōngaa ēlēmī makayyiooha cīg Judeei ngaatī iinnī baa ēētī nicciee 'ruben, nīngītī avvaanī maa'nyī hī aattī eet nicci, ¹⁹ nē ijinit īhōōggō iittīk, “Loholeec cunuung cieeni? Īnōōnnō baa ainu niig arrittiaa 'ruben? Nē 'yioko ikia īcīnī hutuno?”

²⁰ Baa ēdēcī maa'nyia hī aattīnnī anneek, “Hagayya ngaatī iinnī loholec cīnaang nē hagayya baa arrittiaa iin 'ruben. ²¹ Nēēthī hōllōngaa hagayya aku acīnī nēē hutuno, hode eet iina 'cī aa'nyīk īnōōnnō hīcīnī ho. Ijinit īnōōnnō. Īī nēē maka, a'nyīk huduhaahuung nēēnī.” ²² Baa ōthōōth maa'nyia hī aattīnnī hoti, hīnīngītī baa i'ngolli nēēg eet cīg Judeei, hīnīngītī baa aarrik nēēg thōōth 'cī iiggaēēkī eet 'cī ēlēmī aī iin Yeesu Kristō ho, 'Cieethaa cī Laiitto battaala. ²³ Īnōō 'cī ōthōōthī maa'nyia hī aattīnnī aīnnī, “Īī nēē maka, ijinit īnōōnnō.”

²⁴ Ma nīngaata, utuvuyyia makayyiooha cīg Judeei eet nicci tarī nē iittīk, “Būtan Nyekuc duha thōōth 'cī iin dīdī! Hagayya naag ngaatī iinnī Yeesu 'thēccannioohit.”

²⁵ Ēdēcī nēē aī, “Hōllōngaa haga naa ngaatī iin Yeesu 'thēccannioohit hode aitiōō. Thōōth hōdēēthōng 'cī haga naana, baa hīnī 'ruben nē 'yioko hīcīnī!”

²⁶ Ēdēcī makayyiooha īnōōnnō anneek, “Adīmaneeeki baa 'thēk nēē nganiit ne? Aa'nyi baa nēē nganiit cīnī hutuno?”

²⁷ Ēdēcī ēētī aī, “Iyyia huduhaahuung ēlēk. Ne 'cī nga adiimmu niig athīknu hī nganiit tarī ho? Idiimtu niig buūk iittu nuyyiook cīgīnnīg?”

²⁸ Nīngītī ōdōōmī makayyiooha īnōōnnō annēēkī, “Nganiit 'cī iin nuyyioohit cīnnī! Hīngīna naag nuyyiook cīg Mūū'tha. ²⁹ Hagayya naag baa othoothīk Nyekuci Mūū'tha nē erekeet ngagīt aku ēētī cieē iina?”

³⁰ Ēdēcī ēētī īhōōggō anneek, “Thōōth 'cī abulanneet niccia! Erekuung ngagiit nīngītī akuuni nēēnī. Nēēthī aa'nyīk nēē hēbērī cīgannīg hīcītī. ³¹ Hagayya naag hōllōngaa athīhī Nyekuci 'thēccanniook. Athīhī nēē eet 'cī a'thūūnnī thōōth cīnnī nē īdīman tabiinit cīnnī.

³² Nganīngītī ēhēnytaanī lōōcī, nga hīthīhīt eeta eet 'cī aa'nyīk eet 'cī arrittiaa 'ruben hīcīnī.

³³ Má baa hiittiōō ēētī cieē hōllōngaa aku hī Nyekuc, occa baa hōllōngaa aa'nyia hīcīnī.”

³⁴ Ēdēcī makayyiooha anneek, “Īnī baa nii 'thēccannioohit nganīngītī arrittiaanī! Occa 'yioko allimanneet nii ngagīta?” Nīngītī iiggaēēkī īnōōnnō battaala.

^v9:14 Kōr cī 'Yiommaanō: Kōr 'cī adukiaak Judeei aī iyyioman dtiica nē alayyio kōrra 'cī hanneek naag Dīdīngaayyi lōōcī tōrkōnōn. Anneek Judeei kōr icci, “Thabath” 'cī baa iin kōr cīnīng 'cī iin tūkīramma 'cī ammuhaanī nēēg Nyekuc ngaatī iin Tehe'nyioohit hī Ellioohit cīnīng. Tigil 'Buuk cī Luugithōō 20:8-11, Ditoronomi 5:12-16

'Rube'thēēt cī lorio

³⁵ Ma ho, ikia ithīk Yeesu ngaatī iiggaēēkī nēēg īnōōnnō battaala, nē ma baa ikia ūmmūda Yeesu īnōōnnō, ikia ijin īnōōnnō īnnīk, “Elemi nii Ngeertī Eeto?”

³⁶ Ēdēcī ēētī nicciee annek, “Makayyioohit, duhaaha eet tīho hátī hēlēm īnōōnnō.”

³⁷ Nīngītī aīnnī Yeesu, “Icinu nii 'thaa icci eet tīho ēlēk. Īnōōnnō 'cī othoothonnu ho.”

³⁸ Ma ho, īnnīk ēētī Yeesu, “Makayyioohit, helemii naa nganiita!” Nīngītī alaī nēē Yeesu nīngaata.

³⁹ Nē īnnīk Yeesu īnōōnnō, “Baa hakuu hetteedi naa thoo'thiok cīg looc nicci, hátī hīcītī eeta 'cīg 'rubēttēēgī nē ītō 'rubettīg eeta 'cīg acīnī.”

⁴⁰ Ma baa athīhī Vari'theei 'cīg baag abīlī nīngaata thōōth icci ho, iita ijinit nēēg īnōōnnō īttīk, “Ma naag, hīngīna naag buúk 'rubettīg?”

⁴¹ Ēdēcī Yeesu īhōōggō annek, “Má baa ītō 'rubettīg, occa 'yioko hōllōngaa iiginnu 'thēccanniook. Nēēthī 'yioko ma ainnu acīneenu ho, aalla iiginnu 'thēccanniook noho.”

Tūhayyioohit hī a'tha cīgīnnīg

10 ¹ Baa ōthōōth Yeesu aī, “Haduhaakuung dīdī, ēētī 'cī hōllōngaa aduhun logguur cī a'thaannu hattūūgaa cobbi, nē ī'ngōtha araana 'gōōlaa īmwānī huduhuna īttōō, īn igorriaahit. ² Ēētī 'cī adukna hattūūgaa cobbi, īn tūhayyioohit cī a'thaannu. ³ Abbuuhik bekioohiti cī hattūūgu tūhayyioohit cī a'thaannu hattūūg nē ithīhīt a'tha molook cīnnī. Aū nēē a'tha cīgīnnīg 'thaarī īcīgīgīng cūmō cūmō hunuyyioothī īnōōnnō hōōt geyyia.

⁴ “Ma baa a'nyaha nēē a'tha cīgīnnīg vēlēk battaala, ikia utuanēēhī nēē īhōōggō, nē ūnnēēcō a'tha cīgīnnīg īnōōnnō hīnīngītī aga nēēg molook cīnnī. ⁵ Aitiōō hatī a'tha hōllōngaa anū eet 'cī 'rīng, avvir hinnia hatī thōng, hīnīngītī hōllōngaa aga nēēg molook cī eet 'cī 'rīng.”

⁶ Baa aduhaak Yeesu eet dtēēllēn iccig awantoothīk thōng ho. Nēēthī hinnia baa aitiōō nēēg hōllōngaa athīhī thōōth 'cī aduhaak nēē īhōōggō ho.

Īn Yeesu tūhayyioohit 'cī abūnnaa

⁷ Ma ho, othoothīk Yeesu īhōōggō tarī īnnīk, “Haduhaakuung dīdī, hīnī naa hattūūg cobbi cī a'thaannu. ⁸ Eeta vēlēk baag uwwattaa hī nganīta, īn igorriaak hī 'loorriak, nē baa hōllōngaa athīhī a'tha īhōōggō. ⁹ Hīnī naa hattūūg cobbi. Ēētī 'cī adukna hī nganīta, eelliaa hatīnī. Adukna hatī nēē ītō nē udahun ūk battaala hī a'thēētī 'cī ōkō ēgī mudduuny.

¹⁰ “Aku igorriaahiti īgōr'thī a'tha, aruk nē ī'thaan thōng. Nēēthī hakuu naa hátī hikia haa'nyīk īhōōggō rūgēt 'cī aalla ooo. ¹¹ Hīnī naa tūhayyioohit 'cī abūnnaa. Tūhayyioohiti 'cī abūnnaa, ēlēmana rūgēt cīnnī hīnīngītī a'tha cīgīnnīg. ¹² Aitiōō tūhayyioohiti 'cī adūmanniaa thōng, hōllōngaa īn baatī a'thaannu. Nē ma udtuuha nēē huduumot, ūnnīk hatī a'tha nē ivvira. Nē adak huduumotī a'tha nē ī'thaan īhōōggō. ¹³ Avvir hatī ēētī hīnīngītī īn nēē tūhayyioohit 'cī adūmanniaa thōng nē hōllōngaa aallak a'tha buúk.

¹⁴ “Hīnī naa tūhayyioohit 'cī abūnnaa. Haga naa a'tha cīgīnnīg nē agayyia a'tha cīgīnnīg nganīta. ¹⁵ Hī 'cī agayya nganīt Baaba, haga naa buúk īnōōnnō. Nē hēlēmana naa rūgēt caannī hīnīngītī a'tha cīgīnnīg. ¹⁶ Ha'nyahi naa a'tha ūgī 'cīg nga aitiōō logguuraa īcī tōō. Ha'nyaha hatī īhōōggō buúk. Athīhī hatī nēēg molook caannī nē hatī ī nyalōmaar hōdēēthōng hī tūhayyioohit hōdēēthōng.

¹⁷ “Ammīnannaa Baaba nganīit hīnīngītī hēlēmanaa naa rūgēt caannī hadaahō, nē hatī hikia hūrūga tarī. ¹⁸ Aitiōō ēētī 'cī aggamaanna nganīit rūgēt caannī tōō. Hēlēmanaa naa rūgēt caannī ēmmēn. Ha'nyahi naa makaa'thīt 'cī hēlēmaanā rūgēt caannī nē hōbōdaaī tarī, hī baa aduhaaka Baaba.”

¹⁹ Ma thoo'thiohī ĩcīg vēlēk, iita e'ngerrio Judeei tarī. ²⁰ Baa aī eeta 'cīg mēēlīg, “Eet 'cī a'nyak lori 'cī abathī niccieeni nē adak maangōnī! Inni ĩthīhīt ĩnōōnnō ho?”

²¹ Nēēthī baa ōthōōth eeta ūgēēgī aī, “Aitiōō ēētī 'cī a'nyak lori 'cī abathī hōllōngaa occa ōthōōth hoti. Occa gōōng aa'nyīk lorii 'cī abathī eet 'cī 'rubenī hīcīnī?”

Hōllōngaa ēlēmī Judeei Yeesu

²² Ma baa ĩ lōōcī tagīith, baa aaī Yeesu Jeruthalēma, adak Karrama 'cī Aggataniini 'Cieeth cī Nyekuci.^w ²³ Kōr niccia, baa ōvvō Yeesu halaangatōō cī 'Cieeth cī Nyekuci, 'Thīmaa cī 'Thōlōmōōnē. ²⁴ Ma nīngaata, uluttiaak Judeei ĩnōōnnō nē ijinit ĩttīk, “Ami'thēēnī thōōth ĩ'thōng ningina? Má ĩnī Kristō, duhaaheet cūrūmūm.”

²⁵ Ēdēcī Yeesu aneek, “Baa huduhaahuung ēlēk nē aitiōō niig hōllōngaa ēlēmmaangu. Thoo'thioha 'cīg hadticani naa 'cīg ĩnaat eeta 'thaarī ĩcīg Baaba ho, ōthōō'tha nganīita.

²⁶ Nēēthī aitiōō niig hōllōngaa ēlēmmaangu nganīit, hīnīngītī hōllōngaa iiginnu niig a'tha cīgannīg. ²⁷ Athīhī a'tha cīgannīg molook caannī nē haggaa naa ĩhōōggō nē unuyyia nēēg nganīita. ²⁸ Haa'nyahi naa ĩhōōggō rūgēt 'cī aalla ooo nē aitiōō hatī nēēg hōllōngaa adaahī ūdūt. Nē aitiōō eet 'cī occa avvucanaanna nganīit ĩhōōggō athīnī ĩcīgannīg tōō. ²⁹ ĩllōōan Baaba baa aa'nya nganīit ĩhōōggō vēlēk. Aitiōō ēētī 'cī occa avvucana ĩhōōggō athīnī ĩcīginnīg tōō. ³⁰ Hīngīnna naag hī Baaba hōdēēthōng.”

³¹ Ma tarī ho, uuratta makayyiooha cīg Judeei biyyiēēn 'cīg adiim ōhōdaanī Yeesu.

³² Nīngītī annēēkī Yeesu ĩhōōggō, “Baa hīdīmana naa thoo'thiok 'cīg mēēlīg 'cīg ĩnaat eeta hōrggēēnaa cunuung, 'cīg au hī Baaba. Nēēthī 'yioko thoo'thiok iiga 'cīg adiim ōhōdaannaangu niig nganīit ho?”

³³ Ēdēcī Judeei ĩnōōnnō aneek, “Hōllōngaa hadiimma naag hōhōdaanni nganiit hīnīngītī thoo'thiok iccig. Hadiimma hōhōdaanni hīnīngītī odoomi nii Nyekuc, ēētī 'cī holli ōō haaga, nē idiim aarihuu ēlē cunni hī Nyekuc.”

³⁴ Ēdēcī Yeesu ĩhōōggō aneek, “Hōllōngaa nooyyia eheeddi nyattaala cunuung aī Nyekuci, ‘Iiginnu niig nyeku'nya?’ ³⁵ Hōllōngaa occa ēppēhanoonu niig hī 'Buuk cī Nyekuci. Nēēthī baa aū Nyekuci eet tīko aneek, ‘nyeku'nya.’ ³⁶ Inni ahaddiahaangu ĩtō hadīmanī naa 'thēccan 'cī abathī dtēc ngaatī haīnī, hīnī Ngeertī Nyekuci ho? Nē nēē tarī Baaba 'cī baa akūmaneeke nganīit hīnīngītī dtiic icci. Nē tarī ĩnōōnnō baa ĩ'thōōanna nganīit hikia loocaa nīcī. ³⁷ Má hōllōngaa hadīmani naa thōōth hī baa adīman Baaba, ma thī nga hēlēmmaangu nganīita. ³⁸ Nēēthī má hadīmani naa thoo'thiok 'cīg adīman Baaba, tananga hōllōngaa ēlēmmaangu nganīita, elemit thoo'thiok 'cīg ĩnaat eeta ho, hátī agaac ĩtō, aaī Baaba hī nganīita nē haau naa hī ĩnōōnnō.”

³⁹ Ma nīngaata, idiimito Judeei aggamit Yeesu tarī, nīngītī alīitanī nēē ĩhōōggō. ⁴⁰ Ma ho, abaahī Yeesu hidioo cī Jōrdanī baakīta ngaatī baa aggamēēkī Yōannē eet baattithimo baa waathīnnioohī ĩcīg oou. ⁴¹ Nīngītī auuni eeta 'cīg mēēlīg hī ĩnōōnnō nē ĩtō, “Tananga nga

^w10:22 Kōr cī karrama cobbi 'cī baa ammuhaanī Judeei 'gattaniinit cī 'Cieeth cī Nyekuci urutaa ĩcī ē'thēcanōōī ēlēk. Karrama 'cī a'nyak irki'nyia 'cīg ūūppan ĩn 'miia hōdēī hī hēēn tūkīramma, baa nga hittirria Yeesu.

hĩdĩman Yõannẽ thõõth umwa 'cĩ ãnaat eeta, baa nẽ ikia ã thõõth 'cĩ aduha nẽ hĩningĩtĩ Yeesu, ã dĩdĩ.” ⁴² Ma nĩngaata, iita elemit eeta 'cĩg mẽẽlĩg thõõth cĩ Yeesu.

Daahĩth cĩ Laa'tharõ

11 ¹ Baa aaĩ eet umwaa 'cĩ õmmõõrĩ 'cĩ haĩ Laa'tharõ. Baa aaĩ nẽ õlõõ 'cĩ haĩ Bẽthani, baa arũmĩ hĩ ngõõnõgĩ 'ramma 'cĩ haĩ Maria hĩ 'cĩ haĩ Maarta. ² Maria cie õmmõõrĩ 'gotonnia Laa'tharõ ho, ãnõõnnõ 'cĩ baa uud 'thoo cĩg Makayyiooktak ngõõrra 'cĩ õ'ngõlĩ ãmẽdĩ nẽ upuppuucan ãmanĩ ãcĩgĩnnĩg. ³ Nĩngĩtĩ õkõlẽẽkĩ ngoonoggia Yeesu 'thoo annẽẽkĩ, “Makayyioohit, õmmõõrĩ 'goonu gõõng ammĩnani.”

⁴ Ma baa athĩhĩ Yeesu nyeemuut icci ho, ikia õthõõth ã, “Aitiõõ hatĩ mõõrĩthĩ cie hõllõngaa adtuurnik daahĩtha dioo. ãn hatĩ bulẽẽnĩt cĩ Nyekuci hátĩ hubuluthi Ngeerĩnĩ daahĩtha nĩcĩ.”

⁵ Baa ammĩnan Yeesu Maarta hĩ ngõõnĩ hĩ Laa'tharõ. ⁶ Nẽẽthĩ, ma baa athĩhĩ nẽ aĩ õmmõõrĩ Laa'tharõ ho, ikia aau nẽ ngaatĩ baa aayyi ho waathĩnniook 'ramma. ⁷ Nĩngĩtĩ annẽẽkĩ nuyyiook cĩgĩnnĩg, “Hoboddiooth nõõ hõõt ãcĩ looc cĩ Judeea.”

⁸ Ëdẽcĩ nẽẽg Yeesu annek, “Limmannioohit, iyyia nõõ atab õhõdaanni eeta cĩg Judeei nganiit biyyiẽẽnĩ aa iyyiohoothong, nẽ 'yioko idiim obodoothu ãca tarĩ?”

⁹ Ëdẽcĩ Yeesu aĩ, “Hõllõngaa nooyyia a'nyak waathĩnĩ 'thaa'nya õmmõtõ hĩ 'ramma? Aitiõõ ãtĩ 'cĩ õvvõ waath hõllõngaa ãttẽẽd looc, hĩningĩtĩ acĩnĩ nẽ lanyitaa cĩ looc nicci.

¹⁰ Má õvvõ ãtĩ baal, aga ngaatĩ adaacanĩ ãnõõnnõ 'giimwaa hẽttẽẽd looc, hĩningĩtĩ aitiõõ lanyit tõõ.” ¹¹ Ma urutaa 'cĩ uduhaaĩ nẽ thõõth icci ãlẽk, ikia õthõõth nẽ ã, “Oongi 'gõõnẽẽtĩ cĩnaac Laa'tharõ haaga, nẽẽthĩ hõkõ naa hũũk hittiran ãnõõnnõ hĩfĩnga.”

¹² Ëdẽcĩ nuyyiooha annek, “Makayyioohit, má oongi nẽ thõng, occa hatĩ aku abũnaa.” ¹³ Baa õthõõth Yeesu thõõth 'cĩ daahĩth cĩ Laa'tharõ, nẽẽthĩ ammuk hinnie nuyyiooha cĩgĩnnĩg aĩ õthõõth nẽ ã'nyaak dĩdĩ.

¹⁴ Ma ho, ikia uduhaak Yeesu ãhõõggõ cũrũmũũm ãnnĩk, “Hõlõ, adaak Laa'tharõ! ¹⁵ Nẽ hĩningĩtĩ ngagiita, hatali naa ngaatĩ haitõõnnĩ ãca tõõ, hátĩ iita a'nyahit niig lemiinit. Nẽẽthĩ 'yioko hõõt hĩ ãnõõnnõ.”

¹⁶ Ma ho ãdẽc Tomaa'thio 'cĩ haĩ 'thaar ãgĩ Diidimo, nĩngĩtĩ gõõng haĩ naag hũũhũ'nya, uduhaak 'gõõnõgĩ ãnnĩk, “Hõõt naag buũk hadaahit hõdẽĩ hĩ Yeesu.”

Ûrũgũtha Yeesu Laa'tharõ

¹⁷ Ma baa õdõlan Yeesu taaũn cĩ Bẽthani, ikia ãmmũda ngaatĩ adaõõĩ Laa'tharõ a'nyak 'yioko waathĩnniook 'wec 'loohatõõ. ¹⁸ Baa 'rẽen Bẽthani hĩ Jeruthalẽm, a'nyak maaĩ'nya 'ramma. ¹⁹ Nẽ baa mẽẽlĩg Judeei 'cĩg au amammaayan Maarta hĩ Maria ullwaanaa 'cĩ 'gõtõnĩ cĩnĩng Laa'tharõ.

²⁰ Ma baa athĩhĩ Maarta aĩ ikia Yeesu ho, ikia ãfĩnga ãũk ithirriaman ãnõõnnõ. Nẽẽthĩ baa ãũnnĩk nẽ Maria õlõ. ²¹ Ma ho, ikia ãnnĩk Maarta Yeesu, “Makayyioohit, 'yioko baa au nii ngaati, occa baa hõllõngaa adaahĩ 'gõtõna. ²² Nẽẽthĩ nẽ'thẽk 'yioko buũk, haga naa aa'nyi hatĩ Nyekuci 'gii vẽlẽk 'cĩ ajini nii hĩ ãnõõnnõ.”

²³ Ëdẽcĩ Yeesu ãnõõnnõ annek, “Arũgna hatĩ 'gotonu tarĩ.”

²⁴ Ëdẽcĩ Maarta aĩ, “Dĩdĩ, arũgna hatĩ nẽ tarĩ kõr 'cĩ arũgnaanĩ eeta vẽlẽk, kõr cĩ decciaanĩt cĩ lootu.”

²⁵ Ëdẽcĩ Yeesu tarĩ aĩ, “Nganĩt 'cĩ harũgtha eet daahĩtha nẽ haa'nyĩha rũgẽt. ãtĩ 'cĩ ãlẽmma nganĩt tananga hadaak, arũgĩ hatĩnĩ. ²⁶ Nẽ ãtĩ 'cĩ arũgĩ hĩningĩtĩ ãlẽmĩ thõõth caannĩ, hõllõngaa hatĩ adaahĩ ãdũt. Elemi nii thõõth icci?”

²⁷ Ēdēcī Maarta aneek, “Eei, helemi Makayyioohit! Helemi naa ngaatī ĩnnī nii Kristō Ngeertī Nyekuci, baa hammuka naag haĭnna aku hatī looccaa nīcī.”

²⁸ Ma baa uduha nēē thōōth icci ēlēk, ōbōdōōthī ūūk ūtūvva ngōōnī ngadiiha nē ĩnnīk, “Aaĭ 'limmannioohiti ngaati, adiimmi nganiita.” ²⁹ Ma baa athīhī Maria thōōth icci ho, ĩfīnga hīdīkoothong ūūk ĩcīn Yeesu. ³⁰ Baa nga hōdōlan Yeesu ōlō, baa nga aayyiaa nēē nga baa ōō ōmmōtōōnī hī Maarta. ³¹ Ma baa adtuuha Judeei 'cīg baag amammaayan Maria 'cieetōō, 'gōōl 'cī ĩ'ngaannī nēē hataman nē udahun battaala ho, unuyyiōōthī nēēg ĩnōōnnō muhēēttaa 'cī aĭnnī ōkō alu nēē waanyaa cī Laa'tharō.

³² Ma baa ōdōlan Maria nīngītī aayyi Yeesu ho, ikia ēttēēd looc 'thōōnī ĩcīg Yeesu nē ĩnnīk ĩnōōnnō, “Makayyioohit, má baa au nii ngaati, occa baa hōllōngaa adaahī 'gōtōna.”

³³ Ma baa adtuuha Yeesu Maria hī eet cīg Judeei 'cīg ōōkōra hī ĩnōōnnō ngaatī arruueñī ho, ikia uhum thōōth cīeē ĩnōōnnō 'thīnīt gērrēēt. ³⁴ Ma ho, ĩjin nēē ĩhōōggō ĩnnīk, “Adayyu baa ĩnōōnnō ngaana?”

Ēdēcī nēēg ĩnōōnnō aneek, “Makayyioohit, ĩjia hōōt hīcīnīt.”

³⁵ Nīngītī alui Yeesu nīngaata.

³⁶ Ma ho, ĩtō Judeei, “Īcīnīt nōō ngaatī ammīnanī nēē ĩnōōnnō!”

³⁷ Nēēthī hinnia baa ōthōōth ūgēēgī aī, “Hōllōngaa nooyyia baa aa'nyīk nēē 'rubenniaahit hīcīnī, nē baa hōllōngaa alaam nēē daahīth 'cī Laa'tharō inni?”

Ūrūgūtha Yeesu Laa'tharō daahītha

³⁸ Baa 'thēk nga ommo'thi Yeesu thōōth icci gērrēēt. Nīngītī ōkōōī ĩcī waany 'cī baa ĩn ilom 'cī acci'thiaa lōbaraba nē ū'nyūūgī biyyia. ³⁹ Nīngītī aduhaakī Yeesu ĩhōōggō annēēkī, “E'nyeehit bēē nicci.”

Ēdēcī Maarta ngōōnī Laa'tharō Yeesu aneek, “Makayyioohit, ōtōngōl 'yioko ēlē cīnnī gērrēēt, hīnīngītī baa adaī nēē ĩbiaali 'rīng, a'nyak 'yioko waathīnniook 'wec.”

⁴⁰ Ēdēcī Yeesu ĩnōōnnō aneek, “Nga nooyyia huduhaahii naa nganiit hiinnihi má a'nyahi lemiinit, acīnī hatī bulēēnīt cī Nyekuci?”

⁴¹ Nīngītī ē'nyēēhī eeta bēē. Ma ho, ĩcīnōōthī Yeesu hēētkujjieen nē ĩ, “Īlaallē Baaba ngaatī athīkna nganīta. ⁴² Haga naa gōōng athīknaa nii nganīt hōdōōkōthī, nēēthī haduha thōōth icci, hīnīngītī eet 'cīg harūmeenna ngaati ho, hátī helemit nēēg ngaatī ĩ'thōōanna naa nii nganīta.”

⁴³ Ma baa uduha nēē thōōth icci, ikia ūtūvvō Yeesu moloohaa cobbi ĩ, “Laa'tharō, duhuna battaala!” ⁴⁴ Nīngītī aduknaanī eet baa adaahi ho battaala. Baa ecebbi athīna cīgīnnīg hī 'thoo ceremwaanī ĩcīg gōōng amūmmūūraniini daakiaha. Baa aaĭ cērēm umwaa 'cī ammūt muum cīnnī buūk.

Nīngītī annēēkī Yeesu eet, “Oogit ĩnōōnnō aanytīk hūūk.”

Atabit uruhit makayyiooha cīg Judeei Yeesu

(Tigiil Maatteo 26:1-5; Maarko 14:1-2; 'Luuka 22:1-2)

⁴⁵ Iita elemit Judeei 'cīg mēēlīg 'cīg baag au acīn Maria Yeesu, hīnīngītī ĩcīnīt thoo'thiok baag adīman nēēnī. ⁴⁶ Baa ōō Judeei ūgēēgī hōōt huduktaak Vari'theeī thoo'thiok 'cīg baag adīman Yeesu. ⁴⁷ Nīngītī alūtēēnī makayyiooha cīg 'paadīr'nyaannu hī Vari'theeī hī lothippit 'cī makayyioohu nē utuvvuyyia mōtōōnīt lokihooa nē utuhanit thōōth ĩtō, “Hadīman occa hutuno? Adtican ēētī cīeē thoo'thiok 'cīg mēēlīg 'cīg ĩnaat eeta. ⁴⁸ Má hūūnnīk eet icci haau hoti, ēlēmī hatī eeta vēlēk ĩnōōnnō nē hatī iita ĩ'thaanīto ūūrūtana cīg Rooma 'Cieeth cī Nyekuci hī looc cīnaac vēlēk.”

⁴⁹ Baa aaĩ eētĩ umwaa 'cĩ haĩ Kaĩava. Baa ĩn nēē 'paadĩr cobbi irkit niccia. Nĩngĩtĩ annēēkĩ nēē 'gōōnōgĩ, “Aitiōō 'gii 'cĩ agayyu niig tōō! ⁵⁰ Hōllōngaa agayyu niig ngaatĩ occa mēēn hatĩ adaahĩ eētĩ hōdēēthōng hĩnĩngĩtĩ eet vėlēk, hĩllōōan ngaatĩ occa acuddiaanĩ eeta looc vėlēk?” ⁵¹ Baa hōllōngaa aduha Kaĩava thōōth icci ēmmēn, hĩnĩngĩtĩ baa ĩn nēē 'paadĩr cobbi irkit niccia, ikia aa'nyĩk Nyekuci ĩnōōnō huduha hĩ, adaahĩ hatĩ Yeesu hĩnĩngĩtĩ eet cĩg Judeei vėlēk. ⁵² Nēēthĩ nēē 'thēk, hōllōngaa occa adaahĩ Yeesu hĩnĩngĩtĩ eet cĩg Judeei diooni, baa adaahĩ nēē hĩnĩngĩtĩ eet cĩg Nyekuci 'cĩg ĩ'thaanothoothĩk looc nicci vėlēk, hatĩ hũlũta nēē ĩhōōggō vėlēk ngaatĩ hōdēēthōng. ⁵³ Nganĩngĩtĩ kōr niccia, ĩ'thiaattaaĩ makayyiooha cĩg Judeei utuhanit 'gōōl 'cĩ hatĩ aruhi Yeesu.

⁵⁴ Hĩnĩngĩtĩ thoo'thiok iccig, iittiōō Yeesu hōllōngaa ōvvō lothippitaa cĩ Judeei. Nē baa ikia ũũk nēē ĩcĩ looc umwa 'cĩ ōbōhōō hĩ horu 'cĩ ōdōhōhĩ kak, ĩcĩ ōlō umwa 'cĩ haĩ Evaraim, ngaatĩ baa ōō aattiyyi hĩ nuyyiook cĩgĩnnĩg.

⁵⁵ Ma baa ōbōhĩ Kōrra cĩ Haangittōō cĩ Judeei, iita ōōt eeta 'cĩg mēēlĩg 'cĩg au olooyyiohĩ Jeruthalēma hōōt hũtũũnyĩtō eeleti cĩggĩng nyattallioohĩ ĩcĩggĩng, hũkũmattoothĩk nga hōdōlan Kōrra cĩ Haangittōō. ⁵⁶ Baa aalla adiim makayyiooha cĩg Judeei Yeesu. Ma baa abĩlĩ nēēg ngaatĩ ōbōhōō hĩ halang cĩ 'Cieeth cĩ Nyekuci, iita ijitto ēmmēn ĩtō, “Ammuku niig ainnu ne? Hōllōngaa occa hatĩ aku Yeesu kōrraa cobbi ho ũdūt?”

⁵⁷ Nēēthĩ baa ĩ'thōōcō makayyiooha cĩg 'paadĩr'nyaannu hĩ Vari'theei nyeemuut 'cĩ aĩ, má udtuuha eet umwaa nĩngĩtĩ aayyi Yeesu, aa'nyĩk huduha hatĩ haggamĩ.

Uud Maria Yeesu ōlōō cĩ Bēthani

(Tigiil Maatteo 26:6-13; Maarko 14:3-9)

12 ¹ Ma waathĩnnioohĩ ĩcĩg ĩn tōrkōnōn ōōa cĩ Kōr cĩ Haangittōō, ikia ũũk Yeesu ĩcĩ ōlō cĩ Bēthani, ngaa baa aa'nyĩkĩ nēē Laa'tharō hũrũga daahĩtha. ² Ma ngaati, aa'nyĩhoothĩk 'gēēn Yeesu bulēētaa ĩi baa arũgthaanĩ nēē Laa'tharō. Baa Maarta 'cĩ ē'ngēr 'gēēn baa aauto eeta vėlēk loota hĩ Laa'tharō. ³ Nĩngĩtĩ attihaanĩ Maria ngōōrrō umwa 'cĩ a'nyak muyuuk 'cĩ ēmmēdĩ nēē uduutik 'thōōnĩ ĩcĩg Yeesu. Ma ho, upuppuucan ĩmanĩ ĩcĩgĩnnĩg nĩngĩtĩ allũnganĩ muyuuhĩ 'cĩ ngōōrrō nicci 'cieeth hũtũrũr.

⁴ Baa aaĩ nuyyioohiti umwaa 'cĩ haĩ Juudath Ithkarioote nĩngaata. ĩnōōnō 'cĩ hatĩ ōkō ōhōppōōcan Yeesu, nēē ijino ĩi, ⁵ “Má occa baa hũtũũ ngōōrra cieē nēē aanyĩhoothĩk 'rabbēēta 'pĩrnattiaak? Occa baa ũũppan 'rabbēēt 'cĩg adak eētĩ irkita hōdēēthōng.” ⁶ Baa ōthōōth Juuda hoti, hōllōngaa hĩnĩngĩtĩ ammĩnan nēē eet 'cĩg appĩrna thōng, baa ĩn nēē igorriaahit, nēē ĩn eet 'cĩ itangĩth 'rabbēēta, gōōng attiha nēē 'rabbēēt 'cĩg itangthĩ adticanĩ thoo'thiok 'cĩg adiim nēēnĩ.

⁷ Ēdēcĩ Yeesu ĩnōōnō annek, “Tũngeek loholec icci ēmmēn, baa adiim occa itangĩth nēē ngōōrrō icci hērē kōr 'cĩ hatĩ hadaiini naana. ⁸ Arũmeennu hatĩ niig hōdōōkōthĩ hĩ eet 'cĩg appĩrna, nēēthĩ aitiōō hatĩ hōllōngaa harũmĩ hĩ nganĩt ĩ'thōng.”

⁹ Nēēthĩ hoti ho, baa nēē ikia ũmmũda lothippiti cobbi cĩ Judeei aĩ, aau Yeesu nĩngaata, nĩngĩtĩ auuni. Baa hōllōngaa au nēēg hiita hĩcĩnĩt Yeesu diooni, baa au acĩn nēēg Laa'tharō baa arũgtha Yeesu daahĩtha. ¹⁰ Ma ho, iita aarrik makayyiooha cĩg 'paadĩr'nyaannu thōōth 'cĩ aruhi Laa'tharō buúk, ¹¹ hĩnĩngĩtĩ thōōth baa arũgthaanĩ Yeesu ĩnōōnō daahĩtha 'cĩ baa aa'nyĩk Judeei 'cĩg mēēlĩg hũtũngteek makayyiook cĩg 'paadĩr'nyaannu, nēē elemit Yeesu.

Bulēēnīt 'cī adukni Yeesu Jeruthalēm

(Tigiil Maatteeo 21:1-11; Maarko 11:1-11; 'Luuka 19:28-40)

¹² Ma lootho cīnnī, ikia īthīk lohippiti cobbi gērrēēt 'cī baa aku Karamaa aī, ovvooyyia Yeesu 'gōōla aku Jeruthalēma. ¹³ Ma nīngaata, itikta nēēg taba cīg mīlīlaannu nē ōōt ithirriamanit Yeesu awacahoothi 'jieena aī,

“Hīdīhīthīt Nyekuc!”

“A'nyīk haggatan Nyekuci eet 'cī aku 'tharī īcīg Makayyiooktak!”

“A'nyīk haggatan Nyekuci habu cī Ī'thīraēlī!”

¹⁴ Ma ho, ūmmūda Yeesu moolīt cī thigiuro nē ataadoothīk īnōōnnō hī 'cī eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci aī,

¹⁵ “Tīnaatī 'Thionī, ma hi'ngolli,
cīn nōō habu cunni ngaatī
ovvooyyanī moolītaa cī thigiuro.”

¹⁶ Īcī ouu, baa hōllōngaa aga nuyyiooha cīg Yeesu thōōth icci. Ma baa ubuluthi nēē ēlēk, iita agayyioōthī nēēg ngaatī baa eheedini thōōth cie 'Buuhaa cī Nyekuci nē īdīmatteek eeta īnōōnnō thoo'thiok iccig.

¹⁷ Īkia ī'thaanīk lohippiti baa arūmī hī īnōōnnō baa arūgtha nēē Laa'tharō daahītha, eet nyeemuut. ¹⁸ Ma baa athīhī eeta 'cīg mēēlīg ngaatī adticanī Yeesu thōōth 'cī īnaat eeta 'cī arūgthaanī nēē Laa'tharō daahītha ho, iita ōōt ommottio nēēg hī īnōōnnō. ¹⁹ Nīngītī ōthōōthōnī Vari'theei ēmmēn aīnnī, “Iittiōō 'gii 'cī occa nga hadīman naag tōō. Īcīnīt nōō ngaatī anūi eeta vēlēk īnōōnnō!”

Uduha Yeesu kōr cī daahīth cīnnī

²⁰ Baa aattīg eeta ūgēēgī 'cīg īn 'Girik eetini 'cīg baag ōō alayyi Karamaa Jeruthalēma.

²¹ Baa aā ēētī umwaa 'cī haī Pilippo, 'cī aku taaūnaa cī Be'thaida looccaa cī 'Galileea. Nīngītī ajini nēēg īnōōnnō annēēkī, “Ēlē! Hadiimma hacīna Yeesu.” ²² Ma ho, uduhaak Pilippo Andrea thōōth nicci nē ōōt nēēg vēlēk uduktaak Yeesu.

²³ Nīngītī ēdēcī Yeesu īhōōggō annēēkī, “Ōdōlan 'thaa 'cī occa edee'nyianī bulēēnītī cī Ngeertī Eeto. ²⁴ Haduhaakuung dīdī, má hōllōngaa aduhoothīk hinyomooc cī 'gēēmē loota nē ōtōngōla, aalla hatī idiongan odoyyii noho. Nē má ōtōngōla, aku hatī abūtha hītīlīth ha'nyaha 'gēēmē 'cīg mēēlīg. ²⁵ Ēētī 'cī amīna rūgēt cīnnī, adhuheek hatī tuu, nē ēētī 'cī aaburreek rūgēt cīnnī looccaa nīcī, a'thūūnnī hatī rūgēt cīnnī ho ooo. ²⁶ Ēētī 'cī adticanoothīkaa nganīta, a'nyīk hūnūa nganīta, nē nīngītī haayyi naana, aā hatī dticciannioohiti caannī buúk nīngaata. Abuluth hatī Baaba eet 'cī adticanoothīkaa nganīta.

²⁷ “Homo'thi naa 'yioko gērrēēt, nē occa 'yioko hī ne? Occa 'yioko hī, ‘Baaba ēlaawaa kōr nicci?’ Aitiōō tōō, dīdī baa hakuu naa loota nīnga hikia haccananī kōr nicci. ²⁸ Baaba 'nyahaak 'thar cugunnig bulēēnītī!”

Ma ho, ikia mōlōōhī umwaa hēētahujjien 'cī aī, “Hubulutha naa 'thaar cīgannīg ēlēk, nē habulu'thii hatī tari.”²⁹ Ma baa athīhī lothippiti cī eetu molook nicci ho, ammuk hinnie ūgēēgī aī, boroheec 'cī ēggērēny ho, nē iītō ūgēēgī, ōthōōthōō aajīlō umwaa hī Yeesu.

³⁰ Nīngītī aduhaakī Yeesu lothippit annēēkī, “Iīn mōlōōhī cieē athīknu niig ho, 'cī eelluung ngagiita, hōllōngaa nganīta. ³¹ Ōdōlan 'thaa 'cī etteedini thoo'thioha cīg eet cīg looc nicci, nē itiggaoothīk habuui cī looc nicci tuu! ³² Nēēthī má hōdōngī naa hēētahujjien, halūta hatī eet vēlēk hiita hī nganīta.” ³³ Baa aduha Yeesu thōōth icci hētērētha 'gōōl 'cī hatī ōkō adaaknī nēēnī.

³⁴ Nīngītī ōthōōthī lothippiti aīnnī, “Baa hathīkna naag aī nyattalī, aalla hatī Kristō ūdūt. Nē inni īi nii odo'ngi hatī Ngeertī Eeto hēētahujjien ho? Nganī 'cī īin Ngeertī Eeto ho?”

³⁵ Nē uduhaak Yeesu īhōōggō īinnīk, “Aaī hatī lanyit hī ngagiit 'thaa 'cī huturi haaga. Ōtōōc nga a'nyaku lanyit nga hikia muguuri hī ngagiita. Ēētī 'cī ōvvō muguratōō, ērēk nīngītī ōkōōī. ³⁶ Elemit lanyit nga arūmeennu ho, nē hatī iita iittu lōhōlī cīg lanyitaak.” Ma baa ēdēcaak Yeesu thōōth, ikia ūūk nēē utuguny ēlē cīnnī hī īhōōggō.

Aalla hōllōngaa ēlēmī eeta Yeesu noho

³⁷ Tananga baa īdīman Yeesu thoo'thiok 'cīg īnaat eeta ho hēbērēennī īcīggīng ēlēk, aalla nga abūrī nēēg īnōōnnō noho. ³⁸ Baa aku thōōth cieē aī hātī hikia hedee'nyia thōōth cī pōrōvētaac I'thaia baa aī,

“Makayyioohit, nganī 'cī ēlēm nyeemuut cīnaang,
nē nganī baa 'cī īcīn 'tirrian cunni cobbi?”

³⁹ Baa hōllōngaa ēlēmī eeta Yeesu hīnīngītī thōōth baa aī pōrōvētaacī I'thaia nēē,

⁴⁰ “Ūmmūt Nyekuci hēbērī cīggīng,
nē aa'nyīk 'thinneeti cīggīng hokomit.
Adīman Nyekuci thōōth icci
hātī hiittiōō hōllōngaa acīnī nēēgī,
nē iittiōō hōllōngaa athīknī,
nē iittiōō hōllōngaa ōbōda nē hatī haa'nyīha īhōōggō hūbūttaathō.”

⁴¹ Baa aduha pōrōvētaacī I'thaia thōōth icci, hīnīngītī baa īcīn nēē bulēēnīt cī Yeesu nē ōthōōth thōōth 'cī ōkō edee'nyiak īnōōnnō.^e

⁴² Nēēthī 'thaa niccia noho, baa mēēlīg makayyiooha cīg Judeei 'cīg ēlēmī Yeesu. Nēēthī hinnie baa hōllōngaa ēdēēnya nēēg lemiinit cīnīng hīnīngītī i'ngolli Vari'theei 'cīg occa iiggawaak īhōōggō battaala 'Cieethaa cī Laiitto. ⁴³ Accamana nēēg dīhīthēēnīt cī eetu hīllōōan dīhīthēēnīt cī Nyekuci.

Baa aku ēēla Yeesu eet cīg looc nicci

⁴⁴ Baa irrioonīk Yeesu lothippit moloohaa cobbi annek, “Ēētī 'cī ēlēmī nganīta, hōllōngaa ēlēmī nganīit dionni, ēlēmī eet baa ī'thōōanna nganīta.” ⁴⁵ Nē ēētī 'cī īcīna nganīta, īcīn eet baa ī'thōōanna nganīta. ⁴⁶ Baa hakuu naa loota nīnga hī lanyit, hatī hiittiōō eeta 'cīg ēlēmī nganīit hōllōngaa aattīg muguratōō.

47 “Ēētī 'cī athīhī thoo'thiok cīgannīg nē hōllōngaa a'thūūnnī ihōōggō, hōllōngaa hetteedi naa thōōth cīnnī. Hīnīngītī baa hōllōngaa hakuu naa hikia hēttēēd thōōth cī lootu, baa hakuu naa hikia hēēla looc nicci. 48 Aaī 'gaadī 'cī hatī ēttēēd thōōth cī eet 'cī abūrra nganīta, nē ūtūbūr 'limman caannī. Ēttēēd hatī thōōth cieē hothoothi naa ho thōōth cīnnī, kōr cī decciaanīt cī lootu. 49 Hōllōngaa hothoothi naa ēmmēn, haduha naa thōōth 'cī aduhaaka Baaba baa ī'thōōanna nganīt hikia huduha. 50 Haga naa ōkōōī thōōth 'cī aduha nēē ho eet rūgētaa 'cī aalla ooo. Nē thōōth 'cī haduhaakuung naa ho, īn thōōth baa aduhaaka nganīt Baaba hōthōōthō.”

Ūūny Yeesu 'thoo cīg nuyyiook cīgīnnīg

13 ¹ Ma baa ōōa cī Kōr cī Haangittōō, baa aga Yeesu aī, ūttūbanoothīk 'thaa 'cī occa ūūnnīkī nēē looc nicci, nē ōbōdōōthī hī Maa'nyī. Baa ammīnan nēē nuyyiook cīgīnnīg 'cīg aattīg lootu nīnga, nē īmmīnan ihōōggō gērrēēt ī'thōng hadaak nēēnī.

² Ma baa nga e'ngerri 'gēēn cī 'jiaatinu, ikia ūlūllūūman habuui cī loriēēt 'cīg abathī Juudath Ithkarioote ngeertī 'Thimōōnē Ithkarioote hūūk hōhōppōōcan Yeesu.

³ Baa aga Yeesu aī, baa aku nēē hī Nyekuc Maa'nyī nē obodoothi hatī hī īnōōnnō. Aga tarī aī, baa aa'nyīk Maa'nyia īnōōnnō makaa'thīt vēlēk. ⁴ Ma baa nga aduhi nēēgī, ītīnga Yeesu noho nē aara cērēm cī lokoru nē ecebeek bithkiir nyērēngīrēēngaa cīnnī. ⁵ Ma nīngaata, īcīdīk maam hēddēēma, nē ī'thiaanaaī ūtūūny 'thoo cīg nuyyiook cīgīnnīg nē upuppuucan bithkiiraa nīcī.

⁶ Ma baa ōdōlan Yeesu 'Thimōōnē Pēētūrū 'cī baa aku ajin īnōōnnō anneek, “Makayyioohit, atabi uunyi 'thoo cīgannīg?”

⁷ Ēdēcī Yeesu anneek, “Hōllōngaa occa aga nii thōōth 'cī hadticanī naa 'yioko ho, aku hatī aga uruta.”

⁸ Ēdēcī Pēētūrū anneek, “Hōllōngaa occa uunyi nii 'thoo cīgannīg ūdūt!”

Ēdēcī Yeesu anneek, “Má hōllōngaa huu'nyii naa nganiita, aitiōō nii hōllōngaa īnī eet caannī.”

⁹ Ēdēcī Pēētūrū anneek, “Makayyioohit! Mathī hūū'nyaa 'thoo diooni, tūūnyaa athīn hī ōō vēlēk.”

¹⁰ Ēdēcī Yeesu anneek, “Tēlla ēlē vēlēk cī eet 'cī irraanī, adiim nēē atīllaha 'thoo diooni. Iginnu niig vēlēk tēllīg, nēēthī hīnnia eet hōdēēthōng dioo 'cī īn 'riiring.” ¹¹ Baa aga Yeesu eet 'cī hatī ōhōppōōcan īnōōnnō, īnōō 'cī aīnnī nēē, “Eet hōdēēthōng dioo 'cī īn 'riiring ho.”

¹² Ma baa ūtūūny Yeesu nuyyiook cīgīnnīg vēlēk, ikia itihim cērēm cīnnī, nē ikia aau lootu tarī. Ma ho, ijin nēē nuyyiook cīgīnnīg īnnīk, “'Yioko agayyu niig thōōth 'cī hadīmani naa ho?” ¹³ Aūūyaaangu niig nganīt anneekaangu 'Limmannioohit hī Makayyioohit cunuung nē ēbēaneeku, hīnīngītī hīnnī eet tīho dīdī. ¹⁴ Hī 'cī 'yioko hutuunyuung naa Makayyioohiti cunuung hī 'Limmannioohit 'thoo cugguung ho, occa hatī utuunytu niig buūk 'goonogu 'thoo. ¹⁵ Haa'nyuung naa ngagiit terethiinit ēlēk, ōōt īdīmanit niig buūk hī baa hadīmaneekuung naa ngagiita. ¹⁶ Haduhaakuung dīdī, aitiōō dticciannioohiti 'cī īllōōan makayyioohit cīnnī tōō, nē aitiōō ēētī 'cī ī'thooyyi hōllōngaa maka hī eet 'cī ī'thō īnōōnnō ho. ¹⁷ Iita 'yioko agayyu niig thoo'thiok iccig nē aggatannuung hatī Nyekuci hatī adticannu ihōōggō.

Uduha Yeesu thōōth 'cī hatī ōhōppōōcanī Juudathī ĩnōōnnō

¹⁸ “Hōllōngaa hothoo'thuung naa ngagiit vėlēk, haga naa eet baag hēbēra naana. Nēēthī baa aku thōōth ciee hātī hedee'nyia thōōth cī 'Buuk cī Nyekuci hī dīdī baaī aī, ‘Ūtūhūoothīhaa ēētī 'cī hōthōlla hī nganiit ūbūnī hēddēēma hōdēēthōng ĩdīmanaa 'buth!’
¹⁹ Haduhaakuung naa ngagiit thōōth icci, nga hedee'nyia thōōth tīho. Ma hatī kōr 'cī edee'nyiaī, auunnu hatī agayyu ainnu, nganī naa. ²⁰ Nē haduhaakuung dīdī, ēētī 'cī ēlēmī eet 'cīg hī'thōōa naana, ēlēmna nganiita; nē ēētī 'cī ēlēmna nganiita, ēlēmī eet baa ĩ'thōōanna nganiita.”

Aduha Yeesu thōōth 'cī hatī adīmānī hī ĩnōōnnō

(Tigiil Maatteo 26:20-25; Maarko 14:17-21; 'Luuka 22:21-23)

²¹ Ma baa uduha Yeesu thoo'thiok iccig ēlēk, ikia ōmmōthī nēē gērrēēt nē uduhaak nuyyiook cīginnīg ĩnnīk, “Haduhaakuung dīdī, aaī eet umwaa hōrggēēnaa cunuung 'cī hatī ōhōppōōcanaa nganiita.”

²² Ma nīngaata, iita a'ngalilli nuyyiooha, hīnīngītī atalmaanyan thōōth 'cī aduha Yeesu ho ĩhōōggō, nē ēbēktō nyaagwaana.

²³ Baa aaī nuyyioohiti umwaa 'cī baa gōōng ammīnan Yeesu, anūēēkī ĩnōōnnō 'thaa 'cī aduhēēnī nēēgī. ²⁴ Ma ho, ikia ohodīceek 'Thimōōnē Pēētūrū nuyyioohit tīho hijin Yeesu, huduha eet 'cī hatī ōhōppōōcan ĩnōōnnō ho.

²⁵ Ma nīngaata, iggingothoothīk nuyyioohiti tīho Yeesu nē ĩjin ĩnōōnnō ĩnnīk, “Makayyioohit, nganī 'cī othoothi nii hōrggēēnaa cīnaang ho?”

²⁶ Ēdēcī Yeesu aneek, “Hō'nyōlaneehi hatī naa ūbūnī icci 'diaatatōō, nē haa'nyīha eet 'cī hothoothi naa ho.” Ma ho, ō'nyōlaneek Yeesu ūbūnī 'diaatatōō, nē aa'nyīk Juudath ngeertī 'Thimōōnē Ithkarioote. ²⁷ Ma baa ēdēcaak Juudathī ngaatī aduhi ūbūnī nicci ho, ikia udhun 'Thīttaanī^x ĩnōōnnō nīcī noho.

Nīngītī aduhaakī Yeesu ĩnōōnnō annēēkī, “Bīit dīman thōōth cunni ho hataman!” ²⁸ Baa ērēk nuyyiook vėlēk duhēētātōō thōōth 'cī ōthōōth Yeesu ho. ²⁹ Hī 'cī baa ĩn Juudathī bekioohit cī 'rabbeetu, ammuk hinnia ūgēēgī aī, aduhaak oho Yeesu Juudath, hūūk hūtūūa 'gēēn cī Karramaaō, hode haa'nyīk 'pīrnattiaak 'rabbēēt ūgī. ³⁰ Ma baa ēdēcaak Juudathī ūbūnī nicci, ikia udhun nēē ūūk battaala; nē baa ĩ baalin lōōcī.

Tilooinit cī Yeesu 'cī ĩn ngeju

³¹ Ma baa ĩtīnga Juudathī ūūk battaala, ikia ōthōōth Yeesu ĩ, “Nēēthī 'yioko ubuluthi Ngeertī Eeto, nē ubuluthi Nyekuci buúk hī ĩnōōnnō. ³² Má ubuluthi Nyekuci hīnīngītī ĩnōōnnō, abuluth hatī Nyekuci Ngeerīnī ēmmēn, nē abuluth hatī ĩnōōnnō hīdīkoothong.

³³ “Lōhōlī cīgannīg, harūmī hatī naag hī ngagiit 'thaa 'cī abadtēc haaga. Adiimmaangu hatī niig nganiita, hī baa haduhaahi naa Judeei, nēēthī 'yioko haduhaakuung ngagiit buúk: ĩcī hōkōōī naa ho, hōllōngaa occa auunnu niiga.

³⁴ “Nē haa'nyuung naa ngagiit tilooinit 'cī ĩn ngeju, ĩmmīnanit eeleti cugguung hī baa hammīnannuung naa ngagiita. ³⁵ Má ammīnannoonnu niiga, aga hatī eeta vėlēk aī, iiginnu niig nuyyiook cīgannīg.”

^x**13:27** 'Thīttaan: ĩn nēē habu cī aajilēēt baag abūrī Nyekuc, nē itiggia Nyekuci ĩnōōnnō hēētahujjien. 'Buuk cī Terethiito 12:9

Thōōth 'cī aduha Pēētūrū

(Tigiil Maatteo 26:31-35; Maarko 14:27-31; Luuka 22:31-34)

³⁶ Ma nīngaata, ijin 'Thimōōnē Pēētūrū Yeesu iinnīk, “Ōkō hatī nii iina Makayyioohit?”
Ēdēcī Yeesu anneck, “Hōllōngaa occa akuu nii ĩcī hōkōōi naa 'yioko ho, anūaanaa hatī uruta.”

³⁷ Nē ijin Pēētūrū ĩnōōnnō tarī iinnīk, “Makayyioohit, hookorit hōdēi 'yioko, hatabi naa hadaahi hīnīngītī nganiita!”

³⁸ Nīngītī ēdēcī Yeesu ĩnōōnnō annēēkī, “Aga nii ngaatī adaaknī hīnīngītī nganiit dīdī? Haduhaaki dīdī, aini hatī nii hōllōngaa agayya nganiit tabattī iyyio, hatī nga hōrōōk tūhūlūca.”

Amammaayan Yeesu nuyyiook cīgīnnīg

14 ¹ Ma nīngaata, uduhaak Yeesu nuyyiook cīgīnnīg iinnīk, “Ma haa'nyiku 'thinneeti hupuppudīt, elemit Nyekuc nē ēlēm̄taangu nganiit buúk. ² Mēēlīg 'cieethi ōlōō cī Baaba, nē hōkō hatī hakūmanee kuung naa ngagiit nīngītī au aattiyu. Nē má baa hiittiōō hōllōngaa ĩn dīdī, occa hōllōngaa haduhaakuung thōōth icci. ³ Nē má hūūk hūkūmaneeha nīngītī cunuung ho, hōbōda hatī nē hikia huukuung hatī hōōt hūrūmtī hōdēi, nē aattu niig buúk ngaatī haayyi naana. ⁴ Agayyu niig 'gōōl cī nīngītī hōkōōi naa ho.”

Īn Yeesu 'gōōl 'cī ōkō hī Maa'nyī

⁵ Ēdēcī Tomaa'thio ĩnōōnnō anneck, “Makayyioohit, erekeet nīngītī ōkōōi nii ho, nē hatī hagayyia 'gōōl tīho hutuno?”

⁶ Ēdēcī Yeesu ĩnōōnnō anneck, “Hīnī naa 'gōōla, hī thōōth 'cī ĩn dīdī hī rūgēt. Aitiōō ēētī 'cī occa ōkō hī Baaba, hatī haitiōō naa tōō! ⁷ Má baa agayyiaangu niig nganiita, occa 'yioko agayyu Baaba buúk. Nē 'thiaanaanī kōr nicci, iita agayyu niig nē icittu ĩnōōnnō.”

⁸ Ēdēcī Pilippo anneck, “Makayyioohit, tereheet Baangeet, thōōth 'cī hadiimma niccia diooni.”

⁹ Ēdēcī Yeesu anneck, “Ēlē Pilippo, hūrūmtī naag hī ngagiit waathīnniiook 'cīg mēēlīg, nē nga gawaa buúk? Má ĩcīna ēētī umwaa nganiita, ĩcīn nēē Baaba buúk. Anneekaa gōōng 'teretheheet Baaba inni?” ¹⁰ Hōllōngaa elemi nii thōōth 'cī aī, haaī naa hī Baaba, nē aau Baaba hī nganiita? Nē thōōth 'cī haduha naa ho, hōllōngaa aku ōōa caannī ēmmēn, Baaba 'cī aai hī nganiit 'cī adtican thoo'thiok iccig ho.

¹¹ “Ēlēm̄taangu nganiit hatī hanneekuung haaī naa hī Baaba, nē aau Baaba hī nganiita; hode elemit nuun thoo'thiok 'cīg hadticanī naa 'cīg ĩnaat eeta ho. ¹² Haduhaakuung dīdī, ēētī 'cī ēlēm̄ma nganiita, adīman hatī nēē thoo'thiok baag hadīmani naana. Adīman hatī nēē thoo'thiok 'cīg ĩllōōan iccig buúk, hīnīngītī hūūha naa hī Baaba. ¹³ Ijittaangu nganiita, nē hatī hīdīmaneehuung naa thōōth 'cī ajinnu ho. 'Gōōl 'cī hatī aa'nyīkī Ngeerīnī Maa'nyī bulēēnīt ho cieeni. ¹⁴ Occa ajinnaangu nganiit 'gii vēlēk 'thaarī ĩcīgannīg nē hatī hīdīmaneehuunga.”

Thōōth 'cī akuuni Lorii 'cī Ēllēēmīthī

¹⁵ Baa aduhaak Yeesu nuyyiook cīgīnnīg anneck, “Má ammīnannaangu niig nganiita, a'thuunnu hatī thōōth 'cī haduhaakuung naana. ¹⁶ Nē hajini hatī naa Baaba hī'thōōahuung ngagiit Tilooyyiohiti, 'cī hatī gōōng arūmēēnu hī ngagiit ooo. ¹⁷ Eter'theekuung hatī ngagiit Lorii 'cī Ēllēēmīth ho, thōōth 'cī ĩn dīdī. Nē hōllōngaa ēlēmī eeta cīg looc nicci

ĩnõõnnõ, hĩnĩngĩtĩ hõllõngaa acĩn nẽẽg hode aga ĩnõõnnõ. Nẽẽthĩ agayyu niig Lori 'cĩ Ĕllẽẽmĩth hĩnĩngĩtĩ arũmeennu niig hĩ ĩnõõnnõ thõng, nẽ aalla hatĩ aaĩ hĩ ngagiita.

¹⁸ “Hõllõngaa occa huunnikuung naa aaut hĩ booyyioha. Hõbõdaakuung hatĩ naa ngagiita. ¹⁹ Waathĩnnioohĩ ĩcĩg abadtẽc, hõllõngaa hatĩ acĩnna eeta cĩg looc nicci nganĩta, nẽẽthĩ acĩnnaangu hatĩ niiga. Arũgnu niig hĩnĩngĩtĩ harugi naana. ²⁰ Nẽ kõr niccia, au hatĩ agayyu niig ainu, haaĩ naa hĩ Baaba, nẽ aauttu niig hĩ nganĩta, nẽ haau naa hĩ ngagiita. ²¹ Ĕẽtĩ 'cĩ a'thũũnnĩ tilooinit caannĩ, ĩnõõnnõ 'cĩ ammĩnannaa nganĩta. Nẽ Ĕẽtĩ 'cĩ ammĩnannaa nganĩt ho, ammĩnan hatĩ Baaba buúk ĩnõõnnõ, hammĩnani hatĩ naa buúk ĩnõõnnõ nẽ heteretheeha ělẽ caannĩ ĩnõõnnõ.”

²² Baa aaĩ nuyyioohiti umwaa 'cĩ haĩ Juudath nẽ hõllõngaa ĩn Juudath Ithkarioote. Nĩngĩtĩ ajini nẽẽ Yeesu annẽẽkĩ, “Makayyioohit, inni nii teretheeheet ngagĩt ělẽ cunni nẽ hõllõngaa eter'theehi eet cĩg looc nicci ho?”

²³ Ĕdẽcĩ Yeesu ĩnõõnnõ anneek, “Má ammĩnannaa eet umwaa nganĩta, a'thũũnnĩ hatĩ nẽẽ 'limman caannĩ. Ammĩnan hatĩ Baaba ĩnõõnnõ buúk nẽ hatĩ hiitaawa naag hĩ Baaba hẽtẽhẽnytaawa õlõ cĩnaang hĩ ĩnõõnnõ. ²⁴ Ĕẽtĩ 'cĩ hõllõngaa ammĩnannaa nganĩta, hõllõngaa a'thũũnnĩ 'limman caannĩ. Thoo'thioha 'cĩg athĩknu hĩ nganĩt ho, hõllõngaa ĩn cĩgannĩg, ĩn thoo'thiok 'cĩg Baaba baa ĩ'thõõannaa nganĩta.

²⁵ “Haduhaakuung naa ngagiit thoo'thiok iccig, nga harũmĩ hĩ ngagiita. ²⁶ Nẽẽthĩ aku hatĩ Tilooyyiohiti, Lorii 'cĩ Ĕllẽẽmĩthĩ 'cĩ hatĩ ĩ'thõõa Baaba 'thaarĩ ĩcĩgannĩg, hátĩ hikia hillimaneehuung thoo'thiok vëlẽk nẽ ummuhaahuung thoo'thiok baag haduhaakuung naana. ²⁷ Haa'nyuung naa ngagiit Ganõn, nganĩt dioo 'cĩ occa haa'nyuung ganõn icci. Hõllõngaa aduhõõ hĩ ganõn 'cĩ occa aa'nyuung eeta cĩg looc nicci. Nẽẽthĩ, ma haa'nyiku 'thinneeti hupuppudit hode ma hiteelinnu.

²⁸ “Baa ĩthĩktaangu niig nganĩt ngaatĩ haĩnnĩ, ‘Hõkõ naa ĩmwaaĩ nẽ hatĩ hõbõda tarĩ hĩ ngagiita.’ Má ammĩnannaangu niig nganĩt dĩdĩ, accamanoothiku hatĩ ngaatĩ hõbõdõõ'thĩ naa hĩ Baaba, hĩnĩngĩtĩ maka nẽẽ hĩ nganĩta. ²⁹ Huduhaahuung thĩ 'yioko naa ngagiit thoo'thiok iccig nga hẽdẽẽnyta, nẽ ma ědẽẽnyta, iita thĩ hatĩ ělẽmtaangu nganĩta. ³⁰ Hõllõngaa hatĩ 'yioko hõthõõthõõ naag hĩ ngagiit gẽrrẽet, hĩnĩngĩtĩ ikia habuui cĩ looc nicci. Nẽẽthĩ hõllõngaa a'nyak nẽẽ 'tirrian 'cĩ ĩllõõannaa nganĩta. ³¹ Nẽẽthĩ abũnnaa aga eeta cĩg looc nicci ngaatĩ hammĩnanĩ naa Baaba, nẽ hĩdĩmana dĩdĩ thõõth 'cĩ aduhaaka nẽẽ nganĩta.

“Hiita 'yioko hõõtõ.”

Ĩn Yeesu hẽet cĩ viinoo 'cĩ ĩn dĩdĩ

15 ¹ Baa aduhaak Yeesu nuyyiook cĩgĩnnĩg anneek, “Hĩnĩ naa hẽet cĩ viinoo 'cĩ ĩn dĩdĩ nẽ ĩ Baaba baatĩ manu. ² E'ngeddeek nẽẽ taba 'cĩg uwwatan ěllaa caannĩ tuu, nẽ ũkũman taba 'cĩg õddõngõtĩ hátĩ hoddongotit jurrung. ³ Iittu niig tẽllĩg ělẽk hĩnĩngĩtĩ thõõth aa huduhaahuung naa ngagiita. ⁴ Aallattia hĩ nganĩta nẽ hatĩ haala naa hĩ ngagiita. Aitiõõ tabaac 'cĩ õddõngõt ěmmẽn tõõ, occa aalla hẽẽta. Nẽẽthĩ occa hõllõngaa oddongottu niig hatĩ hõllõngaa aallannu hĩ nganĩta.

⁵ “Hĩnĩ naa hẽẽta nẽ iittu niig taba. Má aalla Ĕẽtĩ hĩ nganĩta nẽ haau naa hĩ ĩnõõnnõ, õddõngõt hatĩ nẽẽ jurrung. Nẽẽthĩ má haitiõõ naa hĩ ngagiit tõõ, aitiõõ 'gii 'cĩ occa adĩmannu niig tõõ. ⁶ Má hõllõngaa aaĩ Ĕẽtĩ umwaa hĩ nganĩta, aaĩ nẽẽ hĩ tabaac 'cĩ aduhoothĩk tuu nẽ õdõhõha. Aluttiaa tabana 'cĩg aatĩg noho, nẽ udhuktoothĩk 'gwoyyiatõõ hutuu'thi. ⁷ Má aallannu niig hĩ nganĩta nẽ aallattia thoo'thioha cĩgannĩg hĩ ngagiita, ijinit 'gii vëlẽk 'cĩ adiimmu, nẽ hatĩ aa'nyĩhoothĩhuung ngagiita. ⁸ ĩn thõõth ciee

bulēñit hī Baaba ngaatī hatī oddongottu jurrung nē etere'thiaau eleeti cugguung ngaatī iiginnu nuyyiook cīgannīg.

⁹“Hammīnannuung naa ngagiit haau hī 'cī ammīnannaa Baaba nganīta. U'thuutti mīnna caannī haala hī ngagiita. ¹⁰Má a'thuunnu niig thōōth 'cī haduha naana, aallannu hatī mīnnaanaa caannī hī 'cī ha'thūññī naa thōōth 'cī aduha Baaba nē haala mīnnaanaa ĩcīññī.

¹¹“Haduhaakuung naa ngagiit thōōth icci, hátī haau taliiniti caannī hī ngagiita, nē hátī hūttūbanoothīk taliiniti cunuung. ¹²Aaī thōōth 'cī haduha naa hoti: Īmmīnanit 'goonogu hī 'cī hammīnannuung naa ngagiita. ¹³'Gōōl 'cī ētēr'thaanī ēētī mīnna cobbī hī 'gōōnōgī, 'cī adaakñī hīññīgītī 'gōōnōgī. ¹⁴Iginnu niig 'goonoga hatī a'thuunnu thōōth 'cī haduha naana.” ¹⁵Iittiōō naa hōllōngaa hauyyuung ngagiit hanneekuung dticcianniook, hīññīgītī aitiōō dticciannioohiti hōllōngaa aga dtiic cī makayyioohit cīññī. Nēēthī hīnnia hutuvvuung naa ngagiit hiinnihuung 'goonoga, hīññīgītī heteretheehuung naa ngagiit hēlēggī vēlēk baag aduhaaka nganīit Baaba.

¹⁶“Baa hōllōngaa ēbēraannaangu niig nganīta, nganīit 'cī hēbēraannuung ngagiita, nē hī'thooung oōt oddongotit jurrung, aallattia ĩ'thōng. Nēēthī hatī aa'nyuung Baaba 'gii 'cī ajinnu niig ĩnōōññō 'thaarī ĩcīgannīg. ¹⁷Nē thōōth 'cī haduhaakuung naa cieeni: Īmmīnanattō nyaagwaana.

Aaburreek eeta cīg looc nicci nuyyiook

¹⁸“Má aaburreekuung eeta cīg looc nicci ngagiita, agayyiooth ĩitō, baa aaburreeka nēēg nganīit ĩcī oou. ¹⁹Má baa ĩitō eet cīg looc nicci, occa ammīnannuung eeta cīgīññēēgī. Nēēthī aitiōō niig hōllōngaa iiginnu eet cīg looc nicci. Baa hēbēraauung naa hátī ũtūngteek thoo'thiok cīg looc nicci. Īñōō 'yioko 'cī aaburreekuung eeta cīg looc nicci ho. ²⁰Ummuhuttooth thōōth baa haduhaakuung naa hanneekuung, ‘Aitiōō dticciannioohiti 'cī maka hīllōōan makayyioohit cīññī tōō.’ Má baa adīmanna nganīit eeta 'buth, adīmānnuung hatī ngagiit buúk 'buth. Má baa athīhī nēēg 'limman caannī, athīhī hatī cunuung buúk.

²¹“Adīmānnuung hatī nēēg ngagiit 'gōōla ĩcī hīññīgītī 'thaar cīgannīg, hīññīgītī hōllōngaa aga nēēg Eet baa ĩ'thōōanna nganīta. ²²Má baa hiittiōō naa hōllōngaa hakuu hothoothihi ĩhōōggō, occa baa hōllōngaa aga nēēg 'thēccanēēt cīgīgīng. Nēēthī 'yioko iittiōō 'gōōl 'cī nga alīitanī nēēg 'thēccanēēt tōō.

²³“Ēētī 'cī aaburreeka nganīta, aaburreek nēē Baaba buúk. ²⁴Ma baa hiittiōō hōllōngaa hadīmani naa thoo'thiok 'cīg ĩnaat eeta hōrggēēnaa cīññīg 'cīg nga hīdīman eet ĩmwaanī, occa 'yioko hōllōngaa aga nēēg 'thēccanēēt cīgīgīng. Nēēthī 'yioko ĩcīññīt nēēg thoo'thiok 'cīg ĩnaat eeta ho, aalla hīnnia aaburreeka nganīit hī Baaba buúk noho. ²⁵Īñōō cī aduhaanī 'Buuhi cī Nyekuci thōōth 'cī eheeddi nyattaala cīññīg aīññī, ‘Aaburreeka eeta nganīit haaga nga hē'thēcan thōōth umwa buúk.’

²⁶“Ma ikia Tilooyyiohiti 'cī hatī hī'thōōakuung naa hī Baaba, Lori 'cī Thōōth 'cī ĩn dīdī 'cī aku hī Baaba, aku hatī etere'thuung ngagiit thōōth caannī. ²⁷Adiim aduhaaku niig buúk eet thōōth caannī, hīññīgītī baa hūrūmtī naag hī ngagiit baa ĩcī oou.

16¹“Haduhaakuung naa ngagiit thōōth icci, hátī hiittiōō hōllōngaa iteelinnu. ²Iiggaeekuung hatī eeta ngagiit 'Cieethaa ĩcī Laiitto battaala. Nē dīdī, aku hatī kōrra 'cī arukuung ēētī umwaa ngagiita, nē ummuk ĩi hadticanoothihi Nyekuc. ³Adīman hatī nēēg thoo'thiok 'cīg aattīg hoti, hīññīgītī nga hagaacō nēēg Baaba hode nga hagayyia

nganĩta. ⁴ Haduhaakuung 'yioko naa ngagiit thõõth icci, hátĩ ma ikia kõrra niccia, ammuhoo'thu hátĩ thõõth baa haduha naana.

Dtiic cĩ Lori 'cĩ Ĕllēēmĩthĩ

⁵ “Nēēthĩ 'yioko, hobodootha naa hĩ Baaba baa i'thõõanna naanĩta, nē hi'thihi eet umwa hõrggēēnaa cunuung 'cĩ ajinna anneeka, ‘Ōkēēna buúk?’ ⁶ Hĩnĩngĩtĩ baa huduha naa thoo'thiok iccig, aa'nyuung hinnie hátĩ ngagiit ommo'thi gērrēēt. ⁷ Nēēthĩ haduhaakuung dīdī, hõkõ naa iimwaanĩ hĩnĩngĩtĩ bunnai cunuung. Ma hõllõngaa hõkõ, aitiõõ hátĩ Tilooyyiohiti hõllõngaa aku hĩ ngagiita, nē má hõkõ, hõkõ hátĩ hĩ'thõõakuung iñõõnnõ.

⁸ “Aku hátĩ Lorii 'cĩ Ĕllēēmĩthĩ hikia heteretheek eet cĩg looc nicci bathi cĩ 'thēccaanõ hĩ bunnai cĩ Nyekuci, hĩ thõõth 'cĩ ēttēēdī nēē thoo'thiok. ⁹ Eter'theek hátĩ Lorii iñõõggõ, ngaatĩ iinnĩ nēēg 'thēccanniook, hĩnĩngĩtĩ baa hõllõngaa ēlēmna nēēg nganĩta. ¹⁰ Ĕrēk iñõõggõ bunnai cĩ Nyekuci hĩnĩngĩtĩ hõkõ naa hĩ Baaba nē hõllõngaa hátĩ acĩnnaangu nganĩt tarĩ. ¹¹ Nē ērēk iñõõggõ thõõth 'cĩ ēttēēdī Nyekuci thoo'thiok, hĩnĩngĩtĩ ēttēēd Nyekuci thõõth cĩ habu cĩ looc nicci ēlēk.

¹² “Ha'nyahi naa thõõth 'cĩ maka 'cĩ occa haduhaakuunga, 'cĩ illõõan ngaatĩ occa uuluyyu ngaatĩ athĩknu. ¹³ Ma ikia Lorii 'cĩ Ĕllēēmĩth cĩ thõõth 'cĩ iin dīdī, etere'thuung hátĩ agaac thõõth vėlēk 'cĩ iin dīdī. Hõllõngaa aduha nēē thõõth cĩnnĩ ēmmēn, aduhaakuung hátĩ thõõth 'cĩ athĩkna nēē hĩ Baaba diooni, nē hátĩ uduhaahuung thoo'thiok 'cĩg hátĩ nga au. ¹⁴ A'nyahaaka hátĩ Lorii nganĩt bulēēnīt ngaatĩ aku õkõõĩ nyeemuut caannĩ nē ikia uduhaahuung ngagiita. ¹⁵ Iin 'gii vėlēk cĩ Baaba caannĩ. Iñõõ 'cĩ haĩnnĩ naa aku hátĩ õkõõĩ Lorii nyeemuut caannĩ nē uduhaahuung ngagiit agaac.

Ūũkcĩ hátĩ mothiiniti hĩ taliinit

¹⁶ “Hē'ngērõõ hátĩ naag hĩ ngagiit hĩdĩhĩdĩc, ma hátĩ uruta hĩdĩc, nē hiita hommottio tarĩ.”

¹⁷ Ma ho, ijitto nuyyiooha ūgēēgĩ cĩgĩnnĩg nyaagwaana iitõ, “Aĩ thõõth 'cĩ aduha Yeesu ho ne, ngaatĩ aĩnnĩ, ‘Hõllõngaa nõõ hátĩ acĩnnaangu hĩdĩhĩdĩc, ma hátĩ uruta, nē iita icĩttaangu ho,’ ne 'cĩ aĩnnĩ nēē, ‘Nga hõkõ hĩ Baaba ho?’” ¹⁸ Baa aalla ajinõõ nēēg aĩ, “Ne 'cĩ õthõõth nēē aĩ, ‘Hĩdĩhĩdĩc ho?’ Erekeet thõõth 'cĩ õthõõth nēē ho.”

¹⁹ Baa aga Yeesu ngaatĩ adiim ajini nēēg iñõõnnõ thoo'thiok iccig, nĩngĩtĩ annēēkĩ iñõõggõ, “Ajinoonnu niig hĩnĩngĩtĩ thõõth aa haĩnnĩ naa, ‘Hõllõngaa nõõ hátĩ acĩnnaangu hĩdĩhĩdĩc nē urutaa cĩnnĩ, hiita hĩcĩttõõ tarĩ?’” ²⁰ Haduhaakuung dīdī, aluyyu hátĩ nē hinnie accamattoothĩk eeta cĩg looc nicci thõng. Ommothiinnu hatĩnĩ, nē hátĩ ikia ūtũhũ mothiiniti cunuung ho iĩ taliinit.

²¹ “Ma uttur ngaa umwa 'goonnia, a'nyak nēē huciith cobbi. Nēēthĩ ma utuhuyyiaa loholec ēlēk, ikia ataarõthĩ nēē huciith nē accamanoothĩk hĩnĩngĩtĩ ittiraak nēē loholec looc nicci. ²² Nēēthĩ aaĩ hátĩ noho buúk hĩ ngagiita. Iin 'yioko cieē 'thaa 'cĩ ommothiinnu niiga, nēēthĩ nga hátĩ hau hõmmõtõõ tarĩ nē thĩ hátĩ accamattoothihu nē aitiõõ hátĩ ēētĩ 'cĩ aggamaannuung taliinit cunuung ho tõõ. ²³ Kõr niccia, iittiõõ hátĩ 'gii 'cĩ nga ajinnaangu nganĩt tõõ. Haduhaakuung dīdī, aa'nyuung hátĩ Baaba 'gii vėlēk 'cĩ ajinnu niig iñõõnnõ 'thaarĩ icĩgannĩg. ²⁴ Nga ijinit niig 'giimwa hĩ noho 'thaarĩ cĩgannĩg. Ijinit nē hátĩ haa'nyihoothĩhuunga, nēēthĩ hátĩ accamattoothihu ūdūt.

²⁵ “Tananga baa hadticanini naa thoo'thiok 'cĩg awantoothĩhĩ, aku hátĩ kõrra 'cĩ hõllõngaa hadticanini naa thoo'thiok 'cĩg awantoothĩk ho tarĩ, nēēthĩ haduhaakuung hátĩ cūrũmũm thõõth cĩ Baaba. ²⁶ Kõr niccia, ajinnu hátĩ niig Baaba 'thaarĩ icĩgannĩg.

Höllöngaa haini naa hajini hatĩ ññõõnõ hññĩngĩtĩ ngagiita. ²⁷ Aitiõõ, ammĩnannuung ngagiit Baaba hññĩngĩtĩ baa ammĩnannaangu niig nganĩta, nẽ elemtu ngaatĩ hakuuni naa hĩ Baaba. ²⁸ Baa hakuu naa hĩ Baaba hikia huduhuna looc, nẽ 'yioko hũtũngeeha naa looc nicci, hobodootha hĩ Baaba.”

²⁹ Ma ho, ñtõ nuyyiooha cĩgĩnnĩg, “Uduhaaheet aattĩ thõõth cũrũmũũm nẽ iittiõõ höllöngaa othoothĩkeet thoo'thiohĩ 'cĩg awantoothĩhĩ. ³⁰ Nẽethĩ 'yioko, hĩcĩtta ngaatĩ agaĩ thõõth vëlẽk nẽ iittiõõ eet umwaa 'cĩ occa nga ajinni thõõth umwa tarĩ tõõ. Aa'nyeet thoo'thioha cieeg vëlẽk hẽlẽmta naag hĩtta, akuu nii hĩ Nyekuc.”

³¹ Ëdẽcĩ Yeesu ñhõõggõ anneck, “Elemtu aattĩ thõõth caannĩ uruta? ³² Nẽethĩ aku hatĩ kõrra nẽ ikia ãlẽk, 'cĩ hatĩ ñ'thaaninnu niig õõt olooyyiohĩ ñcugguung hõdẽi hõdẽi. Ñũnnĩkaangu hatĩ niig nganĩt ãmmẽn. Nẽethĩ höllöngaa hatĩ haaĩ naa ãmmẽn, hññĩngĩtĩ aaĩ Baaba caannĩ hĩ nganĩta. ³³ Baa huduhaahuung naa thõõth icci, hátĩ aaut lõ'ngõõc hññĩngĩtĩ nganĩta. Ammũdaannu hatĩ 'cannan looccaa ñĩcĩ. Nẽethĩ aanytĩk 'thinneeti hokomit! Hĩllõõana naa looc nicci.”

Alaõ Yeesu

17 ¹ Ma baa ãdẽcaak Yeesu thõõth 'cĩ aduhaak nuyyiook cĩgĩnnĩg ho, ikia ñcĩnõõthĩ hẽẽtkujjieen nẽ alaõ ñ, “Baaba, õdõlan kõrra 'cĩ abul'thi nii Ngeeruni hátĩ hubuluthii Ngeeruni nganiit buúk. ² Hññĩngĩtĩ baa aa'nyihuu nii ññõõnõ makaa'thĩt 'cĩ aggamĩ eet vëlẽk, hátĩ haa'nyĩk rũgõt 'cĩ aalla ùdũt eet baag aa'nyihii nii ññõõnõ. ³ Nẽethĩ 'yioko rũgõt 'cĩ aalla ooo cieeni: hátĩ hagayyi nẽeg nganiit Nyekuc hõdẽethõng 'cĩ ññĩ dĩdĩ, hĩ Yeesu Kristõ baa ñ'thõõa niina. ⁴ Baa ha'nyahaahii naa nganiit bulẽenĩt loota ñĩnga, ngaatĩ hẽdẽcaakĩ dtiic baa aa'nyaa nii hidticanõ. ⁵ Nẽethĩ 'yioko Baaba, buluthaa nganĩt muumaa cunni bulẽettaa baa ha'nyak naag hĩ nganiit baa nga hetehe'nyiaa lõõcĩ.

Alaiini Yeesu nuyyiook cĩgĩnnĩg

⁶ “Heteretheehii naa nganiit eet baag aa'nyaa nii nganĩt loota ñĩnga. Baa ññ nẽeg eet cugunnig, baag aa'nyaa nii nganĩta, nẽ u'thuutti nẽeg thõõth cunni. ⁷ Nẽ 'yioko agaacõ nẽeg ñtõ 'gii vëlẽk baa aa'nyaa nii nganĩta, aku hĩ nganiita. ⁸ Hññĩngĩtĩ baa huduhaaha naa ñhõõggõ thoo'thiok baag aduhaakaa nii nganĩt nẽ elemita. Baa agaacõ nẽeg dĩdĩ ngaatĩ hakuuni naa hĩ nganiita nẽ elemit ngaatĩ ñ'thõõannaa nii nganĩta. ⁹ Halaiini naa ñhõõggõ. Höllöngaa halaiini eet cĩg looc nicci. Nẽethĩ halaiini eet baag aa'nyaa nii nganĩt, hññĩngĩtĩ ññ nẽeg eet cugunnig. ¹⁰ Nẽ eeta vëlẽk 'cĩg ha'nyahi naana, ññ cugunnig, nẽ 'cĩg a'nyahi niina, ññ cĩgannĩg. Nẽ ikia bulẽenĩt hĩ nganĩt hññĩngĩtĩ ñhõõggõ. ¹¹ Iittiõõ hatĩ naa höllöngaa haalla loota ñĩnga, nẽethĩ nga aalla nẽeg looccaa ñĩcĩ, nẽethĩ 'yioko, hikia naa hĩ nganiita. Baaba 'cĩ Ëllẽemĩthĩ, 'thũũtĩ ñhõõggõ 'tirriaana cĩ 'thaar cugunnig, 'thaar baag aa'nyaa nii nganĩta, hátĩ hũrũmtĩ nẽeg hõdẽi hĩ 'cĩ harũmĩ naag hĩ nganiita. ¹² Baa nga harũmeenna naag hĩ ñhõõggõ, baa ha'thũũnnĩ ñhõõggõ jurrung 'thaarĩ ññ baag aa'nyaa nii nganĩta. Nga hudhuheek umwa tuu, hõdẽethõng diooni baa aduhoothĩk daahĩtha hátĩ hikia hñ thõõth cĩ 'Buuk cĩ Nyekuci dĩdĩ.

¹³ “Hikia 'yioko naa hĩ nganiita, nẽethĩ haduha thoo'thiok iccig nga haaĩ loota ñĩnga, hátĩ ha'nyahit nẽeg taliinit caannĩ vëlẽk hõrggẽena cĩññĩng. ¹⁴ Baa huduhaaha naa ñhõõggõ thõõth cunni, aaburreek hinnia eeta cĩg looc nicci ñhõõggõ thõng, hññĩngĩtĩ iittiõõ nẽeg höllöngaa ññ eet cĩg looc nicci tarĩ hĩ naana. ¹⁵ Baaba, aitiõõ laiiniti caannĩ höllöngaa 'cĩ hanneekii bĩtĩ ñhõõggõ battaala cĩ looc nicci, nẽethĩ hanneekii 'thũũtĩ ñhõõggõ hññĩngĩtĩ 'Thĩttaan. ¹⁶ Aitiõõ nẽeg höllöngaa ññ eet cĩg looc nicci hĩ 'cĩ höllöngaa hññĩ naa eet cĩ

looc nicci ho. ¹⁷ Īn thōōth cunni thōōth 'cī ĩn dīdī. Nē a'nyīk thōōth cunni 'cī ĩn dīdī ho, haa'nyīk ihōōggō hītō eet cugunnig. ¹⁸ Hī 'cī ĩ' thōōanna nīi nganiit hikia loota nīnga, hī'thō naa buúk ihōōggō hōōt looccaa nīcī. ¹⁹ Hēlēmana naa ēlē caannī hīnīngītī ihōōggō, hātī hītō nēēg ooo eet cīg thōōth 'cī ĩn dīdī.

Alaiini Yeesu lemmiok vėlēk

²⁰ “Hōllōngaa halaiini naa nuyyiook iccig diooni. Halaiini naa eet vėlēk 'cīg hatī ēlēmma nganiit hīnīngītī nyeemuut 'cī hatī alliman nēēgī. ²¹ Baaba, hadiimi naa ihōōggō vėlēk hūrūmtī hōdēī hī 'cī aāī nīi hī nganiita, nē haau naa hī nganiita. Hadiimi naa ihōōggō buúk haauto hōdēī hī ngagīita. Nē hatī elemit eeta cīg looc nicci ĩtō, baa nganiit 'cī ĩ' thōōanna nganiita. ²² Haa'nyīha naa ihōōggō bulēnīt baa aa'nyaa nīi nganiita, hātī hūrūmtī nēēg hōdēī hī 'cī harūmī naag hī nganiita. ²³ Haaī naa hī ihōōggō nē aau nīi hī nganiita. Īn occa hatī nēēg hōdēēthōng nuun, haanytik looc nicci haga ngaatī ĩ' thōōanna nīi nganiita, nē ĩmmīnanuu ihōōggō haau hī 'cī ammīnanna nīi nganiit ho.

²⁴ “Baaba, hadiimi naa eet vėlēk baag aa'nyaa nīi hūrūmteea hī nganiit ngaatī haayyi naana, hātī hīcīnīt nēēg bulēnīt caannī, bulēnīt baa aa'nyaa nīi nganiita, hīnīngītī ammīnanna nīi nganiit baa nga hetehe'nyiaa lōōcī.

²⁵ “Baaba 'cī abūnnaa, hōllōngaa agayyi eeta cīg looc nicci nganiita. Nēēthī hagayyi naana, nē agaacō nuyyiooha cīgannīg ĩtō, baa ĩ' thōōanna nīi nganiita. ²⁶ Haa'nyīha naa ihōōggō hagayyi nganiita, nē aalla hatī haa'nyihī ihōōggō hagayyi nganiit hātī haau mīnnaī 'cī a'nyaheekaa nīi nganiit hī ihōōggō, nē hātī haau naa buúk hī ihōōggō.”

Aggamī Yeesu

(Tigiil Maatteo 26:47-56; Maarko 14:43-50; 'Luuka 22:47-53)

18 ¹ Ma baa ēdēcaak Yeesu laiinit, ĩtīnga nēē hī nuyyiook cīgīnnīg ē'ngērkeēthanit ĩlīl cī Kidronī. Dhoorta cī baakitu, baa aattīg hēēna cīg olivi nē uduhunit nēēg hī nuyyiook cīgīnnīg nīngaata.

² Nēēthī 'yioko, baa aga Juudathī hoppocciaahiti nīngītīho, hīnīngītī baa gōōng ōmmōtōō Yeesu hī nuyyiook cīgīnnīg hōdōōkōthī nīngaata. ³ Ma nīngaata, ikia Juudathī hēēnī ĩtīko, ōōkōra hī athegere'e'nyā hī makayyiook ūgī 'cīg au hī makayyiook cīg 'paadīr'nyaanu hī Vari'theei. Baa attūlla nēēg 'gwoyyiēēn nē a'nyaha hībahī'nyā hī dīla'nyā.

⁴ Baa aga Yeesu thōōth 'cī hatī aku hī ĩnōōnnō, nīngītī ōkō ajini annēēkī, “Ngani 'cī adiimmu niig ho?”

⁵ Ēdēcī nēēg aī, “Hadiimma Yeesu cī Natharētī.”

Ēdēcī Yeesu aneek, “Eet tīho naana!” Nē baa abīlī Juudathī hoppocciaahiti hī eet niccig hōdēī. ⁶ Ma baa ēdēcī Yeesu ihōōggō aneek, “Eet tīho naa ho,” iita eejehit nēēg ĩcī uruto nē etteedito looc.

⁷ Ikia ĩjin Yeesu ihōōggō tarī ĩnnīk, “Adiimmu niig ngani?”

Ēdēcī nēēg aī, “Hadiimma Yeesu cī Natharētī.”

⁸ Ēdēcī Yeesu ihōōggō aneek, “Iyyia huduhaahuung naa ēlēk hīnnīhuung eet tīho naana. Nēēthī má adiimmaangu nganiita, aanytik eet iccig ūgī ho hōōt.” ⁹ Baa ōthōōth nēē hoti, hātī hikia thōōth baa aduha nēē hī dīdī baa aī, “Nga hudhuheek eet umwa tuu, eetini ĩbaag aa'nyaa niina.”

¹⁰ Ma ho, ūvvūca 'Thimōōnē Pēētūrū nyetuboot cīnnī nē a'thalacana ĩtat cī dticciannioohit cī 'paadīr cobbi. Baa haī dticciannioohit tīho Malko.

¹¹ Ma nīngaata, uduhaak Yeesu Pēētūrū īnnīk, “Bōdēēhī nyetuboot! Īcca occa hōllōngaa hahudi naa hooppo baa aa'nya nganīit Baaba ho?”

Ootti eeta Yeesu hī Annath

(Tigiil Maatteo 26:57-58; Maarko 14:53-54; 'Luuka 22:54)

¹² Ma ho, aggamit athegere'e'nya hī 'gaalac cīnīng cobbi hī makayyiook cīg Judeei Yeesu nē ecebit īnōōnnō. ¹³ Nīngīfī nōō ōōī īnōōnnō hī Annath, homoneec cī Kaīava, 'cī baa īn 'paadīr cobbi irkit niccia. ¹⁴ Baa Kaīava baa irrioonīk makayyiook cīg Judeei annek, “Mēēn ngaatī occa adaaknī ēētī hōdēēthōng hīnīngīfī eet vēlēk.”

Ēppēhan Pēētūrū Yeesu

(Tigiil Maatteo 26:69-70; Maarko 14:66-68; 'Luuka 22:55-57)

¹⁵ Ma nīngaata, unuyyioōthī 'Thimōōnē Pēētūrū hī nuyyioohit umwa Yeesu. Baa ammūdeek aga 'paadīrī cobbi ho nuyyioohit tīho, nīngīfī anūōō'thī nēē Yeesu ī'thōng huduhun halang cī 'paadīr cobbi. ¹⁶ Nēēthī baa ōkō idiongan Pēētūrū hattūūgaa cobbi battaala. Ma ho, ōbōda nuyyioohiti baa aga 'paadīrī cobbi, nē iita othoo'thio hī loholec umwa 'cī ngayyi, 'cī ēbēk hattūūg cobbi, nē udhunaaī Pēētūrū halangatōō.

¹⁷ Ma baa ho, ikia ijin būhēēcī nicciee Pēētūrū īnnīk, “Hōllōngaa nooyyia īnī nii nuyyioohit cī eet iccia?”

Ēdēcī Pēētūrū annek, “Aitiōō tōō!”

¹⁸ Baa alalī lōōcī nē aaddieek dticcianniooha hī boliith cīg ēbēk 'Cieeth cī Nyekuci 'gwoo umwa nīngaata 'cī īrraan nēēgī. Ma ho, uppwaanoothōhīk Pēētūrū īhōōggō ngaatī īrraanī nēēg 'gwoo ho, hūūk hībīl nīngaata nē īrraan nēē buūk 'gwoo.

Ijin 'paadīrī cobbi Yeesu

(Tigiil Maatteo 26:59-66; Maarko 14:55-64; 'Luuka 22:66-71)

¹⁹ Ma hoti ho, ijin 'paadīrī cobbi Yeesu thōōth cī nuyyiook cīgīnnīg, hī thōōth 'cī allimanī nēē eeta. ²⁰ Nēēthī baa ēdēcī Yeesu īnōōnnō annek, “Baa haduhaahi naa eet thōōth cūrūmūūm muumtinii īcīgīng vēlēk. Nē hillimmana īhōōggō hōdōōkōthī 'Cieethinii cīg Laiittak hī 'Cieethaa cī Nyekuci, nga gōōng alūtēēnī eeta cīggaac vēlēk hōdēī. Nē nga huduha thōōth umwa īcī burki. ²¹ Inni jinaa nii nganīit ho? Hōllōngaa ajini eet gōōng athīkna nganīit inni? Aga nēēg thōōth 'cī baa huduha naana.”

²² Ma baa uduha Yeesu thōōth icci, ikia atabaang bolitheeniti umwaa cī 'Cieeth cī Nyekuci īnōōnnō nē īnnīk, “Hōllōngaa 'gōōl 'cī occa ēdēcī nii 'paadīr cobbi nicciaani?”

²³ Ēdēcī Yeesu annek, “Má hē'thēcana thōōth umwa, duhaahaanī; nē má nga hē'thēcān 'giimwa, nē atabaa'ngaa inni?” ²⁴ Baa nga ecebbi Yeesu noho, ikia ī'thooīk Annathī īnōōnnō hī 'paadīr cobbi Kaīava.

Ēppēhan Pēētūrū Yeesu tarī

(Tigiil Maatteo 26:71-75; Maarko 14:69-72; 'Luuka 22:58-62)

²⁵ Ma baa nga abīlī Pēētūrū īrraan 'gwoo, ijin eet umwaa īnōōnnō īnnīk, “Hōllōngaa nooyyia inni nii buūk nuyyioohit cī Yeesu?”

Ēppēhan Pēētūrū tarī aī, “Aitiōō, hōllōngaa hīnī naa nuyyioohit cīnnī!”

²⁶ Baa aaī dticciannioohiti umwaa cī 'paadīr cobbi nīngaata. Baa alīlī ittioonniohiti cī eet baa a'thalacana Pēētūrū ītat; nē ijin īnōōnnō īnnīk, “Nga nooyyia hicinii naa nganiit

manatõõ cĩ Olivi hĩ eet iccia?”²⁷ Ma nĩngaata noho, ěppĕhan Pĕĕtũrũ tarĩ, nĩngĩtĩ ōrõhĩ tũhũlũca.

Yeesu muumaa cĩ Pĩlaatõ

(Tigiil Maatteeo 27:1-2,11-14; Maarko 15:1-5; 'Luuka 23:1-5)

²⁸ Ma baa ngaallooth ngerrenita, ĩtĩngaayyi eeta Yeesu ōlõõ cĩ Kaĩava nĕ ootti 'cieethaa ĩcĩ aayyi makayyioohiti cĩ Rooma. Baa ereeyyi lohippiti cĩ eetu battaala. Hĩnĩngĩtĩ ma baa huduhun eet umwaa ĩttõõ, occa hinnia baa aku ĩn 'riiring nĕ iittiõõ eeta hõllõngaa ĕlĕmmaakĩ ĩnõõnnõ hadak 'gĕĕn cĩ Kõr cĩ Haangittõõ.

²⁹ Nĩngĩtĩ aduknaanĩ Pĩlaatõ aku ajini ĩhõõggõ annĕĕkĩ, “Abillu niig eet icci thoo'thiohĩ ĩngag?”

³⁰ Ēdĕcĩ nĕĕg aĩ, “Má hiittiõõ nĕĕ hõllõngaa ĩn eet 'cĩ ĩn 'loorriahit, occa hõllõngaa ha'nyahaaki nganiita.”

³¹ Nĩngĩtĩ aduhaakĩ Pĩlaatõ ĩhõõggõ annĕĕkĩ, “Ootti nĕ õõt etteddu thõõth cĩnnĩ niig ĕmmĕn nyattaala cunuung.”

Ēdĕcĩ lohippiti cĩ eet cĩg Judeei aĩ, “Hõllõngaa ha'nyaka naag 'tirrian cĩ haruka eet umwa.”³² Baa edee'nyia thõõth ciee hātĩ hĕtĕrĕtha thoo'thiok baag aduha Yeesu hĩnĩngĩtĩ daahĩth 'cĩ hatĩ ōkõ adaaknĩ nĕĕ hiita hĩtõ dĩdĩ.

³³ Ma ho, ōbõdõõthĩ Pĩlaatõ 'cieethaa cĩnnĩ nĕ ũtũvva Yeesu nĕ ikia ijin ĩnõõnnõ ĩnnĩk, “ĩnĩ nii habu cĩ Judeei?”

³⁴ Ēdĕcĩ Yeesu anĕek, “Ajinnaa õõa cunni ĕmmĕn hode aduhaaki ĕĕtĩ 'cĩ 'rĩng thõõth caannĩ ho?”

³⁵ Nĩngĩtĩ aĩnnĩ Pĩlaatõ, “Aga nii ngaatĩ hõllõngaa hĩnnĩ naa Judeeinit! Eet cugunnig ĕmmĕn hĩ makayyiook cĩg 'paadir'nyaannu 'cĩg a'nyahaanni nganiit hĩ nganĩta. Ne baa 'cĩ ĕ'thĕcani nii ho?”

³⁶ Ma ho, ĕdĕc Yeesu ĩnnĩk, “Hõllõngaa ĩn habuccieet caannĩ cĩ looc nicci. Má baa hĩ habuccieet caannĩ cĩ looc nicci, occa baa iita eelliawaa dticcianniooha cĩgannĩg, hiittiõõ hõllõngaa aggamma Judeei. Nĕĕthĩ 'yioko, aku habuccieet caannĩ loocaa ĩmwaanĩ.”

³⁷ Nĩngĩtĩ aĩnnĩ Pĩlaatõ, “ĩnĩ thĩ mĩ 'thĕk habu!”

Ēdĕcĩ Yeesu anĕek, “Ēbĕaneehi ngaatĩ aĩnnĩ hĩnnĩ naa habu. Nĕ dĩdĩ, baa harrittia naa hĩnĩngĩtĩ thõõth icci, nĕ baa thõõth icci 'cĩ hakuuni naa loota nĩnga ho, hātĩ hĩ hebereec cĩ thõõth 'cĩ ĩn dĩdĩ. Nĕ eeta vĕlĕk 'cĩg ammĩnan thõõth 'cĩ ĩn dĩdĩ, athĩhĩ thõõth caannĩ.”

Etteedoothoohĩk Yeesu daahĩth

(Tigiil Maatteeo 27:15-31; Maarko 15:6-20; 'Luuka 23:13-25)

³⁸ Nĕ ijin Pĩlaatõ Yeesu ĩnnĩk, “Thõõth iina 'cĩ ĩn dĩdĩ ho?”

Ma ho, ōbõdõõthĩ Pĩlaatõ battaala nĕ ũũk uduhaak Judeei ĩnnĩk, “Ammĩrĩ ĕĕtĩ ciee nga hĕ'thĕcan thõõth umwa.³⁹ Nĕĕthĩ hĩnĩngĩtĩ gõõng hõdõõkõthĩ, hõõgakuung naa baabuthenit umwa Kõrraa cĩ Haangittõõ. Adiimmaangu 'yioko niig hõõgahuung ngagiit 'habu cĩ Judeei ho’?”

⁴⁰ Baa hinnia ĕggĕrĕny nĕĕg aĩ, “Aitiõõ, ma hõõgakeet ĩnõõnnõ! Ōgaaheet Barabbath!” Baa ĩn Barabbathĩ joreeyyahit.

Etteedoothoohik Yeesu daahihĩ cĩ hurucceeo

19¹ Ma nĩngaata, aa'nyĩk Pĩlaatō Yeesu huuki nyanĩna. ² Nē ētēhēnyta ūrūtana tēē 'cĩ ĩn bĩlla nē aarrik ōōaa cĩnĩ. Nē itihimtēhĩ ĩnōōnnō cērēm 'cĩ 'rēggēē.^y ³ Ma ho, iita ōōt hĩ ĩnōōnnō nē ĩttĩk, “Hĩ'thaaō habu cĩ Judeei!” Nē tarĩ ĩddaacō ĩnōōnnō thōng buúk.

⁴ Ma nĩngaata, uduhuna Pĩlaatō battaala tarĩ nē uduhaak Judeei ĩnnĩk, “Īcĩnĩt nōō, ha'nyahaakuung naa ngagiit ĩnōōnnō battaala hātĩ agaac ĩtō, nga hūmmūda naa thōōth 'cĩ ē'thēcan ēētĩ cieeni.” ⁵ Ma baa adukna Yeesu battaala ahimta tēē cĩ bĩllanu hĩ cērēm 'cĩ 'rēggēē ho, ikia ĩnnĩk Pĩlaatō ĩhōōggō, “Eet tĩho cieeni!”

⁶ Ma baa acĩn makayyiooha cĩg 'paadĩr'nyaannu hĩ boliith 'cĩg ēbēk 'Cieeth cĩ Nyekuci ĩnōōnnō ho, iita awacahit nēēg ĩtō, “Otoddoyyieek ĩnōōnnō hurucceea, otoddoyyieek ĩnōōnnō hurucceea!”

Ēdēcĩ Pĩlaatō ĩhōōggō aneek, “Ōōt ōtōddōōc niiga! Nga hūmmūda naa 'thēccan cĩ eet icci!”

⁷ Baa ara Judeei aĩ, “Ha'nyaka naag nyattal, nē nyattaala tĩho adiim aruhi nēē hĩnĩngĩtĩ aĩ hĩnĩ Ngeertĩ Nyekuci!”

⁸ Ma baa athĩhĩ Pĩlaatō thōōth icci ho, ikia itingolli nēē gērrēēt. ⁹ Nĩngĩtĩ ōbōdōō'thĩ halangatōō nē ūūk ijin Yeesu ĩnnĩk, “Akuu nii looccaa naa?” Baa hōllōngaa ēdēcĩ Yeesu ĩnōōnnō. ¹⁰ Nē ijin Pĩlaatō ĩnōōnnō ĩnnĩk, “Hōllōngaa edeci thōōth 'cĩ hajinnii naa ho inni? Hōllōngaa aga nii ngaatĩ ha'nyahĩ naa 'tirrian 'cĩ occa hōōganni nganiit hode 'cĩ occa hodooddiki hurucceea?”

¹¹ Ēdēcĩ Yeesu aneek, “Má nga haa'nyi Nyekuci 'tirrian, aitiōō 'gii 'cĩ occa adĩmaneeke nii nganiit tōō. Nēēthĩ ē'thēcan ēētĩ 'cĩ a'nyahaanna nganiit hĩ nganiit ho gērrēēt ūdūt.”

¹² Ma ho, ĩttĩman Pĩlaatō 'gōōl 'cĩ ōōganĩ Yeesu. Ēggērēny hinnie Judeei tarĩ aĩ, “Má oogu eet icci, iittiōō thĩ hōllōngaa ĩnĩ 'gōōnĩ 'Cēēthērē! Hĩnĩngĩtĩ ēētĩ 'cĩ aĩ hĩnĩ habu, ĩn eet 'cĩ abūrĩ thōōth cĩ 'Cēēthērē.”

¹³ Ma baa athĩhĩ Pĩlaatō thōōth icci ho, ikia a'nyaha nēē Yeesu battaala nē iccioloongan dtaabawa cĩ 'gaadiōō, ngaatĩ haĩ nĩngĩtĩ Arrūūbĩ Biyyiēēnĩ, 'cĩ haĩ Aramaayyi, 'Gabbatha.

¹⁴ Baa au kōrra lokora ōōa cĩ Kōr cĩ Haangittōō, ikia ĩnnĩk Pĩlaatō eet cĩg Judeei, “Īcĩnĩt habu cunuung cieeni!”

¹⁵ Nēēthĩ baa ēggērēny nēēg aĩ, “Ruuk ĩnōōnnō! Ruuk ĩnōōnnō! Toddoeek ĩnōōnnō hurucceea!”

Ma ho, ijin Pĩlaatō ĩhōōggō ĩnnĩk, “Hotoddoeek habu cunuung hurucceea?”

Ēdēcĩ makayyiooha cĩg 'paadĩr'nyaannu aneek, “'Cēēthērē dioo 'cĩ ĩn habu cĩnaang!”

¹⁶ Ma nĩngaata, aa'nyĩk Pĩlaatō ĩhōōggō Yeesu hōōt hotoddoyyieek hurucceea. Nĩngĩtĩ au ōōĩ ūrūtana Yeesu.

Otoddoothik Yeesu hurucceea

(Tigiil Maatteeo 27:32-44; Maarko 15:21-32; 'Luuka 23:26-43)

¹⁷ Baa irriongan Yeesu hurucce cĩnĩ ho ēmmēn ĩ'thōng nĩngĩtĩ haĩ Ēmmēn cĩ ōō cĩ eeto, 'cĩ haĩ Aramaayyi 'Gōlgōtha. ¹⁸ Ma nĩngaata, iita otoddoyyieek eeta Yeesu hurucceea hĩ eet ūgĩ 'ramma, odooddik umwa ĩcĩ a'thiit cobbi nē otoddoyyieek umwa ĩcĩ a'thiit 'cĩ hidici.

^y19:2 Cērēm 'cĩ 'rēggēē: Baa ĩn cērēm cieē 'cĩ ahimit habuēēta diooni.

¹⁹ Nīngītī aduhaakī Pīlaatō eet heteheeddik thōōth 'cī ōhōppōōcaniini Yeesu ho hurucceea lokora 'cī agiili aī: YEESU CĪ NATHARĒTĪ HABU CĪ JUDEEI. ²⁰ Baa mēēlīg Judeei 'cīg agiil terethiinit icci, hīnīngītī baa ōbōhōō nīngītī odooddini Yeesu ho, hī taaūn nē baa eheeddi terethiiniti ciee Aramaayyi hī Laatineeeyyi hī 'Giriheeyyi. ²¹ Ma ho, iita īttīk makayyiooha cīg 'paadīr'nya Pīlaatō, “Inni baa tēhēēd ī īn ēētī ciee Habu cī Judeei ho? Occa baa eteheedīhuu īnnīhuu, ‘Baa aī ēētī ciee hīnī Habu cī Judeei.’ ”

²² Ēdēcī Pīlaatō īhōōggō annek, “Gii 'cī hētēhēēda naana, a'nyīk 'thēk haau hī 'cī hētēhēēda naa ho.”

²³ Ma baa ōtōddōōcō ūrūtana Yeesu ēlēk, iita ootti nēēg ceremwa cīginnīg nē e'ngerit hītō 'goolliok 'wec, nīngītī ē'ngērēēkī eleeti hōdēī hōdēī nē ūtūngtēēhī cērēm cī tōō diooni. Baa hōllōngaa a'nyak cērēm cī tōō ho 'gōōl 'cī e'ngeriini, baa ēhēnytaa īn hōdēēthōng nganīngītī hēētahujjien hōdōlan looc.

²⁴ Nīngītī ōthōōthī nēēg ēmmēn aīnnī, “Occa hōllōngaa hērrēēc cērēm icci nē he'ngerriek eleeti. Huruhit tooto, hātī hummuddiaaī eet 'cī occa ōkōōī.”

Baa adticanni thōōth ciee hoti hātī hikia thōōth baa eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci hī dīdī, baa aī,

“Baa e'ngereek nēēg ceremwa cīgannīg eleeti cīgging nē uruhit tooto, hīnīngītī cērēm caannī.”

Nē thōōth 'cī baa adīman ūrūtana cieeni.

²⁵ Ngaatī ōbōhōō hī hurucce cī Yeesu ho, baa abīlī aattī Yeesu hī ngōōnī hī Maria ngaa cī Koloopathī hī Maria Madalēēna. ²⁶ Ma baa adtuuha Yeesu aattīnnī hī nuyyioohit baa ammīnan nēē abīlī obokii nīngaata ho, ikia īnnīk nēē aattīnnī, “Morwahit, ī ēētī ciee 'yioko ngeeruni” ²⁷ nē uduhaak nuyyioohit nicci īnnīk, “Ī morwahit nicciaa 'yioko ngaanu.” Nganīngītī kōr niccia, ikia ūhī nuyyioohiti nicciee aattī Yeesu īcī ōlō cīnnī.

Daahīth cī Yeesu

(Tigiil Maatteo 27:45-56; Maarko 15:33-41; 'Luuka 23:44-49)

²⁸ Ma baa urutaa 'cī agaī Yeesu ngaatī ēdēcaahī dtiic vēlēk, hātī hikia thōōth baa eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci hī dīdī, ikia ōthōōth nēē ī, “Aamma kōrra.” ²⁹ Baa aā viino umwaa deeraa loota nīngaata, ma ho itikta eeta niccieeg mattuhuc umwa nē okollieek viinoa nīcī nē aarīk hēēta nīngītī ittioonīkī ūtūūgaa cī Yeesu. ³⁰ Ma baa ūcūūcū Yeesu viino nicci, ikia ōthōōth nēē ī, “Edeccia dtiici vēlēk!” Nīngītī aggingi ōō cīnnī nē adaaha.

Ucuuhanī 'thīnīt cī Yeesu dīlaawa

³¹ Ma baa looth cīnnī, ī kōr 'cī akūmanēēkī eeta Kōr cī 'Yiommaanō. Ma ho, iita ijinit nēēg Pīlaatō huduul 'thoo cīg eet 'cīg ōdōōddī hurucceea nē aara eleeti cīgging hiita loota, hīnīngītī baa abūrī Judeei eleeti cīg daakiahu ngaatī aallanī hurucciēētī Kōrraa cī 'Yiommaanō. ³² Ma ho, iita ūrūtana uduulito nyepithihii'nya cīg eet 'cī ouu baa ōdōōddī hī Yeesu hī cīg 'gōōnī baa umwa buūk. ³³ Ma baa au nēēg hī Yeesu ho, ammūdeek hinnie īnōōnnō adaak ēlēk, nīngītī ūnnīkī īnōōnnō hōllōngaa aduuli nyepithihii'nya cīginnīg.

³⁴ Baa hinnie acuhan ūrūtaacī umwaa Yeesu dīlaawa habanyit hetterria biyyieeta nē irikta maama nīcī noho. ³⁵ Aduha nyeemuut icci ēētī 'cī baa acīn thōōth icci, nē īn thōōth

'cī aduha nēē ho dīdī. Aga nēē ngaatī aduhaanī thōōth 'cī īn dīdī hátī iita elemit niig buúk. ³⁶ Baa au edee'nyia thoo'thioha cieeg hoti, hátī hikia thōōth baa eheeddi 'Buuhaa cī Nyekuci hī dīdī baa aī, “Hi'thihi hatī ēmmēēn cīnnī hōdēēthōng 'cī aduuli.” ³⁷ Nē hī 'cī aduha 'Buuhi umwaa cī Nyekuci aī, “Acīn hatī nēēg eet baa acuuhan nēēgī.”

Adaī Yeesu

(Tigiil Maatteeo 27:57-61; Maarko 15:42-47; 'Luuka 23:50-56)

³⁸ Ma urutaa cīnnī, ikia ijin Yothebo cī taaūn cī Arimathea Pīlaatō ēlē cī Yeesu. Baa īn Yothebo nuyyioohit cī Yeesu burkiitina, hīnīngītī baa i'ngolli nēē eet cīg Judeei. Ma ho, ikia ēlēmaahī Pīlaatō īnōōnnō hūūhī ēlē cī Yeesu. ³⁹ Baa oōkōr Yothebo hī Nikodemo, eet baa aku kōr umwa īcī ouu hikia hīcīn Yeesu baal. Baa a'nyaha Nikodemo ngōōrrō 'cī ō'ngōōtanoothīk mīira hī ēgērnaac. Baa adīddīngī ngōōrra cieē a'nyak kilo'nya hēēn iyyio. ⁴⁰ Nīngītī auuni eeta cieeg īn 'ramma ho aaranī ēlē cī Yeesu nē uudito ngōōrraa nīcī nē ūmūmmūūranit cērēmaa 'cī uuni hī nyattalī 'cī adaī Judeei daakiak. ⁴¹ Ngaatī baa odooddini Yeesu hurucceea ho, baa aaī mana umwa 'cī a'nyak waany 'cī īn ngeju 'cī baa nga hadaōōī eet īmwaanī. ⁴² Baa īn kōr 'cī akūmanōōthīkī Judeei hīnīngītī Kōr cī 'Yiommaanō, nē tarī baa obokii waany ngaatīho, nīngītī ōō ammūtī nēēg Yeesu nīngaata.

Ūrūga Yeesu daahītha

(Tigiil Maatteeo 28:1-10; Maarko 16:1-8; 'Luuka 24:1-12)

20 ¹ Ma baa Lomidikaawa ngerrenita, baa ōbōhī aal lōōcī, ikia ūūk Maria Madalēēna īcī 'loohu. Ammūdōōthīk hinnie e'nyeehoothīk bēē 'cī baa a'nyūūgēnī 'look ho ngadiiha. ² Nīngītī avviri nēē ammūdōōthīkī 'Thimōōnē Pēētūrū hī nuyyioohit umwa baa ammīnan Yeesu nē uduhaak ihōōggō īnnīk, “Ammanyattōōī eeta ēlē cī Makayyiookto 'loohatōō, nē hōllōngaa haga ōō aarīk īnōōnnō īina!”

³ Ma nīngaata, ītīngaacō Pēētūrū hī nuyyioohit 'cī ammīnan Yeesu ho, ōōt īcī waanyō. ⁴ Baa avviri nēēg 'rammaattīk, nēēthī hinnie baa avviri nuyyioohiti 'cī umwa ho, hījjaar Pēētūrū hūūk hitiman 'look īcī ouu. ⁵ Nīngītī ōkō īiōnōō'thī nēē 'look nē ēdēēnyōthī cērēm ngaatī aayyi nīngaata nē hōllōngaa aduhun īttōō.

⁶ Ma baa ōdōlan 'Thimōōnē Pēētūrū baa anūa īnōōnnō uruta ho, ikia edeceek nēē ūūk 'loohatōō. Nīngītī adtuuhanī cērēm baa amūmmūūraniini ēlē cī Yeesu nīngaata. ⁷ Baa adtuuha nēē cērēm baa amūmmūūraniini muum cī Yeesu buúk. Baa atūllūngī cērēm cieē ēmmēn. ⁸ Ma urutaa cīnnī, ikia uduhun nuyyioohiti baa ōdōlan 'look īcī ouu buúk īttōō. Nīngītī acīnī nē ēlēma. ⁹ Baa nga hagaacō nēēg thōōth cī 'Buuk cī Nyekuci baa aī, arūgna hatī Yeesu daahītha. ¹⁰ Nīngītī ōbōdōō'thī nuyyiooha olooyyiohī īcīggīng.

Uppwaannak Yeesu nuyyiook hī Maria Madalēēna

(Tigiil Maarko 16:9-11)

¹¹ Baa abīlī Maria Madalēēna battaalaa cī 'loohu nē utulu. Ma baa nga alu nēēnī, ikia īiōnōōthī 'look, ¹² nē uduuha aajīlēēt 'ramma 'cīg ahimit ceremwa 'cīg ōōrīg, aattīg loota nga baa aarīhōōthīkī ēlē cī Yeesu. Baa aaī aajīlō umwa īcī ouu nē aau umwaa īcī 'thoonu. ¹³ Nīngītī ajini aajīlēēta Maria annēēkī, “Alu inni?”

Ēdēcī nēē anneek, “Halu hīnngītī ootti eeta ēlē cī Makayyioohit caannī nē hōllōngaa haga ōō aarīk īina?”

¹⁴ Ma nīngaata noho, ubbuudi nē udtuuha Yeesu ngaatī abīllī nīngaata, nēēthī hinnia baa hōllōngaa aga ngaatī īinnī Yeesu 'cī abīlī ho.

¹⁵ Ma ho, ijin Yeesu īnōōnnō īinnīk, “Alu inni? Nganī 'cī adiiimi nii ho?”

Baa hinnia ammuk Maria aī, baattī manu 'cī ajin īnōōnnō ho nīngītī annēēkī, “Ēētī cieē, má īin nganiit 'cī ōkōōī ēlē cīnnī ho, duhaahaa baaī nuun hátī hūūk ha'nyaha.”

¹⁶ Nīngītī avvī Yeesu īnōōnnō annēēkī, “Maria.”

Ma ho, ubbuudi nēē nē īinnīk Yeesu Aramaayyi, “Rabboni!” Nīngītī aī, 'Limmannioohit.

¹⁷ Ma nīngaata, uduhaak Yeesu īnōōnnō īinnīk, “Ma nōō harabūuttaanī, nga hobodooth naa hī Baaba. Bīit nōō hī 'gotoonoga nē uduhaahu īhōōggō īinnīhuu, ‘Hobodootha naa hī Baaba caannī 'cī īin Maa'nyu cunuung buúk, hī Nyekuc caannī nē īi Nyekuc cunuung buúk.’ ”

¹⁸ Ma ho, ūūk ūmmūdoothīk Maria Madalēēna nuyyiook nē uduhaak īhōōggō nyeemuut 'cī aī, “Hīcīna naa Makayyioohit!” Nīngītī aduhaakī nēē īhōōggō thōōth 'cī baa aduhaak Yeesu īnōōnnō ho.

Uppwaannak Yeesu nuyyiook cīgīnnīg

(Tigiil Maatteo 28:16-20; Maarko 16:14-18; Luuka 24:36-49)

¹⁹ Ma baa Lomidikaawa nīca 'jiaat, baa alūtī nuyyiooha ngaatī hōdēēthōng, a'nyūūg hattūūgēt hīnngītī baa i'ngolli nēēg Judeei. Ma ho, uppwaanna Yeesu hikia hībīl hōrggēēnaa cīnīng nē īi, “A'nyīik ganōn haau hī ngagiita!” ²⁰ Ma baa uduha nēē thōōth icci ēlēk, ikia eteretheek īhōōggō ngatūbī athīnī cīgīnnīg hī habanyta. Baa accamanoothīk nuyyiooha gērrēēt ngaatī acīnī Makayyioohit!

²¹ Nē ōbōdēēhī Yeesu tarī īi, “A'nyīik ganōn haau hī ngagiita! Hī baa ī'thōōanna naanīt Baaba, hī'thooyuung naa ngagiit buúk.” ²² Ma nīngaata, ūtūbbeek īhōōggō 'laūk nē īi, “Aggamit Lori 'cī Ēllēēmīthī.” ²³ Má uunniku niig 'thēccanēēt cīg eet umwa, ūūnnīk hátī Nyekuci buúk; má hōllōngaa uunniku niig 'thēccanēēt cīg eet umwa, aitiōō hátī Nyekuci hōllōngaa ūūnnīk 'thēccanēēta cīg eet tīho.”

Uppwaannak Yeesu Tomaa'thio

²⁴ Baa aitiōō Tomaa'thio 'cī haī 'thaar ūgī Diidimo tōō,^a nuyyioōhī īcīg īin ōmmōtō hī 'ramma ho, kōr baa uppwaannanī Yeesu. ²⁵ Nīngītī aduhaakī nuyyiooha 'goonoggia annēēkī, “Iyyia hīcītta naag Makayyioohit!”

Ēdēcī hinnia Tomaa'thio aī, “Occa hōllōngaa helemi naa hátī nga hīcīn ngatūbī athīnī cīgīnnīg baag ōdōōddī 'gūthūmaarītī nē haarīha a'thiit ngatubettaa cī habanyit cīnnī nga baa acuhanni dīlaawa.”

²⁶ Ma urutaa cī Lomidika hōdēē īcī iita aautti nuyyiooha 'cieetōō hōdēē tarī, baa aattī aā Tomaa'thio buúk kōr niccia. Tananga baa a'nyūūgī hattūūgēta, ikia ībīl Yeesu hōrggēēnaa cīnīng nē īi, “A'nyīik ganōn haau hī ngagiita!” ²⁷ Ma nīngaata, īinnīk nēē Tomaa'thio, “Arīik a'thiit cunni ngaati nē icinu athīn cīgannīg. Arīik a'thiit cunni ngatubettaa caannī. Ma nga hīccaadi tarī, lēmō!”

^z20:22 Abbeek Yeesu nuyyiook 'laūk: 'laūha 'cīg abbeek Yeesu nuyyiook ho, īin 'gōōl 'cī aa'nyīkī nēē īhōōggō Lori 'cī Ēllēēmīthī.

^a20:24 Diidimo: 'Thaara 'cīg haī Diidimo ho, nīngītī aī hūūhū'nya.

²⁸ Ma ho, ñinnik Tomaa'thio ñnõonnõ, “Makayyioohit caannĩ hĩ Nyekuc caannĩ!”

²⁹ Nĩngĩtĩ aduhaakĩ Yeesu ñnõonnõ annēēkĩ, “Ēlēm̄maa nii nganĩt hĩnĩngĩtĩ ĩcĩnaa thõng. A'nyĩk haggatan Nyekuci eet 'cĩg ēlēm̄maa nganĩt nga hĩcĩttaanĩ.”

Thõõth 'cĩ ēhēēdĩ Yõannē 'Buuk cĩnnĩ

³⁰ Baa adtican Yeesu thoo'thiok ũgĩ 'cĩg mēēlĩg 'cĩg ĩnaat eeta hēbērēēnnĩ cĩg nuyyiook cĩgĩnnĩg 'cĩg nga heteheeddi 'Buuhaa ĩcĩ. ³¹ Nēēthĩ baa eheeddi thoo'thioha cieeg hátĩ elem̄it ngaatĩ ñinnĩ Yeesu Kristõ Ngeertĩ Nyekuci. Nē má elem̄tu, a'nyaku hatĩ rũgēt 'cĩ aalla ũdūt 'thaarĩ ĩcĩgĩnnĩg.

Uppwaannak Yeesu nuyyiook cĩgĩnnĩg tũkĩramma

21 ¹ Ma baa uruta, uppwaannak Yeesu nuyyiook cĩgĩnnĩg tarĩ dēmētaa cĩ Bũlũc cĩ Tiberia. Baa aaĩ thõõth hoti: ² Baa arũmĩ 'Thimõõnē Pēētũrũ hĩ Tomaa'thio 'cĩ haĩ 'thaar ũgĩ Diidimo hĩ Nathaniele 'cĩ aku taaũnaa ĩcĩ Kana loocaa cĩ 'Galilea hĩ Jeemith hĩ Yõannē lõhõlĩ cĩg Thebedeeo, hĩ nuyyiook ũgĩ 'ramma nĩngaata. ³ Ma ho, ñinnik 'Thimõõnē Pēētũrũ 'gõõnõgĩ, “Nga hõkõ haggami naa ulugo,”

ēdēcĩ 'goonoggia annek, “Hookorit hõdēĩ.” Nĩngĩtĩ õtõdĩ nēēg haahũl õõĩ. Nēēthĩ hinnia baalin niccia, baa aitiõõ ulugo 'cĩg aggam nēēg tõõ.

⁴ Ma baa ngerrenita, ikia ĩbĩl Yeesu dēmētaa cĩ bũlũcõ, nēēthĩ hinnia baa hõllõngaa aga nuyyiooha cĩgĩnnĩg ngaatĩ ñinnĩ Yeesu buúk. ⁵ Nĩngĩtĩ avvĩ Yeesu ĩhõõggõ annēēkĩ, “Lõggõõ niccieegi! Nga aggamit ulugo ũgĩ buúk?”

Ēdēcĩ nēēg aĩ, “Aitiõõ tõõ!”

⁶ Ma ho, uduhaak nēē ĩhõõggõ ñinnik, “Udhukteek da nyelelewwa ĩcĩ a'thiit cobbi hátĩ ummuddia ũgĩ.” Ma baa adhuheek ho, aggam hinnia ulugo 'cĩg mēēlĩg 'rĩng, hĩdĩdĩng nyelelewwa hanyaman ĩhõõggõ ngaatĩ agurraakĩ haahũlatõõ.

⁷ Ma ho, uduhaak nuyyioohiti baa gõõng ammĩnan Yeesu Pēētũrũ ñinnik, “Īko Makayyioohit niccieeni!” Ma athĩhĩ Pēētũrũ ngaatĩ abbũngĩ aĩnnĩ, “Īko Makayyioohit ho,” ikia itihim cērēm 'cĩ baa aara nēēnĩ nē ĩ'ngoothõk maamĩtõõ. ⁸ Baa obokii haahũlĩ hĩ dēmēt a'nyak mĩtĩr'nya 'miiia hõdēĩ. Nĩngĩtĩ idionganĩ nuyyiooha ũgēēgĩ haahũlatõõ nē utugurriek haahũl hĩ nyelelewwa 'cĩg abb'ĩthĩ ulugo ho ĩcĩ demeto. ⁹ Ma baa adukna nuyyiooha haahũla battaala ho, iita uduktũ ũbũnēēt ũgĩ hĩ 'gwoo 'cĩ ĩwaadini ulugo.

¹⁰ Nĩngĩtĩ annēēkĩ Yeesu ĩhõõggõ, “Iitaaĩ da ulugo aag nga aggammu thõng ũgĩ.”

¹¹ Ma ho, õtõd 'Thimõõnē Pēētũrũ ũk haahũlatõõ nē utuguraak nyelelewwa dēmēta. Nyelelewatõõ nĩcĩ, baa ĩn ulugo 'cĩg obbitig 'miiia hõdēĩ hĩ hēēn 'tur hĩ iyyio nē hõllõngaa errecci nyelelewwa buúk.

¹² Nĩngĩtĩ avvĩ Yeesu ĩhõõggõ annēēkĩ, “Iita udukto!” Nēēthĩ baa hõllõngaa aallak nuyyiooha ngaatĩ ajini annēēkĩ, “Nganĩ nēē?” Hĩnĩngĩtĩ baa agaacõ nēēg ngaatĩ ñinnĩ Makayyioohit. ¹³ Ma ho, ikia uurana Yeesu ũbũnēēt niccig nē e'ngereek ĩhõõggõ, nē ē'ngēr ulugo buúk. ¹⁴ Baa ĩ cieē tabattĩ iyyio, 'cĩ uppwaannakĩ nēē nuyyiook cĩgĩnnĩg nganĩngĩtĩ arũgnaanĩ nēē daahĩtha.

Yeesu hĩ Pēētũrũ

¹⁵ Ma baa urutaa 'cĩ duhēētõ, ñinnik Yeesu 'Thimõõnē Pēētũrũ, “'Thimõõnē ngeertĩ Yõannē, ammĩnannaa nii nganĩt 'lõõan 'goonogu iccig?”

Ēdēcĩ 'Thimõõnē Pēētũrũ annek, “Eei Makayyioohit, aga nii ngaatĩ hammĩnani naa nganiita.”

Ēdēcī Yeesu aneek, “Tirok mī'nyō cīgannīg.”

¹⁶ Ma tarī ho, ijin Yeesu īnōōnnō tabattī 'ramma īnnīk, “'Thimōōnē ngeertī Yōannē, ammīnannaa nii nganīta?”

Ēdēcī Pēētūrū aneek, “Eei Makayyioohit, aga nii ngaatī hammīnani naa nganiita.”

Ēdēcī Yeesu aneek, “'Thūūtī a'tha cīgannīg!”

¹⁷ Ma ōbōdēēkī Yeesu ajin tabattī iyyio aneek, “'Thimōōnē ngeertī Yōannē, ammīnannaa nii nganīta?”

Ikia ōmmōthī Pēētūrū gērrēēt ngaatī ajini Yeesu īnōōnnō tabattī iyyio. Nīngītī ēdēcī annēēkī, “Makayyioohit, aga nii thoo'thiok vēlēk, aga ngaatī hammīnani naa nganiita.”

Ēdēcī Yeesu aneek, “Tirok a'tha cīgannīg. ¹⁸ Haduhaakii dīdī, baa nga īnī nii nyahaappan, baa gōōng ahimiti ēlē cunni ēmmēn, nē uuhu īcī adiimi niina. Nēēthī ma atahaanyu, odongi hatī athīn cugunnig nē itihimttii eeta cīrrīng nē ootti īcī hōllōngaa adiimi niina.” ¹⁹ Baa aduha Yeesu thōōth icci hātī hētērētha 'gōōl 'cī hatī adaaknī Pēētūrū ha'nyahaak Nyekuc bulēēnīt. Nīngītī annēēkī īnōōnnō, “Nūaanī!”

Yeesu hī nuyyioohit baa ammīnan nēēnī

²⁰ Ma baa ho, ubbuudi Pēētūrū nē udtuuha nuyyioohit baa ammīnan Yeesu ngaatī anūī īhōōggō. Baa eejehoothīk nuyyioohiti cieē Yeesu baa aduhi nēēg 'jiaat nē ijin īnōōnnō īnnīk, “Makayyioohit, nganī hōrggēēnaa cīnaang 'cī hatī ōhōppōōcannii nganiit ho?”

²¹ Ma baa acīn Pēētūrū īnōōnnō ho, ijin nēē Yeesu īnnīk, “Makayyioohit, ma 'yioko nuyyioohit icci?”

²² Ēdēcī Yeesu aneek, “Má hadiimi naa īnōōnnō hūrūg ī'thōng hōbōda naana, ne niccia hī nganiit? Occa anūyyaa nii nganīta.” ²³ Hīnīngītī thōōth icci, iita ithithanit nuyyiooha thōōth icci ītō, iittiōō hatī nuyyioohiti niccieē hōllōngaa adaahī. Nēēthī baa hōllōngaa āi Yeesu, hōllōngaa hatī adaahī nēēnī. Baa aduha nēē thōōth hōdēēthōng diooni 'cī āi, “Má hadiimi naa īnōōnnō hūrūg ī'thōng hōbōda naana, ne niccia hī nganiit?”

²⁴ Nuyyioohit 'cī aduha thoo'thiok iccig vēlēk ho cieeni, nē etheedīk loota. Haga naag īn thōōth 'cī aduha nēē ho dīdī.

²⁵ Baa adtican Yeesu thoo'thiok ūgī 'cīg mēēlīg gērrēēt buúk. Má baa heteheeddi thoo'thioha cieeg vēlēk loota, hammuhi occa hōllōngaa a'nyak lōōcī vēlēk nīngītī aarīhōōthīkī 'buuhēta 'cīg eheeddi ho.